קונטרס

"ועד דור ודור אמונתו"



קונטרס

"ועד דור ודור אמונתו"

תיאורי הווי מהחיים היהודיים
במזרח-אירופה שלפני השואה

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2025

יוצא לאור ע"י
ועד להנצחת קדושי פולסיה וואהלין
ת.ד. 5624
ירושלים 91056

©
כל הזכויות שמורות

ירושלים, מנ"א תשמ"ח

יו"ר ועד הנצחת קדושי פולסי'ה

ר' אשר מיאסניק
רח' טרומפלדור 11, חולון
03-845-724

ר' זליג סלוצקי
רח' פריג 4, חולון
03-846-621

ר' אלימלך טרבלו
קרית שומרי אמונים ג', ירושלים
02-829-693

תוכן העניינים

עמוד

בשער 5

מפת סארני והסביבה 7

מפת דרום פולסיה וצפון וואהלין 8

סטולין 9

דויד — הורודוק 21

רובלה 27

לחווא 29

לונינץ 36

קוז'נהורודוק 45

ויסוצק 49

דומברוביצה 55

סארני 61

אוהל קדושים 69

רשימת קדושי לונינץ הי"ד 75

רשימת קדושי סארני הי"ד 81

רשימת קדושי ולדימרץ הי"ד 103

רשימת קדושי קוז'נהורודוק הי"ד 111

רשימת חלק קטן מעיירות ומקומות שנחרבו בשואה

פאלעסיע

איוואַניקי
אַנטאָפאָליע
אליזאָדקא
בערעזא־קאַרטוסקא
בריסק־ליטאָווסק
בערעז'שניץ
בערעזאוו
באַלאָהושאַ
בלעזשאָווָ
בלודען
דעמאַטשאָן
דראָהיטשין
דיווין
דאַוויד־האָראָדאָק
האָראָדעץ
האַנצעוויטש
באָראָדנא
וויסאָצק
וורובליע
וויסאָקע ליטאווסק
וויעלקא הלושא
וולאָדאַווקא
וולאדימירעץ
וואָלטשין
זאַמאָסטיע
זשאבינקא
זשאָלודזשיק
טשאַרנאַווטשיצע
טשערניאַני
טעלעכאַן
טאַמאַשגראָד
טובאַלא
יאַנאָווא
כאָמסק
לענין
לונינעץ
לאַכווע
ליבעשאָוו
לינקע
(קליין) לישע
לאַהישין
(גרויס) לישקע
מאָטעלע
מיקאַשעוויטש
מאַלטש
מאַלאַריטע
סטאָלין
סאַרנע
סעלץ
סערניקי
סעכעווע
פינסק־קאַרלין
פרוזשאנע
פלאָטניצע
פאָהעָסט
פאַוולאַוואָ
פניעוונע
פאָוויטשע
קאָברין
קאָסאָוו פאלעסקי
קאָזאַני האָראָדאָק
קאַפוליע
קרעמניץ
קאמינעץ־ליטאָווסק
ראָזשינאָי
ראַקיטנא
ראַדאָסטאוו
רובליע
ראַפאַלאַוואָקא
דיזשאנא
שערשעוו
שיעלעץ
שוויענטאוואליע

בשער

אנו מגישים בזה לציבור הרחב קונטרס "ועד דור ודור אמונתו". קונטרס זה מטרתו לתת תיאורי הווי מהחיים היהודיים המקוריים שלפני השואה, למען ידעו דור אחרון.

אנו מקוים שחומר זה ישמש כעזר חינוכי לדורנו לקשר אותו לדורות הקודמים, ללמוד מהם את עוז גבורתם וגאותם לחיות כיהודים שלימים וגאים ביהדותם, למרות התנאים הקשים ששררו באותם התקופות.

כשאנו מתבוננים בחייהם של יהודי העירות והכפרים, עולה התמונה הזכה של היהודי המקדש שם שמים במעשיו ובהליכותיו היומיומיים. בכל המצבים הקשים היהודים שמרו על הנקודה היהודית, - ה"פינטלע" - הגחלת של הנשמה שלא תכבה ח"ו ע"י מצוות ומעשים טובים ע"י התקשרות לצדיקים. למרות הגזירות הקשות והאכזריות הם היו מוכנים לוותר על טובות והנאות עולם הזה כדי לקיים מצוות ה' ותורתו. הם הראו דוגמת חיים של בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך.

דמותם הזוהרת של יהודים אלו הם עבורנו השפעה של "ענני הכבוד" המאירה לנו את נתיב החיים היהודיים, ונותנת לנו עוז ועוצמה להתמסר כליל לתפקידנו הנעלה להיות עם סגולה בין העמים.

תיאורם צריך להלהיב את לב כל יהודי שיבין גודל ואושר ערכו כיהודי המאמין ועובד ד', כמו הניגון המתוק שמעורר ומעמיק את תחושתו של כל אחד, יותר ויותר מזה צריך לעורר מעשיהם הטובים של הדורות הקודמים ולמלאות את לבנו כיסופין וגעגועין לקבל עלינו מוסר השכל מגדלותם ומסירות נפשם וקדושתם של החיים היומיומיים שלהם לא פחות משעת עקידתם ויציאתם לקידוש השם.

בחורבן האחרון בשואה נחרבו כמאתיים קהילות קדושות, מרכזים, כפרים, עיירות ומושבות של ממלכת התורה וחסידות קרלין-סטולין ברוסיה ובפולין, ומוטלת החובה עלינו — על דורנו, לחדש ולמלא את החסר, להחזיר את העטרה ליושנה בכל תפארתה והדרתה!

ע"י ההעמקה והתבוננות בחייהם נרכוש רצון חזק לחיות את חיינו באותה אמונה, התמסרות ודבקות לכל קדשי ישראל, באותה דרך שהדורות הקודמים הלכו בה.

קונטרס זה שאנו מוציאים לאור הוא דוגמא לסדרת ספרים שאנו שואפים בעז"ה להוציא לאור.

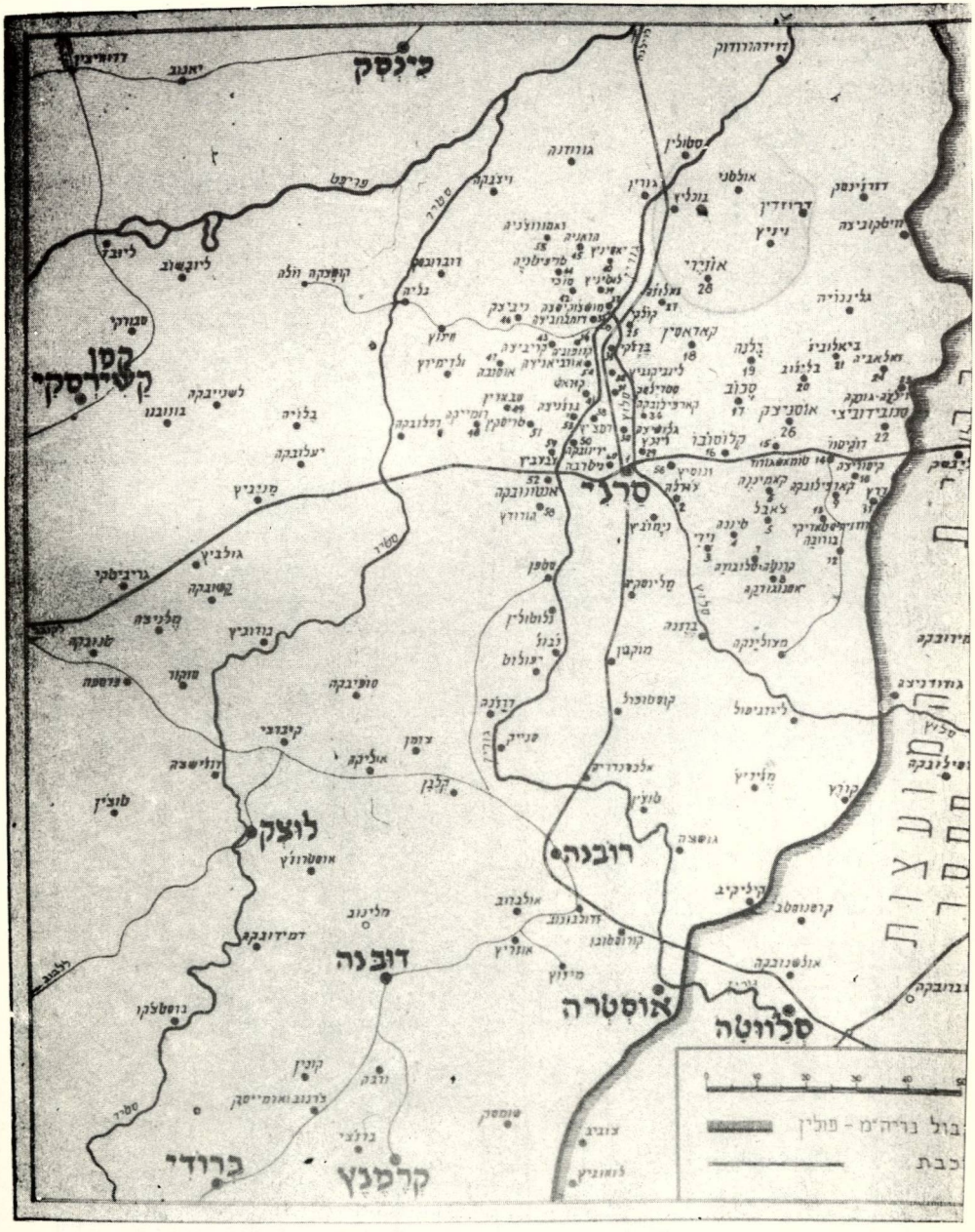
מטרתנו בזה להנציח את העירות והמקומות בדרך החינוך לתורה ולקיום מצוות ה', דרך זו היא היחידה המבטיחה את הקיום וההמשכיות של עם ישראל והיא ההנצחה האמיתית לדורות הקודמים שחיו באותה הדרך, ועל ידי זה תקוים ההבטחה "כי לא תשכח מפי זרעו".

אנו פונים לעזרת הציבור ומבקשים לכל מי שיש בידו תיאורים או תמונות ומסמכים מהתקופה שלפני השואה שישלח אלינו, ואנו נפרסמם ונחזירם אח"כ לשולחיהם. כמו"כ קיימת אצלנו מפעל הנצחה לקרובים בספר זכרון מיוחד ושמירת ה"יארצייט" ע"י לימוד בציבור של עשרה אנשים תלמידי חכמים, ואמירת קדיש. או הנצחה בלוח הזכרון של קדושי השואה. המעונינים יפנו למשרדינו וירשמו באחת מסוגי ההנצחות.

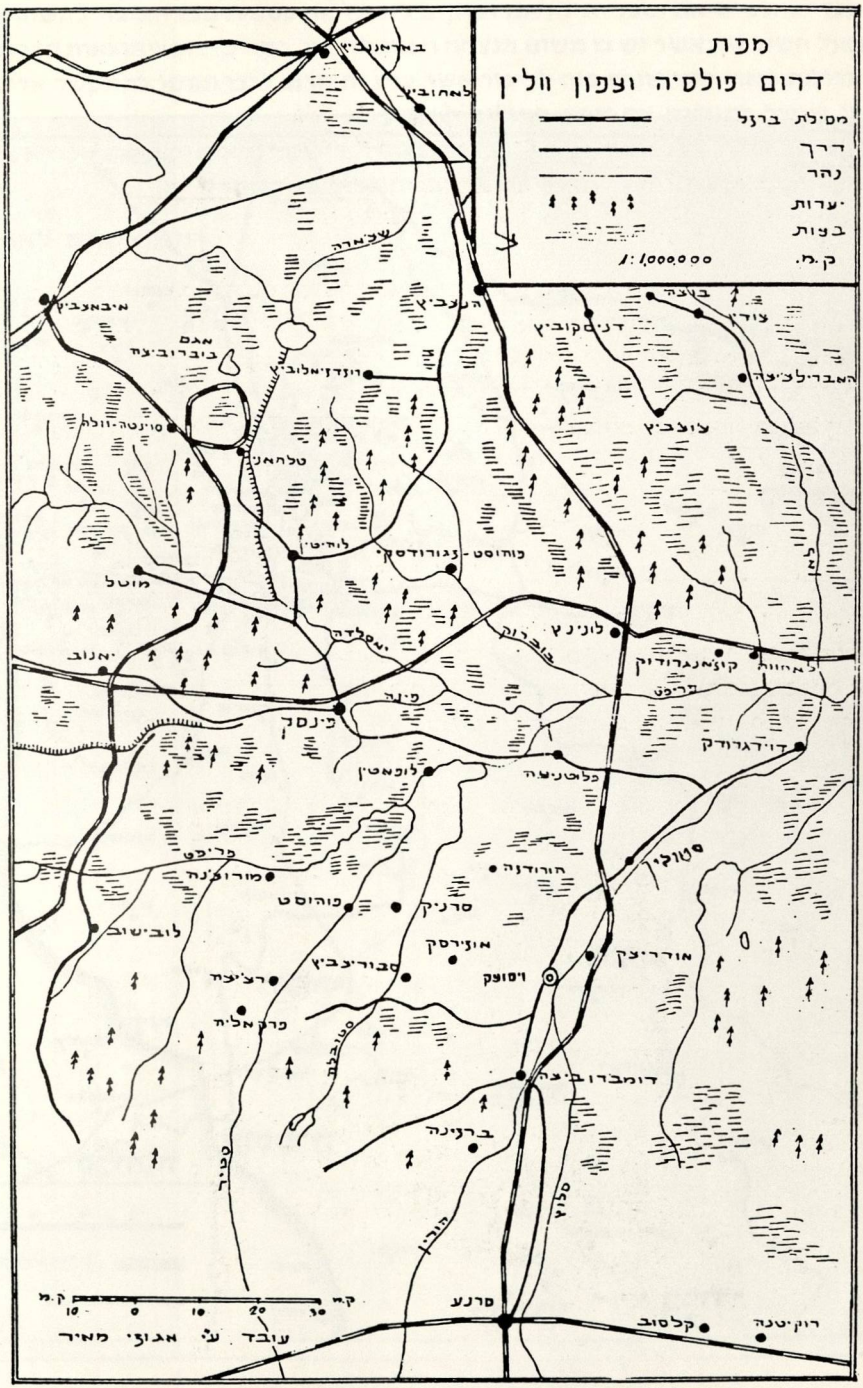
בכדי להגשים את תוכניותינו, אנו זקוקים להתנדבות כספית מצד הציבור להשתתף במפעל חשוב זה, אשר יש בו משום הנצחה וזכות הרבים, כמו"כ ידוע שהוצאות הדפוס הן גדולות מאוד ואנו פונים בזה לציבור אשר ענין זה קרוב ללבו ונפשו להתקשר אלינו בכדי שנוכל להגשים את אשר החילונו לעשות.

תודתנו נתונה, לכל המסייעים לנו בעבר ובעתיד, ר' אשר מיאסניק מסרני ולר' אשר זליג סלוצקי מלחווה אשר תרמו בחומר וברוח להוצאת קונטרס זה.

המוציאים לאור



מפת סארני והסביבה



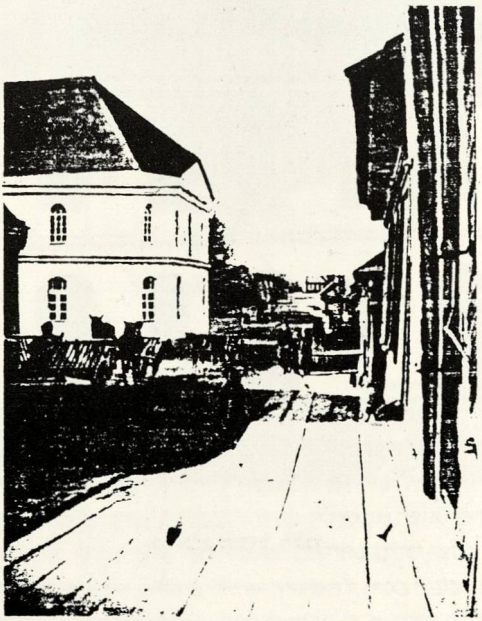
מפת דרום פולסיה וצפון וואהלין

סטולין
STOLIN

סטולין, שם המרטיט ליבותיהם של אלפים, שם שהפך למושג, מושג של קדושה וטהרה, התעלות בעבודת הבורא, שם של השושלת המפוארת שהתחילה ברבי אהרן הגדול מקארלין, ואשר הגיעה לשיאה בחמישים השנים האחרונות של טרום שואה בהנהגתו העילאית של האדמו"ר רבי ישראל פרלוב זצוק"ל שנקרא בפי החסידים ה"פרנקפורטר", ולאחר פטירתו התפשטו מעינות החסידות על ידי בניו שהנהיגו את העדה הקדושה.

מתולדות העיירה

העיירה סטולין נמצאת בחבל פולסיה בחלק האיזור של הנהרות הפריפאט וההורין, סמוך לקו הגבול בין פלך מינסק ופלך וואהלין, מעטות הן הידיעות ההיסטוריות על סטולין בימיה הראשונים, על פי השערות היתה סטולין קיימת כאחוזה לפני 250 שנה, הישוב היהודי החל שם להתפתח לפני כ־200 שנה, סטולין היתה כפר של רחוב אחד בצורת מלבן, במרוצת השנים נוספו בה עוד כמה רחובות, בימי שלטון הפולנים בשנות תר"פ תרצ"ט (1920־1939) התפתחה העיירה ושיגשגה, סטולין הפכה להיות עיר מחוז, ומראה היה כמראה עיר גדולה ויפה.



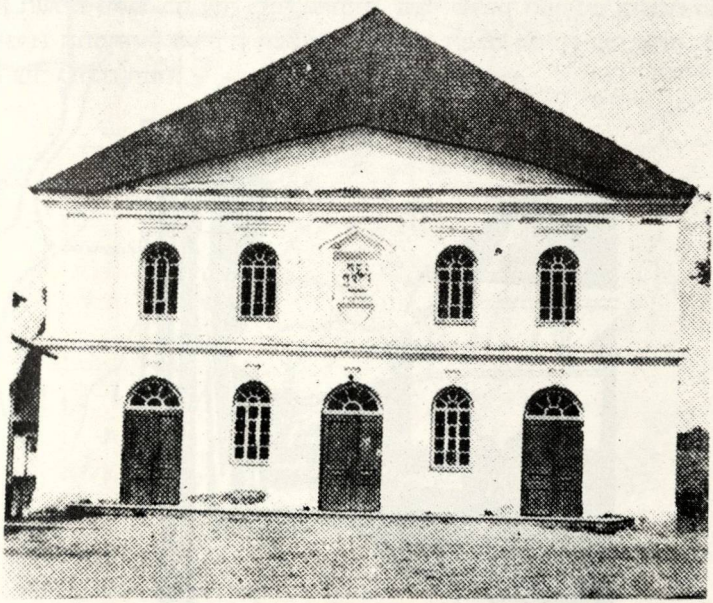
רחוב הרבי, משמאל בית הכנסת הגדול הלבן

הישוב היהודי בעיירה היה הרוב המכריע. על אף ההגירה לאמריקה ולארצות אחרות, יהודי הכפרים הסמוכים נמשכו לעיירה עד שבשנת תר"צ (1930) העריכו את מספר היהודים בכ־5.000 נפש, סטולין התפרסמה ברחבי העולם היהודי בזכות שושלת האדמורי"ם שישבו בה ואלפי חסידים היו מגיעים לסטולין לשהות בצל הקודש אצל האדמורי"ם שהיו משפיעים ברו"ג על חסידיהם.

בתי הכנסת

שלושה בתי כנסת מרכזיים היו בעיירה "בשולהויף". בית המדרש של הרבי מסטולין — "שולכֶן" במרכז החצר של הרבי; בית הכנסת הגדול (בית הכנסת הלבן) שם האדמורי"ם התפללו בחגים ובית המדרש של הרב שם התפלל הרב פיאלקוב, "המרא דאתרא".

כן היה בית מדרש של חסידי ברזנה אבל הוא היה במקום אחר, לא רחוק מהשוק העירוני.



ביהכ"נ הגדול הלבן

רבנים

בסטולין כיהן כרב בחמישים השנים האחרונות הרב אשר פיאלקוב זצ"ל, הוא עלה על כסא הרבנות בעודו צעיר וניהל את עדתו עד לחורבנה של הקהילה. רבי אשר פיאלקוב הצטיין בגדלותו בתורה וביראה, שמו הלך לפניו עוד בנעוריו כעילוי נפלא ובעל זכרון מופלג, אהבת האמת היתה נר לרגליו ולא אחת נקרא למקומות אחרים להביע את דעתו והשקפתו. הוא לא גילה נטיה לשום חוג בעיירה והיה נערץ על כל החוגים, הוא כיהן כרב יחיד בעיירה. כמו"כ היה הרב פעיל מאוד בצרכי הציבור, בבואו לסטולין הוא ראה שהמקוה הישן כבר אינו מתאים אז הוא עמד ויזם בניית מקוה חדשה עם בית מרחץ, עבור בני העניים היה הרב יחד עם האדמו"ר רבי משה מסטולין זצ"ל שוקד לבנות עבורם "תלמוד תורה", וכן היה חבר בועד העזרה ליהודים נפגעי מלחמת העולם הראשונה ועוד. הרב פיאלקוב ניספה בשואה עם בני קהילתו.



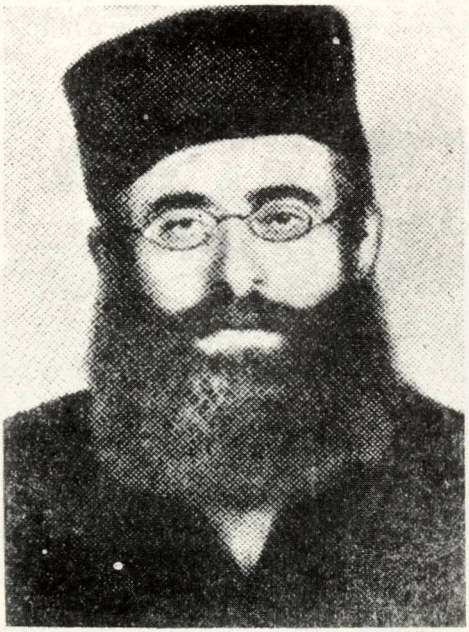
הרב אשר פיאלקוב זצ"ל

חסידות

בסטולין היה מרכז החסידות של שושלת סטולין־קרלין. החסידים היו נוהרים אליה מכל קצוי תבל בכדי לשאוב מים חיים מן המעין המפכה ולהתחמם בצל האור הגדול רבי ישראל מסטולין זצוק"ל. רבי ישראל פרלוב מסטולין זצ"ל, הידוע בעולם היהודי בשם ה"ינוקא" מסטולין נולד לאביו רבי אשר מסטולין ביום י' בכסליו תרכ"ט בחצר הקודש אשר בסטולין, בעודו קטן כבן שלוש וחצי שנים נתייתם מאביו רבי אשר זצ"ל, עדת חסידי סטולין החליטה להכתירו על אף היותו צעיר בכדי להמשיך את השושלת המפוארת לבית סטולין קרלין, הם מינו את המשמש בקודש הרה"ח ר' ישראל בנימין גלויברמן ז"ל ששימש אצל ה"בית אהרן"

ולאח"כ אצל אביו רבי אשר זצ"ל שיחנך את רבי ישראל הצעיר ברוח אבותיו הצדיקים וכן לנהל את החצר בסטולין.

בהגיעו לגיל ט"ו נשא את זוגתו הרבנית ברכה שיינדל ע"ה בת דודו הרה"ק רבי דוד טברסקי זצ"ל מזלוטופולי. אחרי נישואיו חזר לסטולין והתחיל לנהל את חצרו ביתר שאת ועוז, כל הליכותיו הצטיינו בחכמה ובתבונה, באהבה אבל בתקיפות, התנהגויותיו כולן היוו מסכת גדולה של פלאות, שמו הלך לפניו כצדיק וכחכם והחכמה תאיר פניו, במשך הזמן הוכר על ידי גדולי וצדיקי הדור כחד בדרא. רבי ישראל מסטולין נפטר ביום ב' דר"ה שנת תרפ"ב. ומנוחתו כבוד בפרנקפורט אשר ע"נ מיין.



רבי ישראל מסטולין זצ"ל

לאחר פטירתו של רבי ישראל זצוק"ל מסטולין ה"פרנקפורטר", נתחלקה העדה לשלושה חלקים בסטולין המשיך לכהן בנו רבי משה זצ"ל, בקרלין החל להנהיג עדה בנו רבי אברהם אלימלך זצ"ל, ובלוצק החל להנהיג עדה בנו רבי יוחנן זצ"ל.

רבי משה מסטולין זצ"ל היה גאון בנגלה ובנסתר, הוא היה בקי בכל מכמני התורה בראשונים ובאחרונים, ובכח החידוש, דברי תורתו ושיחותיו החסידיות שהשמיע ב"שולחנותיו" היו מתובלים ברעיונות עמוקים מאירי עינים משובבי נפש ולב. היה יוצר חידושים בכל ענפי הרוח כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק.

כן הצטיין רבי משה כאיש שיחה מלבב, מופלא ומרתק, היה אציל הרוח ואנין הדעת בעל נימוסים נדירים וקיבל כל אדם בחביבות ובסבר פנים יפות, כקטן כגדול, אהבת ישראל לא ידעה אצלו גבולות. מעשי חסד מופלאים מספרים עליו בצדקת פזרונו ועזרתו לזולת. בשלהי תרפ"ב יסד רבי משה את הישיבה "בית־ישראל" בסטולין במטרה למשוך את הנערים בוגרי התלמוד תורה שימשיכו ללמוד בישיבה, ולחזקם ברוח החסידות רבי משה



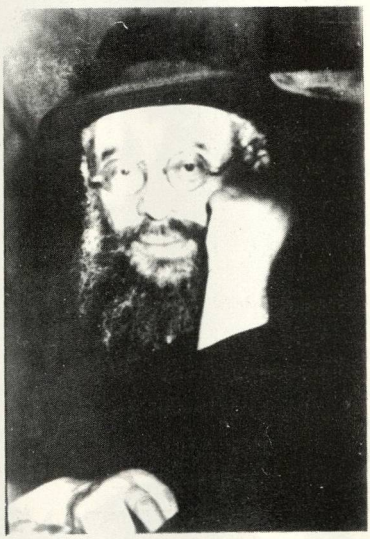
רבי אהרון זצ״ל



רבי אשר זצ״ל



רבי אלימלך זצ״ל



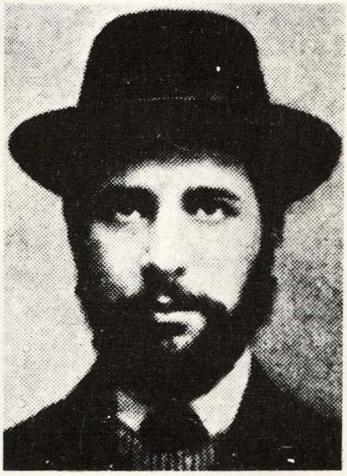
רבי יעקב זצ״ל



רבי משה זצ"ל



רבי יוחנן זצ"ל



רבי אברהם יעקב שפירא מגוודז'יץ זצ"ל
חתן הרבי

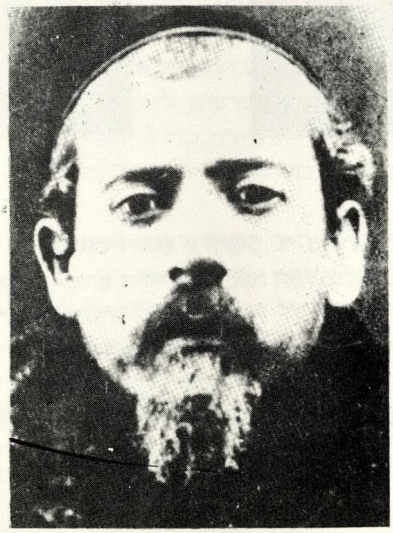


רבי שלום רוקח מאפטא זצ"ל
חתן הרבי

השקיע הרבה כח ומוח בישיבה ודאג לאחזקתה ולכלכלתה, ובמשך הזמן התפתחה הישיבה והתרחבה למרכז תורני גדול.

בין ראשי הישיבה ששימשו בישיבת סטולין היו רבי משה קופלוביץ זצ"ל נכדו של האדמו"ר בעל דברי שמואל מסלונים זצ"ל שכיהן כראש הישיבה משנת תרפ"ו עד שנת תרפ"ח, הוא היה תלמיד חכם גדול ומארגן מצוין מחסידי סלונים, כשרבי משה קופלוביץ עזב את סטולין הוזמן לשמש כראש ישיבה רבי יעקב גרינברג הי"ד מסלונים שכיהן לימים כרבה של מייץ'ט ונספה עקד"ה בשואה, לאחריו הוזמן לכהן כראש הישיבה רבי שמעון הורוביץ מז'ליחוב שכיהן כמה שנים ולאחר מכן הוזמן על ידי רבי מאיר שפירא זצ"ל לכהן כמשגיח רוחני בישיבת חכמי לובלין, לאחריו כיהן כר"מ רבי שלמה מתמיד בזמנו עלה ביתר שאת וביתר עוז קרנה של הישיבה ושמה יצא לתהילה בכל ערי הסביבה.

ישיבת סטולין התקיימה קרוב לעשרים שנה עד בוא השואה.

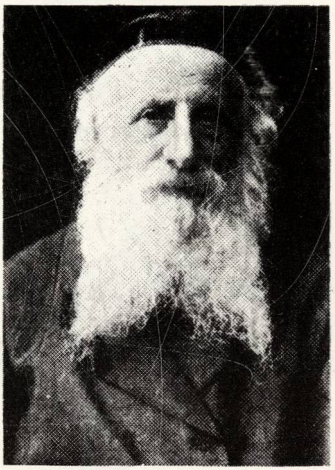


רבי שמעון הלוי הורביץ זצ"ל מז'לחוב ראש ישיבת סטולין
ולאח"כ ר"מ בישיבת חכמי לובלין

משמשים בקודש

בסטולין שימשו כשוחטים בימי הפרנקפורטר רבי עקיבא לוין ז"ל ורבי מרדכי לייזר לאחריהם שימשו בניהם רבי משה יוסף ורבי מנשה השוחט. כבעלי תפילה בסטולין שימשו רבי יוסיל יונה שהיה בעל שחרית בר"ה ורבי עקיבא לוין השוחט שהיה בעל מוסף בר"ה ובנו רבי משה לוין, ר' לייבל גלזר, נטע גלויברמן ור' יוסף קלוזני. ר' יעקב מבילוהוש היה בעל מנגן ראשי אצל רבי ישראל מסטולין. כגבאי של האדמו"ר שימש ר' ישראל בנימין גלויברמן, ר' ליבל זליג לוין היה גובה את "דמי המעמדות", בעל האכסניה של החסידים היה ר' משה פרובורדוסקי (הז'ונדר).

בשנת תר"ס-תר"ע נמנו בעיירה כעשרים "חדרים" לדרדקי, ליודעי קריאה, לחומש, ולגמרא, מלמדים לדרדקי היו: ר' יצחק קוטלצ'וק, ר' ישעיה רוז'נר, ר' מאיר גלזרמן, ר' יעקב גלזרמן, מלמדים לחומש ולנ"ך היו: ר' אשר רודקס, סנדר דודיס, אשר מליבושיי, ר' נפתלי



ר' ישראל בנימין גלויברמן



ר' עקיבא לוין שו"ב

ויסוצקי, ר' יעקב כצמן, ר' אברהם הירש צ'ורטוק, ר' מתתיהו פרנקל, ר' יוסל יונ'ס, ור' שלמה פנחס פומרנץ. מלמדי גמרא היו: ר' לייבקה המלמד, משה אשר זינגרמן, ור' יאשה טורובר ניידיץ הז'אטמיר ע"פ כינויו.

בתקופה יותר מאוחרת הקימו המלמדים שלום נחום שוכמן ור' מנשה בשקין חדרים לעצמם.

חברת "תפארת בחורים"

אגודת "תפארת בחורים" הוקמה בשנת תרפ"ד, בערך, בפינסק. האגודה הוקמה בנשיאותו של רבי חיים עוזר גרודזנסקי זצ"ל מוילנה, היו לה הרבה סניפים, אחד הסניפים הראשונים שהוקמו בחבל פולסיה היה הסניף בסטולין, רבי משה פרלוב מסטולין זצ"ל קיבל על עצמו, להנהיג את האגודה הזאת ובנו רבי נחום שלמה מקוז'ניץ היה אחד הפעילים שם.

מטרת האגודה הזאת היתה, לאגד ולרכז את הנערים המבוגרים והאברכים במסגרת תורנית דתית להמשיך בלימודי תורה והלכה וכו'; ללא מגמות פוליטיות.

כאמור היה סניף "תפארת בחורים" בסטולין מהמצוינים שבה. מספר חבריו עלה על 50, הר"מ של ישיבת סטולין דאז רבי משה קופלביץ זצ"ל היה אומר לפניהם שיעורים בחדרים שהעמיד רבי משה מסטולין לרשותם של "תפארת בחורים".

חברת "תפארת בחורים" עסקה בין השאר באיסוף כספים לטובת "קרן הישוב" לארץ ישראל, ברבות הימים הם הקימו קיבוץ הכשרה ועלו לארץ ישראל.

על קידוש השם

עם פרוץ מלחמת העולם השניה ב־1 בספטמבר 1939 (י"ז אלול תרצ"ט) עברה סטולין יחד עם פולין המזרחית כולה לרשות ברית המועצות, על ידי כך ניצלו אז זמנית תושבי המקום. לאחר מכן נכנס הצבא האדום לסטולין והתחיל לשלוט בעיירה. הוא החל להנהיג סדרים

חדשים, כעבור זמן מה נשלחו לסיביר 20 משפחות יהודיות שנראו בעיני השלטון כבלתי רצויים (יהודים אלו נשארו בחיים ורובם עלו לא"י). יהודי סטולין התרגלו במשך זמן קצר לאורח החיים החדש, באחד הימים הובאו לעיירה ממקומות רחוקים ברוסיה כ־2.000 אסירים שהועסקו בבנין שדה התעופה מאנקביץ־דולין סמוך לגמר העבודה פרצה המלחמה בין רוסיה לגרמניה בסוף יוני 1941 (סיון תש"א).

אותם אסירים שבאו עם הרוסים לסטולין החלו להתארגן ככנופיה ורצו לעשות פרעות ביהודים, בליל ה־12 ביולי 1941 (בליל שבת י"ז תמוז תש"א) הם פרצו אצל יהודי הורין שדדו ובזזו את רכושם והיכו בהם, קומץ היהודים הקטן בכפר נמלטו על נפשם ועד אור הבוקר הגיעו לסטולין, פשטה שמועה, שגם בסטולין עומדים הפורעים לבצע את זממם, הנוער היהודי התארגן מהר, וכשהגיעו הפורעים לסטולין יצאו הנוער כנגדם והדפום חיש מהר מבלי שהצליחו להגיע לידי התנגשות.

ביום ה־14 ביולי 1941 (יום ב' י"ט תמוז) נודע ליהודים בסוד, מפי איכר מקומי שהפורעים העיקריים מבין האסירים מרוסיה נמצאים בסטולין ומתכננים התנפלות מאורגנת על יהודי העיירה, מיד התכנסו היהודים והקימו וועד בראשות רבי משה מסטולין ועוד ארבעה יהודים אהרן דורצין שלמה פוליאק אברהם בליזובסקי ושלמה בלוהוסקי, ע"פ הצעתו של שלמה פוליאק הוחלט להפגש עם הפורעים, לשמוע מה בפיהם, ולהציע להם שהם ביחד עם הנוער היהודי ישמרו על הסדר בעיירה, כדי למנוע התנפלויות מצד כנופיות של איכרים בסביבה, שלמה פוליאק יצא לבדו להפגש ולשוחח עם הפורעים, הוא נשא חן בעיניהם והצעתו נתקבלה.

לאחר הפגישה עם הוועד היהודי התחייבו הפורעים לשמור יחד עם צעירי היהודים על הסדר, ובעד הבטחה זו שולם להם ככל שדרשו.

כעבור 3 ימים נקראה ישיבה על ידי הכומר המקומי ובה נשא נאום בשם הצדק והיושר להוקיע את המשתתפים בפרעות ורציחות נגד העם היהודי שהם בניגוד לחוק הגרמני.

באותו נאום הוכיח ע"י מכתב רשמי מהשלטון שהוא נתמנה כראש העיר והכל חייבים לסור למשמעתו וכל העובר על פקודותיו יענש קשות קשות לפי חוק חדש, הוא הודיע על הקמת מיליציה ובחר למפקד אדם בשם אורבאנוביץ ולסגנו אדם בשם מיטרו.

אורבאנוביץ נטל מיד את השלטון לידו ביד חזקה, הוא הזמין את הוועד היהודי והסביר שמצב היהודים הוא מסוכן וכי הוועד חייב בהחזקת המיליציה על חשבונו, והחל לגזור גזירות בזו אחר זו.

בבוקר אחד הגיעו לסטולין אוקראינים אחדים שהציגו את עצמם כשליחי הרשות הגרמנית ברובנה, שנשלחו לקבל לידם את השלטון בעיירה. המפקד אורבאנוביץ כמובן התנגד להם ונוצרו שני מחנות הלוחמות על השלטון במקום. הוועד היהודי שלא שבע נחת מאורבאנוביץ ועוזרו נטה לעבר האוקראינים וטיכס עצה יחד איך להיפטר מאורבאנוביץ ועוזרו.

משנודעו לאורבאנוביץ ועוזרו התכניות שנרקמו נגדם, חש יחד עם אחד מאנשיו לפינסק והלה שדיבר גרמנית רהוטה הלשין בפני השלטונות הגרמניים כי בסטולין שולטים היהודים ועושים בה כטוב בעיניהם. כתוצאה מהלשנה זו הגיעו כעבור כמה ימים ב־22.8.41 (כ"ט אב תש"א) לסטולין קומיסאר איזורי גרמני ועוזריו ומיד יצאה פקודה שכל יהודי העיירה מגיל 14 עד 60 חייבים להתייצב למחרת ב־23 באוגוסט בבניין הסטארוסטה, היהודים חשו בסכנה המתקרבת ומיד נקראה ישיבת הוועד, שבה צורפו עוד כמה מחשובי העיר, וביניהם יהודי פליט מלודז' ששלט יפה בשפה הגרמנית שמו היה נתן בורגנר, הוועד קבע שכל היהודים יתייצבו מחר בשעה הקבועה.

בשעה 12 בדיוק הופיע הקומיסאר האיזורי ואנשיו וקראו אליהם את אנשי הוועד היהודי, ואז קרה נס: נתן בורגנר הכיר את הקומיסאר כחברו לספסל הלימודים בזמן שלמדו בברלין, הקומיסאר לא התנכר אליו הוא הזמין את בורגנר לחדרו וישב אתו כשעתיים, לאחר השיחה יצא הקומיסאר והודיע: אתם יהודי סטולין הייתם נידונים למות ורק הודות לאדון בורגנר ניצלתם, מהיום עליכם לסור למשמעתו, כיון שהוא הנו ראש הוועד, אשר מהיום יקרא "יודנראט" לאחר מכן פקד על היהודים להתפזר ולשוב לבתיהם, זיק של תקוה נדלק בלבבות, בדמעות של שמחה חזרו כל איש לביתו.

לאחר שעות אחדות הודיע בורגנר שהקומיסאר דורש:

א. כופר נפש בסכום של מליון רובל אשר יוגש לו במשך 3 ימים.

ב. כל תושבי העיירה היהודיים, אנשים ונשים מגיל 16, חייבים בעבודת כפיה במשך חודש ימים.

ג. אסור ליהודים ללכת על המדרכות עליהם ללכת באמצע הרחוב.

ד. היהודים חייבים לשאת טלאי צהוב בצורת מגן דוד על החזה מצד ימין ועל הגב מצד שמאל.

ה. אסור להתפלל בבית הכנסת.

ו. אסור לשני יהודים ביחד להתהלך ברחוב ולשוחח.

ז. אסור לבוא בדברים עם האיכרים הנוצרים.

ח. אסור להשתמש בחשמל.

ט. אסור לאכול שומן ובשר.

בעיירה קמה מהומה, אוירה של תשעה באב השתררה, האוקראינים הודחו מהשלטון ואורבאנוביץ הרוצח חזר על כנו.

לאחר שנאסף ושולשל לכיסו של הקומיסאר סכום הכסף הדרוש, ביטל הקומיסאר את הגזירה ללכת ברחוב והרשה ללכת על המדרכות.

לאחר מכן חודשו גזירות חדשות, הרוצח אורבאנוביץ לא קפא על שמריו, והלשין לפני הקומיסאר שבעיר נמצאים 60 בחורים יהודים קומוניסטים פעילים לשעבר, משהגיש את רשימותיהם פקד הקומיסאר לאסרם. חרדה אחזה את כל היהודים, הכל ידעו מה שצפוי ליהודים אלו, היחסים בין בורגנר ובין הקומיסאר החריפו.

בין היתר נצטוו היהודים למסור לגרמנים כל מיני פרוות, כל מיני חפצים העשויים נחושת כגון: פמוטים, מאזניים, ואפילו ידיות של דלתות, וכן נתחייבו לתת לשלטון את הפרות והסוסים שברשותם.

נתן בורגנר לא נח ולא שקט בשביל היהודים שנאסרו, מידי יום היה רץ לקומיסאר ובהשתדלויותיו הרבות עלה בידו לשחרר מהכלא תמורת חצי מליון רובל כופר נפש את רוב האסורים.

לימים נסע אורבאנוביץ לפינסק בשליחותו של הקומיסאר, בדרכו חזרה 15 ק"מ לפני סטולין עלה על מוקש ונהרג עם 3 פקידים גרמניים, הקומיסאר טען שהיהודים עשו את זאת בכדי להיפטר מאורבאנוביץ, נתן בורגנר טען שבידו להוכיח כי כל יהודי העיירה נמצאים במקום, אז פקד הקומיסאר שכל יהודי העיירה, הגברים, מגיל 16 ומעלה עד גיל 60 עליהם להתייצב באותו יום בככר השוק בשעה 5 אחה"צ, והוא יפקוד אותם וישווה עם המספרים שבידי ה"יודנראט", המפקד נערך בשעה 5 בדיוק, אף אחד לא נעדר, ואז ניתנה פקודה תוך 2 דקות על כל היהודים להיות בבית, החלה התרוצצות ומנוסת בהלה, כל היהודים הגיעו בשלום לבתיהם.

למחרת היום החל הקומיסאר לדבר על הקמת גיטו, לא ארכו הימים והיהודים עברו לגור ברובע המסומן, הגיטו השתרע ברחובות: חוף הנהר, רחוב אמריקה, רחוב קסציושקו, וכן רחוב הבורקן ורחוב דומברובסקי, משני עבריו, הגיטו היה גדור בחוטי תייל בגובה רב, כאשר הוקם הגיטו הוצא צו שכל יהודי הסביבה מהכפרים חייבים לעבור ולהתגורר בין רחובות הגיטו, הרעב החל להציק, והצפיפות היתה גדולה, בנוסף לכך פשטו מחלות שונות, אנשים נפלו חללים כזבובים, יום יום מתו כחמשה אנשים בעיקר נפוחי רעב.

עוד גזירה נגזרה אז: "מס־גולגולת" כל בית אב היה חייב לשלם 10 רובל לחודש לכל נפש, רוב המשפחות המטופלות בילדים לא יכלו לשלם זאת, היודנראט קבע את גובה התשלום בין היהודים ונטה להם חסד איש איש כפי יכולתו, העשירים שילמו בשביל העניים שלא היה להם. מידי חודש בחודשו הוגש לשלטונות סך 7.500 רובל.

הדלות והמצוקה בקרב התושבים היהודיים הלכה וגדלה מיום ליום, על אף המאמצים של היודנראט להיטיב את המצב, התחילו להגיע ידיעות קשות ומרות על חיסול ערי הסביבה לונינץ, דומברוביץ, סארני וכו', המועקה גָּדְלָה והולכת.

על הימים האחרונים בגיטו מספר אחד הניצולים:

כשבועיים לפני ראש השנה תש"ג נפגשתי עם רבי משה מסטולין, הוא ניחם אותי באומרו "אל תדאג, אם ירצה השם בימים הנוראים נתפלל במניין".

אך הרגשת האימים הלכה וגברה מיום ליום, הידיעות על השמדת היהודים בקהילותיהם בסביבה הלכו ורבו, שארית האמונה שהיתה בלבבות החלה לדעוך והיאוש הלך והשתלט.

יום אחד הגיעו לעיירה בדהרה 75 פרשים ומפקד גדוד בראשם, המות ריחף באויר, הכרת פניהם, מלבושם, וסימניהם העידו עליהם כי הם רוצחי היהודים, יושב ראש הוועד נתן בורגנר אינו נח, הוא רץ אל הקומיסאר ושואל מי אלו האנשים שבאו לעיר, הקומיסאר מבטיח לו שלסטולין לא יארע דבר. הקומסיאר מציג את נתן בורגנר בפני מפקד הגדוד ובורגנר נותן לו ולקומיסאר דורונות רבים, הם נפגשו יחד ודנו איך להציל את יהודי העיירה, מפקד הגדוד יצא מסטולין ליערות פולסיה והקומיסאר נסע ללוצק לגנראל רוזנברג המושל הכללי של שטחי הכיבוש. הוא תיאר בפניו את המצב והסביר שרוב יהודי סטולין הם פועלים העובדים לטובת הצבא הגרמני ואין בהם משום סכנה לגרמנים. אולם השתדלותו של הקומיסאר לא הועילה. הגנראל פקד, שכל היהודים, יהיו אשר יהיו, כל עוד מזרע היהודים הם אחת דתם — למות. הקומיסאר הבטיח בכ"ז שמפקד־הגדוד לא יבוא יותר לעיירה. אף על פי כן לא שמו לב לדבריו. בעיירה הכל גועש וסוער כיורה רותחת. כולם מתרוצצים אובדי עצות. רבים השואלים זה את זה: מה לעשות? אך אין עצה ואין תבונה. כך עברו עלינו עוד ימים אחדים עתירי פחד ואימה.

ביום 10.9.1942 (כ"ח אלול תש"ב) הגיעתנו הידיעה המרה על השמדת יהודי העיירה וויסוצק. ובאותו יום חזרו מהורין מפקד הגדוד ורוצחיו.

באותו יום הזמין אליו הקומיסאר את ה"יודנראט" וכולם נאסרו במקום. לפי ידיעות שהגיעו לאחר השיחרור, הושמדו כולם בו בערב.

לא ידענו מה קרה "ליודנראט", אופטמיסטים אחדים ניסו להתנחם שהם יחזרו. אולם רוב היהודים הרגישו בחוש, שהאדמה בוערת מתחת לרגליהם וכי זהו יומה האחרון של הקהילה היהודית בסטולין.

הגיע הלילה. הגיטו הוקף על ידי הגרמנים ואנשי המיליציה. כל מי שניסה לעבור דרך החוטים נורה במקום.

את מראות הזוועה שאירעו בעיירה בלילה ההוא אין לתאר ולהעלות על הנייר בחרט אנוש. דלה שפת אדם מלהתמודד עם מחזות האימים. רבים התפללו תפילת "זכור ברית", אחרים מילמלו "וידוי". מכל עבר נשמעו יללות וקינות, הגה ונהי. פעם בפעם בקעו יריות בחלל האויר. פה ושם נראו אנשים נוטלים ברכת־פרידה מיקיריהם.

הפציע השחר, היה זה יום ו' ערב ראש־השנה תש"ג 11.9.1942. הגרמנים התפרצו לגיטו בחמת זעם וגירשו את כולם לכיכר־השוק, אנשים, נשים וטף. החולים והחלשים נורו במקום במיטותיהם. אף אלה שניסו להתחבא נורו. כולם נאספו בשוק ונצטוו להתפשט. ערומים כביום היוולדם ישבו כולם במקומותיהם. מי שניסה לקום נורה. מכיכר השוק נלקחו חבורות, חבורות בנות 500 איש והובלו ליער שבין דולין וזאטישיה. שם, במקום שנמצא בור גדול, שהסובייטים הכינו לשדה התעופה שלהם, נרצחו כולם ביריות ליד הבור הגדול ומיד כוסו בחול בעודם חיים, והביאו את החבורה השניה לאחריהם. בשעה מאוחרת בליל ראש השנה תש"ג נגמרה השמדתם של יהודי סטולין הי"ד.

ת.נ.צ.ב.ה.



לוח שיש לזכר קדושי סטולין בביהכ"נ דחסידי קרלין סטולין בת"א

דויד־הורודוק
DAVID-HORODOK

העיירה דויד הורודוק שוכנת בין טורב לסטולין, רוב תושבי העיירה היו יהודים. משטרים רבים עברה דויד הורודוק, בעשרים השנים האחרונות לפני פרוץ השואה היתה העיירה תחת שלטון המשטר הפולני.

העיירה היתה מורכבת מיהודים יראי שמים ברובם וחסידים, ומחוגים שונים אשר הנוער נמשך אליהם עקב המצב הכלכלי הקשה ששרר שם.

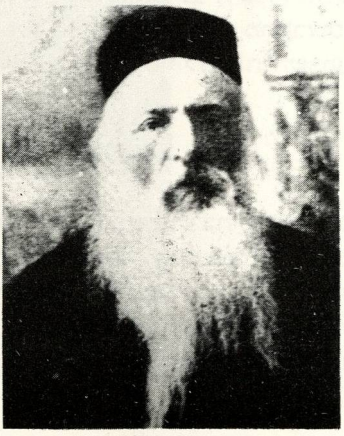
רבנים בעיירה

הרב הראשון היה רבי ישעיה אריה לייב רוזנבלום זצ"ל "הרב מסלונים". רבי ישעיה נולד בשנת תרכ"ז — לאחרי פטירת אביו ונתגדל ע"י סבו הג"ר יוסף רייזין זצ"ל אבדק"ק טעלז וסלונים בעמח"ס "עדות ביהוסף" ו"פורת יוסף", הוא גדלו ומתורתו השקהו ותחת השפעתו נתמנה להיות רב בדויד הורודוק בשנת תר"נ.

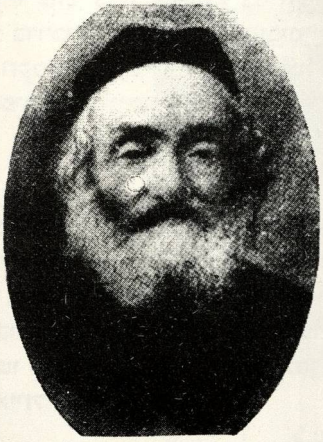
רבי ישעיה היה בעל הדרת פנים כבירה "אריסטוקרט" גאון במכמני התלמוד ועם זאת בקי בהויות העולם, יודע לפשר בין יריבים ולפסוק כאשר צריך.

רבי ישעיה רוזנבלום נפטר בשנת תרפ"ד.

הרב השני היה הצדיק רבי דוד ברקוביץ זצ"ל בנו של רבי אברהם דוב ברקוביץ זצ"ל רב דק"ק קוזן הורודוק ולחווא, הוא נולד בשנת תר"ט ונפטר בל' כסלו תרצ"ו, אהוב ונערץ היה על בני קהילתו, לא פסק פומיה מגירסא גם בדרך היו שפתיו נעות ועומדות באיזה סוגיה באחת המסכתות, צנוע היה בהליכותיו, ומדקדק גדול במצוות, לאחר פטירתו הוציא בנו רבי יוסף שירש את מקומו (לאחר שכיהן ברובלה) כת"י פירושים על התורה.



רבי ישעיה רוזנבלום זצ"ל



רבי דוד ברקוביץ זצ"ל

כמו"כ שימשו בעיירה שושלת האדמורי"ם לבית משפחת גינזבורג. רבי וולף גינזבורג זצ"ל בנו רבי דוד, בנו רבי יוסף, רבי וולוולה ורבי אלתרק"ה בניו ר' אהרלה ר' יעקב דוד, ורבי משל"ה בנו האחרון של רבי וולוולה שנספה בשואה, כן שימש כדיין רבי שלום ב"ר יוסף לחובסקי זצ"ל הדיין ממינסק.

כאשר נפטר רבי ישעיה רוזנבלום זצ"ל בשנת תרפ"ד, החלו בעלי הבתים והגבאים של בית הכנסת הגדול לבקש ממלא מקום, לאחר זמן קצר בא לכהן כרב בעיירה הרב שניאור זלמן שפירא זצ"ל שכיהן לפני כן כרבה של אולשני שליד וילנה, הוא נשא בתפקידו עד פרוץ מלחמת העולם השניה. הוא היה גבה קומה בעל עינים יוקדות מוח חריף, לב חם וער לכל המתהווה בעיר, עמד בראש מוסדות ואירגונים שונים.

הרב שפירא היה מעורב עם כל החוגים, היה נוהג להתפלל בלילי פסח וכמו"כ בשמיני עצרת היה בא להשתתף בהקפות בביהכ"נ דחסידי סטולין. בי"ט כסלו היה הולך להשתתף בחג הגאולה אצל חסידי חב"ד. כשהיו באים האדמורי"ם מקרלין סטולין לעיירה נוהג היה לבקרם, והם היו מחזירים לו ביקור גומלין. הוא כהן כרב עד שפרצה המלחמה ואז עלה לא"י שם נפטר בח' תמוז תש"ח.

רבי אברהם יצחק קולטון זצ"ל "דער מלאך", כך נקרא שמו בעיירה, וכן בין החסידים, הוא היה מנהיג חסידי סטולין קרלין בעיירה, משכמו ומעלה גבוה מכל העם, טיפוס נדיר של תורה וחסידות, עובד ה' באמונה טהורה ויר"ש, עמל ומתמיד בתורה, לומד ומלמד ומעמיד תלמידים לתפארת. רבי אברהם יצחק היה מקורב גדול אצל אדמור"י קרלין סטולין, בביהכ"נ דחסידי סטולין לא החלו בתפילה בלעדו ואף שהאריך בתפילה בשמו"ע היו מחכים עד שסיים. בלילי שבתות וחג היו מתאספים אצלו לאחר הסעודה שם היו שרים זמירות ותשבחות ומספרים סיפורי צדיקים והם היו משתלבים לכוח אדיר עד כדי ביטול היש.

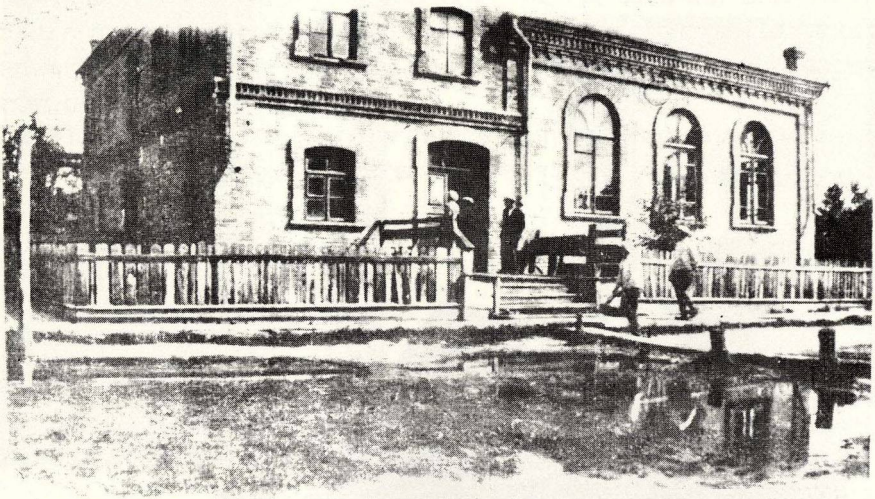
בשנותיו האחרונות חלה ונאלצו לקטוע את רגלו. לאחר כמה שנים שוב חלה ובפקודת האדמו"ר רבי אברהם אלימלך מקרלין זצ"ל, הועבר לפינסק שם שהה תקופה קצרה ושם נפטר. האדמו"ר מקארלין שיגר מברק להורודוק וביקש שיבואו להלויתו. כמו"כ הרבי בעצמו נשא את ארונו ולא התיר שיחליפו אותו.

כמו"כ שימש בעיירה המגיד רבי שאול דב זצ"ל הוא היה תלמיד חכם מובהק בעל הדרת פנים. שמו עורר כבוד אצל כל בני העיירה לרבות אלו שאינם בני ברית בגלל טוהר כפיו ותבונתו בדרכי החיים. בשבתות ובימי חג ומועד היו רבים מבני העיירה מתקבצים לבית מדרשו הקבוע, שומעים ונהנים מאמרי פיו המחוכמים בפירושיו לפרשת השבוע, קהל המתאספים היה שותה בצמא את דבריו.

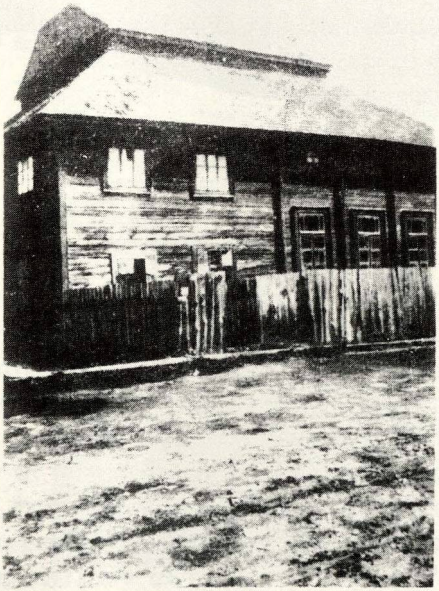
בתי הכנסת

במרכזה של העיירה היה רחוב בתי הכנסת, "שולהויף" שם שכנו 5 בתי כנסיות הגדולים של העיירה, בבית המדרש הגדול התפללו בעלי המעמד הבינוני. בעלי תפילה נודעים בבית המדרש הגדול היו: יונה רימר, משה לחובסקי, יוסף מקלר (הקצב) ליבלה החזן, שלמה נובק (הבעל קורא) מאיר בן דוד. בבית הכנסת הגדול שם התפללו כל ה"עמך" ובעלי המלאכה.

שימשו כבעלי תפילה נודעים: הזזן ר' שמריהו לנסקי עם מקהלת משוררים, נח זגר הנפח, אייזל ביילון הנפח.



ביה"כ דחסידי קרלין סטולין



בית הכנסת הגדול

בבית הכנסת של חסידי סטולין התפללו חסידי סטולין, שימשו שם כבעלי תפילה נודעים: אברהם משה המלמד, יוסף חשה בשעס (שצקי) אייזל קלוז'ני משה קלוז'ני, יוסף קלוז'ני יחדל שצקי, אשר מרגולין, יעקב בגון ויעקב מילמן הנפח.

בבית הכנסת של הנגידים התפללו נגידי ועשירי העיירה, שם שימשו כבעלי תפילה נודעים: ר' יהודה בן הרב ר' דוד ברקוביץ, לעיתים היה ר' יהודה ברקוביץ בא גם להתפלל בביהכ"נ הגדול. רבים היו באים לשמוע את תפילתו, אברהם הורביץ שכנא מורובציק וישראל מאיר לחובסקי.

בבית הכנסת של הרב ר' משה גינזבורג אדמו"ר משושלת קאשיווקא הורודוק שימשו כבעלי תפילה: ליפא דרייזין נח בנו של פנחס דוברושין.

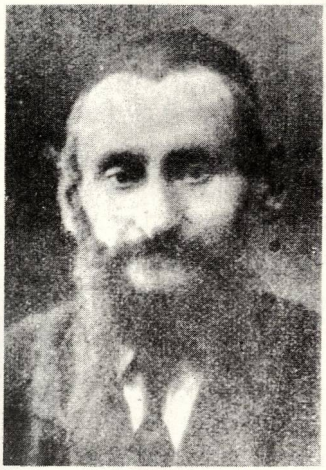


ביהכ"נ של רבי משה גינצבורג

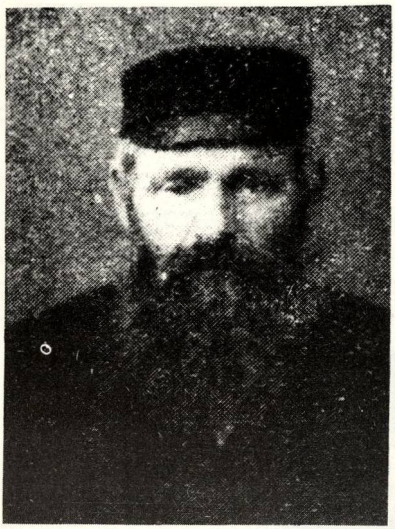
הקהילה

בדויד הורודוק היתה קהילה יהודית מאורגנת. עד לחלוקתה של פולין היתה דויד הורודוק קשורה "לקהילה הגדולה" אשר בפינסק ולקהילה זו שילמה את מיסיה, לאחר מלחמת העולם הראשונה התנהלו עניני הקהילה בידי אנשים פרטיים. בעניני מקוה ומרחץ טיפלו ר' נתן נטע גלויברמן ור' יוסף קלוז'ני מחסידי קרלין. בעניני הקדש ובית העלמין טיפלו אנשים שונים. היו שני בתי עלמין. בית העלמין הישן שהיה ע"י חוף הנהר ובית העלמין החדש שהיה בצד אחר של העיירה. הכנסות החברא קדישא היו מעשירי העיירה שנפטרו ונקברו בבית הקברות. הקהילה לא טיפלה בעניינים שמחוץ למקוה ובית מרחץ, בית הקברות רבנים ורבנות. בזמן שלטון הפולנים התקיימו פעמיים בחירות לקהילה בפעם הראשונה בשנת תרפ"ח (1928) נבחר מאיר מורבצוק לראש הקהילה, בפעם השניה בשנת תרצ"ו (1936) נבחר מר קפלינסקי לראש הקהילה.

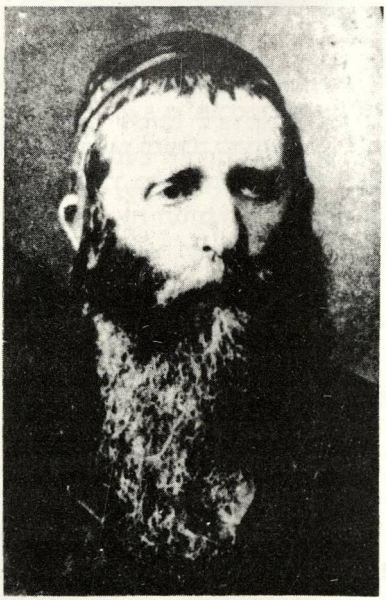
כשוחט שימש ר' ישראל יהודא קולא הי"ד ור' יעקב דער שוחט מחסידי קרלין סטולין.



ר׳ יוסף קלוז׳ני



ר׳ נתן נטע גלויברמן



ר׳ ישראל יהודא קולא

על קידוש השם

ביום ה' (י' תמוז תש"א) 5.7.41 נכנסו הגרמנים ימ"ש לעיירה הם שינו את כל סדרי החיים. החובש "הגוי" של העיירה איון מארייקא, שעיקר פרנסתו היתה מן היהודים, הפנה עורף והעמיד את עצמו לרשות הגרמנים בעמדו בראש משלחת מטעם העיר. הוא התמנה על ידם כראש העיר. מן היום הראשון שהתמנה הונהג על ידו משטר אימים וטרור.

הרב רבי משה גינזבורג זצ"ל הי"ד הראה מופת של גאוה ומסירות נפש לעדתו. יום יום היה מופיע אצל מארייקא ומשתדל להקל את הגזירות והאיומים, אך הרוצח מארייקא השמיד את היהודים ע"י פרובוקציה שעשה נגדם. הוא הטמין יחד עם ידידיו ומרעיו מטות וגרזינים וברזלים וכמה אקדחים בבית המדרש, לאחר מכן הודיע למפקדת הגרמנים בלונינץ שהיהודים מתכוננים למרד על הגרמנים ולמטרה זו הם מקיימים בבית המדרש מחסן נשק והוא אשר זכה לגלות את מקום המיסתור הזה...



רבי משה גינצבורג זצ"ל

על סמך הפרובוקציה הזאת הוציאו הגרמנים פקודה להשמיד את כל הגברים מגיל 14 ומעלה. בט"ז מנחם אב שנת תש"א 13.8.41 פורסמה הודעה שלמחרת בשעה 6 בבוקר חייבים כל היהודים הגברים — מגיל 14 ומעלה להתאסף ע"י הכנסיה הקתולית עם מעדר "לעבודה". כל ההשתדלויות לא הועילו, כל היהודים התאספו שם, והרוצח מארייקא הודיע להם שהוא "הצליח" לשדל ולשכנע את הגוים להניא אותם מלבצע את זממם תמורת "כופר נפש", האנשים האמינו לו והובילו את הרוצחים למקומות מחבוא ומסתור שהיה שם כסף וזהב, הרוצחים אספו את הכסף והזהב ומה שהיה בעל ערך והכניסו אותם לארגזים ואח"כ רצחו אותם עם כל היהודים ביום י"ז מנחם אב תש"א 14.8.41. גם הרב משה גינזבורג נספה עק"ה כשהוא עטוף בטו"ת. שלושת אלפים גברים נרצחו באותו יום בקברי המונים שהוכנו לפני כן בין חינובסק ואולשן. זעקת האימים של הקרבנות נשמעה ממרחק קילומטרים, במשך שלושה ימים התרוממה והתנועעה האדמה, כי רבים נקברו חיים ונאבקו על חייהם בתוך הקברים. קבוצת יהודים ובראשם לייב טריסטר הושארו ע"י המרצחים לסידור הגויות ואח"כ נרצחו גם הם.

לאחר מכן גירשו הרוצחים את הנשים והילדים באישון לילה ולא הרשו לקחת איתם דבר. הם נשלחו לגיטאות סטולין לחווא וויסוצק, שם הם שתו מכוס התרעלה ושם עלו על קדושת השם עם חיסול הגיטאות.

ת.נ.צ.ב.ה.

רובלה
RUBLEH

הכפר רובלה שוכן בין סטולין לדויד הורדוק, הקהילה היהודית מנתה לפני המלחמה 100 משפחות של יהודים בערך 500 נפשות, היהודים מצאו את פרנסתם מעבודות שונות בעמל כפיהם. שם העיירה נקשר למטבע הרוסי הרובל שהיה קיים אז. רובלה היתה קשורה לקהילה הגדולה דויד הורודוק, הציבור היה מורכב מחוגים שונים חסידים ומתנגדים וכו', אעפ"כ נוסח התפילה היה ספרד.

בתי הכנסת

ברובלה היו שני בתי כנסיות. בית הכנסת הגדול שעמד בקצה סמטה צופה על פני השדות, בבית הכנסת היו 80 מקומות ישיבה ובימי חג כשהבנים היו חוזרים מן הישיבות נתמלא בית הכנסת מפה לפה ואף בפרוזדור היה מלא והורגשה צפיפות.

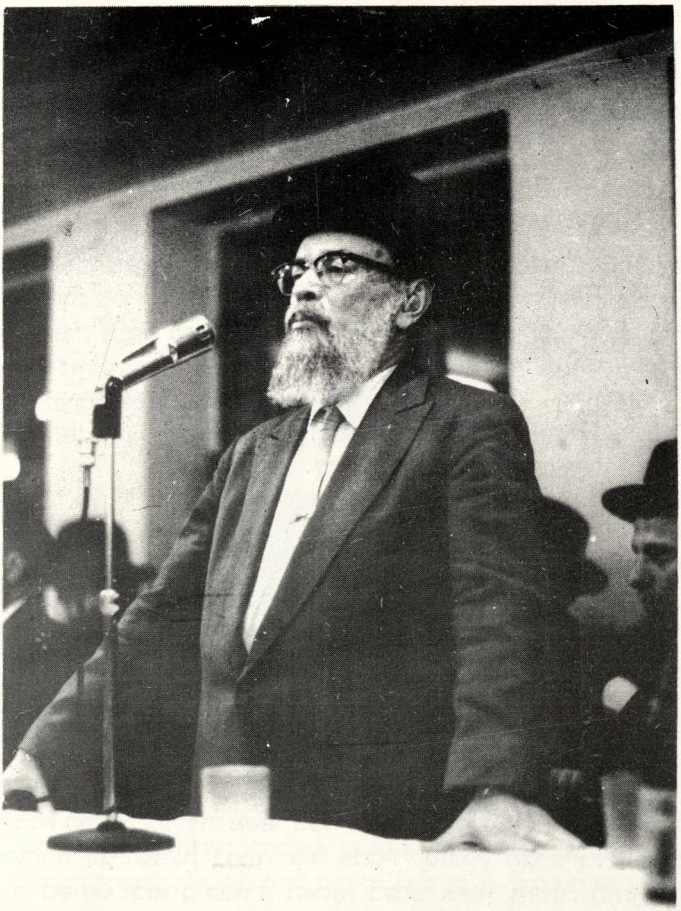
בקצה השני של הכפר בכוון לסטולין היה ריכוז שני של יהודים אשר הקימו להם בית כנסת קטן בגלל המרחק עד בית הכנסת השני. בתקופה מאוחרת יותר לאחר שנחרב המקוה הישן שהיה סמוך לנהר הם בנו להם מקוה ע"י ביהכ"נ.

רבנים

שנים רבות לא היה רב בעיירה. מספר בעלי הבתים לא היה גדול בכדי שיוכל לכלכל רב.

השוחט בעיירה רבי שמעון ברמן זצ"ל מחסידי סטולין מברזניץ־דומברוביץ שימש עשרות בשנים כשוחט וכמו"כ כמורה הוראה בעניני איסור והיתר. החסידים התאספו בביתו של רבי שמעון בשבתות לסעודה שלישית והיו שרים זמירות ותשבחות שהיו בוקעים ועולים ונשמעים למרחקים.

כשגדל הישוב הובא לכפר הרב יחיאל מיכל רבינוביץ זצ"ל איש צורה ובר סמכא. הוא נהג את עדתו ביד תקיפה. לאחר שבע שנים עבר לדומברוביץ והקהילה החלה לחפש רב. מועמדים שונים הוצעו לכהונת רב הקהילה, משהגיע לשם הרב משה חיים הכטמן והתיישב בה, הוא ניהל את העדה בתבונה ודעת, כל יום בין מנחה ומעריב היה מלמד משניות בבית הכנסת, בשבתות היה דורש, ובקיץ היה לומד "פרק" עם הקהל. הוא קנה את לבם של בני העיירה לרבות הצעירים. הרב הכטמן לוה את עדתו עד לאחר מלחמת העולם הראשונה שאז הקהילה נתערערה ע"י הבלחובצ'ים ימ"ש. בשמיני עצרת שנת תר"פ (1920) נכנסו הבלחובצ'ים לעיירה ודרשו כופר נפש בסכום של 200 אלף רובל, ומשלא נענו עשו פוגרום בעיירה, ואז עזבו רבים את הכפר חלק לא"י וחלק לאמריקה. הרב הכטמן עזב אז את רובלה ועבר לסארני שם נבחר שוב לרב וחי שם בכבוד עד השואה שבה נספה עם משפחתו וקהילתו. לאחר שעזב הרב הכטמן את רובלה שימש כרב רבי יוסף ברקוביץ זצ"ל, בנו של רבי דוד'ל ברקוביץ זצ"ל מדויד הורודוק, הוא שימש כרב חמש עשרה שנה עד פטירת אביו בשנת תרצ"ו (1936) ואז עבר לכהן כרב בדויד הורודוק על כסא אביו.



הרב יצחק סטולמן ז"ל

מרובלה יצאו גדולי תורה. נזכיר את הרב הגאון רבי יצחק סטולמן זצ"ל שנולד ברובלה למד בישיבות סלבודקה ועוד, ולאחר מכן כיהן בעצמו כראש ישיבה והעמיד תלמידים גדולי תורה ומחנכים. לאחר מלחמת העולם הראשונה היגר לדטרויט שבארצות הברית וכיהן שם ברבנות. מבית אביו נמנה על חסידי סטולין, והיה קשור עם החסידות תמיד. בשנותיו האחרונות עלה לא"י והתגורר בירושלים, נפטר בשנת תש"מ. הרה"ג ר' צבי סטולמן שליט"א יליד רובלה למד בישיבות סטולין וסלוצק, היגר לארה"ב ושם כיהן כרב בקהילה בבארא־פארק, כמו"כ שימש כיו"ר ועד הרבנים דבארא־פארק, לפני כמה שנים עלה לארץ ישראל והתיישב בירושלים.

יהודי רובלה נספו בשואה חלקם בט"ז אב תש"ב 30.7.42. ברובלה, והיתר בגיטו סטולין בערב ראש השנה תש"ג (11.9.42) הי"ד.

ת.נ.צ.ב.ה

לַחְוֶוא
LACHVE

לחווא, עיירה עתיקה בקצה חבל פולסיה בת ארבע מאות שנים ויותר, שוכנת בין לוניניץ ולנין ורחוקה מפינסק 70 ק״מ, שני נהרות מקיפים אותה משני צדיה, מצד צפון נהר הסמרץ ומצד דרום נהר הפריפט, לשטח העיירה השתייכו גם 10 כפרים שהיו מיוצגים בימי שלטון רוסיה במועצות העיירה ע״י 5 מוכתרים.

מאימתי היה קיים הישוב היהודי בלחווא, קשה לקבוע זאת, בתקופת וועד ארבע הארצות של ליטא היה שם כנראה ישוב יהודי קטן מאוד, על פי מפקד שנערך לפני יותר ממאתיים שנה בשנת תקכ״ה (1765) כאשר הקהילות הקטנות השכנות יאנוב, מוטלה, דורהיצין, סטולין התפקדו בקהילת פינסק הראשית, ששלטה וניהלה את הקהילות, הצטרפה אליהם קהילת לחווא, שמנתה 157 יהודים, עפ״י זה נראה שאז כבר היתה קיימת קהילה יהודית מאורגנת. לחווא עברה משך מאות השנים הרבה חילופי שלטון. בשנת תר״פ (1920) עברה לחווא לידי הפולנים, במפקד שנערך בשנת תרפ״א נימנו מספר תושבי העיירה 3420 נפש מהם 1126 יהודים. לפני השואה עלה מספר התושבים היהודיים והגיע לכאלפיים נפשות.

בתי הכנסת

שלושה בתי כנסיות היו בלחווא, בית הכנסת הראשון היה בית המדרש הישן שעמד למעלה ממאה שנה, מיסדי בית המדרש היו: הרב רבי אברהם דב ברקוביץ, יאשע המלמד, שמואל השמש, שמואל יצחק קאצמן, יוסף לוצקי, פנחס קפלן, אברהם קופילס, שמואל שקלר לייבל קאשיקאר יעקב מורובציק ועוד בעלי בתים, בית המדרש היה בנוי מעץ. בבית המדרש התפללו סוחרים ובעלי בתים, גבאי בית המדרש היו מתחלפים כל שנה בשבת בראשית, בשנים האחרונות לפני השואה היו גבאים: שלום רומנובסקי, גרשון שקלר, זליג חיניץ, גבאי שני קבוע היה יוסף גוזביץ.

השמש ר׳ שמואל היה חי את רוב ימיו בתפילות ובתעניות, הוא היה מעורר את יהדי העיירה לקום בבוקר לאמירת תהילים ובאלול לאמירת סליחות. לאחר שנפטר ר׳ שמואל השמש שימש כשמש ר׳ יהושע לרמן אחיו של ר׳ נח לרמן השוחט, ובאחרונה שימש כשמש ר׳ וואלף מאלצ׳יקוביץ שהיה מסור לבית המדרש ושימש כשלוחם של הרבנים בעניני דמתא.

בית המדרש השני היה השטיבל של חסידי סטולין, הוא נבנה על ידי ר׳ נח לרמן, שלמה חפץ, אברהם יוסף שוואריץ, והרשל מאנדל.

השטיבל היה בנוי מעץ היה בו גם גלריה לעזרת נשים, קהל המתפללים היו חסידי סטולין. בימות החול היו מנינים שהתפללו מהר, אך בשבתות התפילה היתה נמשכת זמן רב, והיתה מלאת רגש וכיסופין דקדושה וגעגועין לבורא עולם. בסעודה שלישית כאשר ר׳ פנחס החזן ר׳ מתתיהו לרמן השוחט ור׳ בנימין צ׳לנוק היו שרים ביחד והצבור היה משתתף

עמהם השירה היתה הולכת וסוחפת ומרוממת את הצבור עד שהיו שוכחים שהגיע הזמן לתפילת ערבית.

האדמו"ר רבי משה מסטולין זצוק"ל הי"ד היה נוהג לבוא פעם אחת בשנה ללחווא, תכונה רבה היתה ניכרת כל השבוע בעיירה לקראת בואו, מרכבה מיוחדת עם חסידים היו מקדמים את פני הרבי ע"י הרכבת ומביאים אותו עד האכסניה אצל ר' זלמן חפץ, לאחר מכן היה הרבי הולך לתפילת מנחה כאשר מימינו הולך לידו ר' ישעיהו שכטמן ומשמאלו ר' מתתיהו לרמן השוחט.

ר' ישעיהו שכטמן ור' אברהם רוזניק ור' פנחס פנחסוביץ ועוד חסידים הכינו את סעודות השבת ברווח להמוני החסידים שהגיעו ללחווא להסתופף בצילו של האדמו"ר מסטולין.

לאחר התפילה בליל שבת הגיעו כל יהודי העיירה אל השולחן של הרבי, זקנים וצעירים עשירים ועניים כאחד כולם בהתלהבות שרו את זמירות השבת ושתו לחיים, בהתרוממות הנפש, שהיה משכיח מלבם את עניני הגשמיות ומטעים אותם מטעם הרוחניות של שבת מלכתא.

באמצע השבוע היה הרבי מסטולין הולך עם קהל חסידים לבקר אצל המרא דאתרא רבי יצחק ברקוביץ זצ"ל. הרבי נשאר שלושה ימים בעיירה, במשך ימים אלו היו החסידים באים לרבי ושוטחים בפניו את סגור ליבם בענינים המעיקים עליהם ומניחים לפני הרבי "פדיון", הרבי היה מחלק כסף זה לעניים נצרכים ולשאר צרכי הקודש.

בית הכנסת השלישי היה בית הכנסת ה"קר", הוא היה בנוי מעץ, צנוע במראהו החיצוני אך מבפנים היה כליל השלימות של מלאכת מחשבת. בשולי הכיפה ועל הקירות סביב התנוססו ציורים שהדגימו את החיות והעופות שנזכרו בתורה, היתה בהם הבעה ציורית מרהיבת עין, וככל שהוסיפו להתבונן בציורי הקיר כן גבר הרושם המושך והחויה העזה של מלאכת מחשבת זו.

גולת הכותרת של בית הכנסת היה ארון הקודש שהיה חטוב בעץ יקר וכולו מצופה זהב, החיטובים היו מיניאטורים שכל אחד מהם סימל בנפרד חלק מעבודת הקודש בבית המקדש, מעל דלתות ארון הקודש היו קבועים שני כרובים צחורי כנפים שעם פתיחתן היו משיקות ופורשות את כנפיהן.

עבודת החיטוב והציור המופלאים היו פרי יצירתו של שלמה בן יואל זוסמן מנובהרדוק אמן אלמוני שבא לעיירה והתנדב לבצע את מלאכת הקודש, במשך שלוש שנים, ימים ולילות עמל ויגע במלאכה הכבירה ואכל "ימים" אצל תושבי העיירה, השכר היחידי שקבע לעצמו היה לחרוט את שמו על ארון הקודש, ארון קודש זה היה כדוגמת ארון הקודש בלונינץ ועוד מקום אחד, בבית הכנסת ה"קר" היו גבאים קבועים: ר' אהרן כלז, ר' מנדל בר' קופל מורבציק ר' לייבל ליכטשטיין.

בבית הכנסת ה"קר" נשתמרו תשמישי קדושה נדירים וספרי תורה בני מאות שנים, אך בשנת תרפ"ו (1926) פרצה דליקה בעיירה ובית הכנסת וכל אשר בו עלו בשריפה הגדולה, אבל כבד ירד בעיירה, כולם מררו בבכי על עיי החרבות, ולא מצאו לעצמם תנחומים במשך שבועות וחדשים, הגבאים ניסו לבנות את בית הכנסת מחדש, ובמאמצים רבים הספיקו לגמור כמעט את כל בית הכנסת ובעוה"ר פרצה השואה וכילתה את בית הכנסת.

רבנים

בלחווא כיהנו רבנים ידועי שם, הרב אברהם דב ברקוביץ זצ״ל כיהן כרב בקהילות קוזנהורודוק ולחווא בשנים תרי״ט־תרנ״ט, הוא נולד בשנת תקפ״ה בדויד הורודוק, מנעוריו הצטיין בכשרונותיו המיוחדים ובשקידתו, היה בקי בנגלה ובנסתר, בב׳ אלול תרנ״ט עזב את הרבנות ועלה לארץ ישראל, כעבור חדשיים בכ״ח תשרי תר״ס, נפטר בירושלים.

על כסאו ישב בנו רבי יצחק צבי ברקוביץ זצ״ל שנקרא ר׳ איטשעלע, הוא נולד בשנת תרי״ח, מילדותו הצטיין בכשרונות נעלים עד אשר איתעביד לאילנא רברבא ונתפרסם שמו לתהילה, אהוב ונערץ היה על כל בני עדתו ואף הגוים היו מסתכלים בו בהערצה וכבוד, בשנת תר״נ נתמנה לרב בדויד הורודוק, לאחר מכן בשנת תרנ״ט עבר ללחווא לכהן ברבנות על מקום אביו שעלה לארץ ישראל.

פעמיים בשנה היה הרב מתפלל בבית הכנסת ה״קר״ בראש השנה ובליל שמחת תורה.

רבי יצחק ברקוביץ נפטר בשנת תרצ״ד, את מקומו ברבנות מילאו שני חתניו רבי אליעזר אריה ליכטשטיין זצ״ל הי״ד ורבי אברהם חיים זלמן אושרוביץ זצ״ל הי״ד. הם ניהלו את הרבנות יחד בכבוד ובהדר.

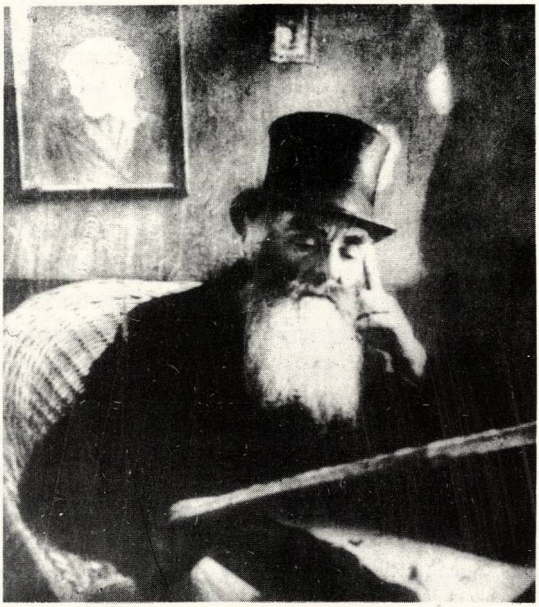
בית הספר המקומי ״יבנה״ היה נתון תחת פיקוחו של הרב אליעזר אריה ליכטשטיין שהיה דואג לתלמידים שימשיכו ללמוד לאחר מכן בישיבות, כן היה הרב אליעזר אריה ליכטשטיין נודד בארצות שונות בכדי לאסוף תרומות עבור ישיבת מיר, הוא היה נואם בחסד עליון והלהיב את הציבור בדרשותיו. רבי אברהם חיים זלמן אשרוביץ זצ״ל יסד בלחווא חברת ״תפארת בחורים״ מידי ערב היו מתאספים בבית המדרש ובהדרכתו היו לומדים גמרא ותנ״ך.

בשנת תרצ״ט (1939) כשהרוסים נכנסו לעיירה והחדרים והישיבות נסגרו אירגנו הרבנים בסתר שיעורי תורה. כשנהיה המצב דחוק נסע הרב אליעזר ליכטשטיין לוילנה והתקשר עם הג׳וינט והעביר לשם בני נוער רבים, כאשר הישיבות אולצו לברוח מוילנה, הוחלט להעבירן ליפאן והיה דרוש להעברה זו סכומי כסף גדולים (לכל בחור עלה לפחות 180 דולר) רבי אליעזר עמל וטרח עד שעלה בידו לסדר את ההעברה ולא זז משם עד שעלה בידו להעביר את הבחור האחרון, אז חזר ללחווא.

ידידיהם ומעריציהם הפצירו בהם שיעבירו גם את משפחתם לוילנה ויצטרפו איתם יחד בנסיעה ליפאן, הם לא נענו לבקשתם, באמרם ״אנחנו נוסעים עם אחינו מלחווא בספינה אחת בים מלא צרות ואסור לנו לקפוץ מהספינה ולעזבם לנפשם והם חזרו אל צאן מרעיתם להגיש להם עזרה ועידוד ולהחיות את רוחם עד כמה שאפשר עד בוא השואה שבה ניספו יחד עם בני קהילתם על קידוש השם.

בשנתיים האחרונות בא ללחווא רבי יצחק דוד מינצברג זצ״ל. הוא נולד בליקווא בשנת תרס״ב לאביו הגאון הצדיק רבי ירחמיאל ישעיה אב״ד דז׳נסוקה וולה וליקווא, מנעוריו היה שקוע בלימוד התורה, בעל מוח חריף ושכל ישר הוא נמנה על חסידי גור, רבי יצחק דוד שימש כמשגיח רוחני בישיבת חכמי לובלין וכן היה אחד המיסדים של רשת בתי הספר ״יסודי התורה״ ו״בית יעקב״ בפולין, כן שימש ברבנות באוסטרוב־מזובייצק, כאשר פרצה המלחמה נמלט מפולין והגיע ללחווא.

מיום בואו ללחווא תפס מקום כמנהיג רוחני של כל האוכלוסיה היהודית, ודאג לעזרה וסעד למשפחות היהודים שנמלטו מפולין, בהיותו גדול בתורה ובחכמה היה למורה הדרך והוגה הדעות לועד היהודי, כל גזירה שניתכה על היהודים היו הרבנים המקומיים וראשי הוועד מתכנסים בביתו של רבי יצחק דוד ומטכסים עצה איך לקדם את פני הרעה ולהפר את



רבי יצחק צבי ברקוביץ זצ"ל



רבי אליעזר אריה ליכטנשטיין זצ"ל

הגזרה, ברעיונותיו ועצותיו היה עידוד רב לוועד הקהילה להציל את היהודים מתחת להב החרב שהיה תלוי על צווארה. חלק רב היה לעצותיו של רבי יצחק דוד מינצברג בהישג הגדול, שבמשך 14 חדשי קיומה של האוכלוסיה היהודית מתחת השלטון הנאצי בלחווא לא נהרג יהודי אחד!

רבי יצחק דוד ניספה יחד עם כל הקהילה היהודית על קידוש השם.

משמשים בקודש

משרת השוחט ובודק היתה עוברת בירושה מאב לבנו או לחתנו. הראשון למשפחת השובי"ם היה הרב ר' יוסף חיים לרמן ז"ל, הוא עלה לארץ ישראל בשנת תר"ג ונפטר בה. לאחר מכן בשנים תר"ב־תרס"א שימש בנו ר' נח לרמן כשו"ב, הוא נפטר בשנת תרס"א בוורשה. לאחריו שימש בנו ר' מתתיהו לרמן כשוחט בשנים תרמ"ח־תרצ"ה, הוא עלה לארץ ישראל ונפטר כ"ו אלול תרצ"ט ונטמן בנחלת יצחק בת"א.

משנת תרצ"ה עד לחורבן העיירה שימש ר' שרגא פייבל חיניץ חתנו של ר' מתתיהו לרמן כשו"ב וכשליח ציבור.

שוחט נוסף היה ר' יעקב זלצמן שהיה גם בעל תפילה. ימים ולילות היה מתבודד בבית המדרש ה"קר" ושונה את משנתו.

תחת שלטון הרוסים

ב־1 בספטמבר 1939 (י"ז אלול תרצ"ט) פרצה מלחמת העולם השניה, הגרמנים נכנסו לפולין, בכל מקום שדרכה רגליהם מיד הצרו את חייהם של היהודים והחלו להשמיד קהילות יהודיות.

אלפי יהודים מפולין נסו על נפשם מפחד המציק בכיון רוסיה, מאות יהודים הגיעו ללחווא אשר שם היה עדיין שקט יחסי, היהודים שבאו מפולין היו אחוזי פחד ובהלה ובפיהם בשורות על השמדת הקהילות היהודיות.

ביום 17 לספטמבר 1939 (ד' תשרי ת"ש) כבש הצבא הסובייטי את לחווא והוסיף להתקדם עד בריסק. תחילה חשבו שיחול מפנה לטובה, אך חיש מהרה התבדה המחשבה, בתי הספר היהודיים נסגרו, המסחר נפסק, הכל נכנס תחת משטר קפדני של השלטון הסובייטי, עשרות משפחות שמפרנסיהן לא יכלו להסתדר בעבודה נשבר מטה לחמן, אבל במשך הזמן כאשר כלו כל הקיצין החלו להתאגד בקואופרטיבים שהשלטונות ראו זאת בעין יפה ועזרו להתבססותם. מבחינה רוחנית היה המצב חמור ביותר, השלטונות ראו בעין רעה את בתי הספר וסגרום ובמקומם פתחו בתי ספר עממיים, אך בתי הכנסת לא נסגרו והפכו למוקד פעילות יומית של החלפת דעות בעניני השעה.

בפרוץ המלחמה הגדולה בין רוסיה לגרמניה ביום 22 ליוני 1941 (כ"ז סיון תש"א) תחילה היתה העיירה שקטה בבטחה על הצבא האדום, אך השקט הופר מיד לאח"כ. ביום הראשון למלחמה האכזרית נפרצו קוי הביצורים לאורך הגבולות המפרידים והצבאות הנאציים החלו זורמים לתוך שטחי רוסיה ולהתקדם במהירות מסחררת, בצהרי היום הראשון לפרוץ המלחמה המתה לחווא והעירות השכנות לה המוני פליטים שברחו כל עוד נפשם בכפם, הפאניקה והתדהמה שהשתררו על הכל החמירו במיוחד נוכח הבריחה המבוהלת של תקיפי השלטון הרוסי שהנהיגו את העיירה שהחלו נסים לתוך רוסיה.

בין חומות הגטו

עם יציאתם מן העיירה גברה המבוכה והדיכאון, באין כל שלטון וחסות הסתגרו היהודים בבתים והיו צופים באימה להתקהלות גויי הסביבה.

ביום א' 4.7.41 נכנסו ראשוני הצבא הנאצי בקול מצהלות ושמחה. מיד עם כניסתם לעיירה הודיעו בפקודה מיוחדת שעל התושבים היהודים להישאר כלואים בבתיהם, אין יוצא ואין בא!

בפקודה שהופיעה לאחר זמן קצר נצטוו היהודים מגיל 60-14 להתייצב מחר בבוקר לעבודות הקשורות לצרכי המלחמה. העבודה היתה נקוי הציוד הצבאי של החיילים, הכשרת דרכי עפר ועוד. לאחר שבוע ימים של עבודה מפרכת חולקו בין העובדים כרטיסים שהיקנו רשות לקבלת 200 גרם לחם ליום, מעשי התעללות ביהודים החלו בכל עוז, בהנאה סדיסטית היו מרביצים ליהודים בכל עת שהיו עוברים על ידם בכדי לשבור את רוחם, להגביר את פחדם ולהשפיל את כבודם בעיני הגויים. חיצי ההשפלה וההתעללות כוונו בעיקר לזיקני העיר ורבניה. בימים הראשונים חפשו הגרמנים את רבני העיר הרב ליכטשטיין והרב אשרוביץ ואלצום כשהם עטופים טליתות לרקוד עד אפיסת כוחות באמצע השוק לקול מצהלות איכרים וגרמנים שכורי ניצחון. רקודים אלו של הרבנים וזקני העיר נמשכו פעמים אין ספור כשהם מלווים חבטות אכזריות מצד האספסוף צמא הדם.

הגיעו ידיעות ללחווא מעיירות סמוכות שהגברים נלקחו לכיוון בלתי ידוע, ואילו הנשים והילדים נצטוו לעזוב את העירה, ידיעות אלו הוסיפו והגבירו את הדיכאון בעיירה. בחורף תש"ב הסתננו ידיעות ראשונות על הכנות שנעשים בקרב השלטון לפתיחת גטו בעיירה, בערב פסח שנת תש"ב יצאה פקודה שכל היהודים יכנסו לגיטו, בתחומי הגיטו נכללו 41 בתים שהתגוררו בהם כאלפיים נפשות באותה התקופה, צפיפות איומה היתה בגיטו, ועם כל זה שררה אוירה של אחדות ואחוה ועזרה הדדית היפך מה שרצה השלטון לעורר אנדרלמוסיה בקרב הציבור.

מעט המלאי של מצרכי המזון שהוכנס לגיטו הלך ואזל במהירות עצומה ועשרות משפחות צבאו על פתחי הוועד בבקשת סיוע, הרבה אנשים סיכנו את עצמם בהברחת מזון כדי להחיות את עצמם. פעם נתפסו שבעה ילדים שהבריחו מזון מעבר לגבול ונהרגו על ידי הגרמנים והובאו אל הגיטו, אבל כבד ירד בגיטו, אולם אח"כ המשיכו היהודים בכל מיני תחבולות בכדי להבריח מזון להחיות את עצמם, בתקופת ההרעבה פקד מטה הס"ס על הוועד היהודי להקים משמר מתנדבים בתחומי הגיטו משמר המתנדבים טיפל ודאג לשיפור התנאים הסניטריים, לסדרים הפנימיים בכל בית, לחלוקת עבודה צודקת ועוד. משמר המתנדבים עזר לוועד להקל במאבק במצוקה החמרית שנתנה את אותותיה בגיטו.

באמצע אוגוסט 1942 (אב תש"ב) חוסלו יהודי מיקַשֶׁבִיץ הקרובה. יהודי הגיטו נחרדו ופחדו מאוד לגורלם, אך הצורר הנאצי ידע להרגיעם כי נהרגו בשביל הזדהותם עם הפרטיזנים, ואף טענו כי היה מקרה של בריחת אחד הכלואים אליהם. היהודים לא השלימו עם דברי ההרגעה האלו, ולאחר כמה ימים בא הגעביטס — קומיסר לוועד היהודי וחזר בפניהם על סיפור המעשה, אגב הערה, שאותו גורל צפוי גם ליהודי לחווא אם יתרחש "מעשה בגידה" בתוכם, אך אם יהודי לחווא לא יגררו איתם פרובוקציות אין להם מה לחשוש וחייהם מובטחים. דברי ההרגעה הציניים של רשע זה פעלו בכיוון הפוך, הנוער התמרד וידע מה שעומד בבירור לבוא לפניו.

על קידוש השם

ביום חמישי י"ד באלול תש"ב (27.8.42) גויסו קבוצות גויים לחפירת בורות ענקיים בסביבת מסילת הברזל אשר ביער הקרוב לעיירה, הדבר נודע בגיטו ועורר תסיסת בהלה. הרשעים התליינים הזדרזו להודיע שלא דובים ולא יער.... וכי הבורות נועדו אך ורק נגד המלחמה בפושעים הפרטיזניים. באותו זמן עסקה קבוצת בנאים בתיקון שלושת הגשרים המקומיים שחצו את הנהר המקומי וגישרו על פני הדרך המובילה לכיוון הבורות... משני צידי הגשר התקינו מעקות בכדי שלא יוכלו לקפוץ המימה... בשעות הלילה של כ"כ"א באלול תש"ב 2-3.9.42 הרגישו שומרי הגיטו שהגיטו הולך ומוקף מכל עבריו על ידי פלוגות משטרה מקומיות ומספרן הולך וגדל, הידיעה נפוצה במהירות הבזק בין הכלואים שהחלו לנהור לכיוון הקטע בסביבות השער הפונה מקוזנהורודוק המרוחקת 6 ק"מ מלחווא. הגיעו לאזני הקהל הדי יריות בלתי פוסקות. הצוררים הגרמנים עסקו אז בחיסול הגיטו שם, לאט לאט נדמו הדי היריות ודממה שלאחר המות נשתררה מסביב, אותן הפלוגות הרצחניות החלו לנהור ללחווא ולהמשיך בחורבן הישוב היהודי. טבעת המצור מסביב לגיטו הלכה ונתהדקה והפלוגות נעמדו על יד הגדרות והשערים. בשעה 8 בבוקר כ"א אלול הגיעו 5 מכוניות משא עם חיילי הס"ס, חברי הוועד נגשו אליהם ושאלום לסיבת בואם וענו להם בשלוה: שבאו להשמיד את יהודי לחווא, אולם הוסיפו בהטעמה של נדיבים "החלטנו להשאיר 30 איש שביניהם יהיו חברי הועד: דב לופטין, יעקב מסטר, אליהו שכטמן ישראל דרבסקי, הרופא ד"ר אגלניק, ומכל מקצוע נדרש 3-4 אנשים, ועתה "תואילו בטובכם" לצוות על כל הנאספים ללכת לבתיהם ולחכות עד שנבוא לקחתם..."

דב לופטין הכריז אז באזני המרצחים: לשיעורין לא תרצחו אותנו או שכולנו נשאר בחיים או שכולנו נלך למות. אותה שעה החלו המרצחים לבוא ולהיכנס לגדרות הגיטו, הוועד פקד להציל את הבתים, נערכו מאבקים עם הגרמנים שרצו למנוע זאת, כל היהודים הצטופפו לגוש בני אדם בראשם ניראו הרבנים רבי אליעזר אריה ליכטנשטיין ורבי אברהם חיים אשרוביץ ורבי יצחק דוד מינצברג שהיו עטופי טליתות וזעקו לחלל "שמע ישראל", קולם הדהד ויהודים רבים אמרו וידוי ומררו בבכי, הגרמנים ירו לכל עבר ובאותו יום הגיטו נשרף, היהודים הזקנים שנשארו והאמהות והטף הובלו אל הבורות, שם הלכו למות על קידוש השם על היותם יהודים הי"ד.

כ-600 יהודים הצליחו להימלט מהגיטו, אך רק חלק קטן מהם ניצלו כי הגויים המקומיים מסרום בידי הגרמנים ימ"ש.

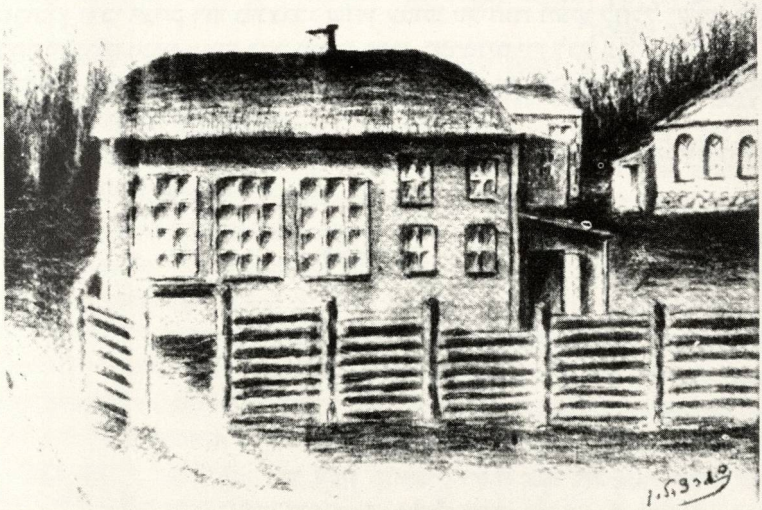
ת.נ.צ.ב.ה.

לונינץ
LUNINETS

בין יערות גדולים ועבותים בביצות פינסק שוכן הכפר לונינץ, שנים רבות היתה לונינץ כפר קטן נידח עם מעט תושבים, בשנת תר"מ (1880) החליטה הממשלה הרוסית כי יש לפתח את האיזור ושם יוקם תחנה מרכזית וצומת דרכים לערים לונינץ-ווילנה, לונינץ-ורשה, לונינץ-הומל, לונינץ-רובנה. בעקבות פיתוח האיזור עברו הרבה יהודים ללונינץ לחפש מקור לפרנסתם, הכפר פשט את צורתו הישנה ולבש צורה חדשה של שכונות חדשות בניני פאר, נבנו כבישים ומדרכות. האוכלוסיה גדלה באופן ניכר, לפני פרוץ מלחמת העולם השניה נמנו תושבי לונינץ בכ-10.000 תושבים, מהם כשליש יהודים, הישוב היהודי היה ברובו אנשים עובדים ועמלים.

בתי מדרש

בלונינץ היו ארבעה בתי מדרש, בית המדרש הראשון היה בית המדרש הגדול או בית הכנסת הישן שם התפללו חסידי סטולין קרלין. בית מדרש זה נוסד בשנת תרנ"ה (1895) ע"י



בית הכנסת הישן

התושבים הראשונים מחסידי סטולין־קרלין ר׳ צדוק ליכטשיין, ר׳ ישראל טריבוך, תחלה התפללו בבית מדרש זה הנגידים ובעלי הבתים החשובים, הרב זוליאר, והשוחט ר׳ משה הלוי טריגון, בבית המדרש היתה גם ספריה תורנית גדולה. בעלי תפילה נודעים בבית מדרש זה היו ר׳ אלתר לוין ור׳ פנחס טשערנאמרנץ שכיהן בבית המדרש כבעל תפילה במשך 30 שנה. שמש בית המדרש היה ר׳ יצחק השמש ציפרשטיין מקוז׳נהורודוק שהיה גר בבית המדרש.

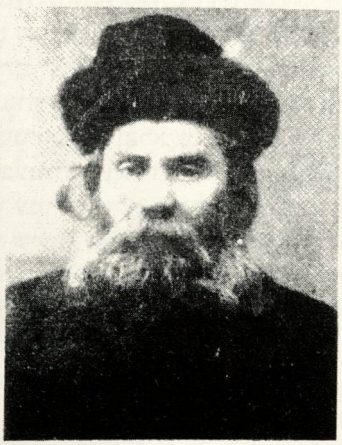
בית המדרש השני היה בית המדרש של חסידי הורודוק־ברזנה, הוא נבנה בשנת תרס״ג (1903). בבית מדרש זה התפללו בעלי המלאכה ו״עמך״, כרבנים בבית המדרש כיהנו הרבנים למשפחת גינזבורג. כבעל תפילה שימש ר׳ אהרן אשר היה גם בעל קורא מובהק ובימים הנוראים היה עובר לפני התיבה כבעל שחרית ובעל תוקע. הוא גם שימש כשמש בית המדרש. ר׳ אהרן נפטר בשנת תרע״ו (1916).

בית המדרש השלישי היה ביהמ״ד ״נוסח אשכנז״ ״די אשכנזער שול״, הוא נבנה בשנת תרס״ד (1904). בבית מדרש זה התרכזו מתפללי נוסח אשכנז שבאו מעיירות ליטאיות, לתפילת מנחה מעריב היה בית מדרש זה מתמלא מאנשים מכל החוגים מכיון שהיה במרכז העיר. מראשי בית המדרש היו: ר׳ הרשל דומיניץ, ר׳ אברהם מוליאר, ר׳ אלתר ציון, ר׳ יעקב לייב רוזנקרנץ.

בית המדרש הרביעי היה בית המדרש דחול, ״די זעמדישע שול״, הוא נבנה בשנת תר״ע בשביל התושבים שהיו גרים ברחוב זה והיו רחוקים מבתי המדרש האחרים, תושבים אלו קיימו שני מנינים אחד בנוסח אשכנז והשני בנוסח ספרד, אצל ר׳ יהושע קשטן התפללו בנוסח ספרד ואצל ר׳ מאיר קפלינסקי התפללו בנוסח אשכנז, אחרי השתדלויות רבות השיגו מתפללי נוסח אשכנז רשיון לבנות בית מדרש חדש וכאשר בנו את בית המדרש הצטרפו אליהם מתפללי נוסח ספרד, והנוסח בבית המדרש הזה נקבע לנוסח ספרד.

רבנים

לאחר שנבנה בית המדרש של חסידי סטולין קרלין בשנת תרנ״ה והקהילה היהודית גדלה בלונינץ, הורגש הצורך להביא רב ללונינץ ואז בא הרב ר׳ אלתר יהודה זוליאר שכיהן עד אז כדיין בלכוביץ, הרב ר׳ אלתר זוליאר כיהן כרב בלונינץ עד בוא השואה שבה נספה עם בני קהילתו.



רבי אלתר יהודה זוליאר זצ״ל

בשנים הראשונות כיהן לא רק כרב אלא כשו"ב וכמוהל, ואף כסופר סת"ם, ובעצמו כתב ספר תורה לבית המדרש. הוא היה למדן מופלג, ונודע כפיקח וחכם ואף הגויים רצו להתדיין אצלו, הוא התפלל בבית המדרש דחסידי סטולין ומצודתו היתה פרוסה על פני כל העיירה. בהליכותיו הנאצלות רכש את אמונם של כל בני קהילתו, ואף את אלו שנתרחקו מדרך היהדות היה מקרבם והם היו רוחשים לו כבוד רב. הרב זוליאר עסק גם בצרכי ציבור בקהילה בשלושת העמודים שהעולם עומד עליהם, תורה, עבודה, וגמילות חסדים, הוא היה לומד עם הציבור ומשתדל לקרב את הציבור ליראת שמים ומשתדל להקל את סבלם של העניים בדרכים ופעולות שונות של גמילות חסדים.

ישיבת קרלין-סטולין

"אור ישראל"

להלן מאמר שפירסם ב"ספר יזכור" לעיר לונינץ הגאון רבי אלעזר מנחם שך, כיום ראש ישיבת פוניבז', בשנת תשי"א:

"הישיבה נוסדה בשנת תרפ"ט ע"י האדמו"ר רבי אברהם אלימלך פרלוב זצוק"ל מקרלין-פינסק, והיא פרחה ושגשגה. עד פרוץ המלחמה היו בה כתשעים תלמידים מכל ערי פולסיה-ווהאלין. מהם — בחורים גדולים בתורה ויראה. ומה נהדר היה המחזה, כאשר הרבי בא ללונינץ: כל בני הישיבה יצאו לקראתו לקבל פניו בתחנת הרכבת, ביניהם הרב וכמה בעלי בתים נכבדים. הרבי היה מסור בכל לבו לישיבה בפרט, ולהרבצת תורה בכלל. וכמה היה לבו מיצר ודואג על סבל היהודים במדינת פולין ובעולם כולו. ואם כי בפרוץ המלחמה נמצא בא"י, שב לפולין תיכף, כרועה נאמן, להיות מיצר בצערם. גם כששוחררה וילנא והיתה היכולת בידו לבוא לוילנא, לא עזב את עדתו, ונשאר בקרלין. תיכתב זאת לדורות הבאים וממנו יראו וילמדו, ממעשה אבותינו, אשר מסרו עצמם לטובת אחרים, "שמחו בשמחתם וסבלו בצערם".

מה גדולה היתה שמחת כל העיר, כשהיה רבי אברהם אלימלך פרלוב זצוק"ל מקרלין שובת בה שבתו, או רבי משה פרלוב זצ"ל מסטולין! בכל שנה היו באים אלה בשבוע אחד ללונינץ ואז לבשה כל העיר חג וששון. הבית שבו התאכסנו המה מרוב אנשים שבאו לשאול בעצתם. הם היו מעודדים ומחזקים בדבריהם.

ביחוד גדלה השמחה ביום שהיה הרבי מקרלין מתייחד עם בני הישיבה. הוא דיבר עמם, חיזק ועודדם. כאב היה להם דואג למלא כל צרכם, ואכל עמם יחד.

גם מזקני העיר השתתפו בהחזקת הישיבה, כמו ר' משה וולף זילוביצקי ז"ל, ור' אלתר לוי ז"ל, ור' אפרים איצל רובינרויט ז"ל, ובראשם הרב ר' אלתר יודל זילר ז"ל שהיה מיוחד ומצוין במידותיו ובפשטותו ובענוותו. הוא ניהל את כל הענינים הכספיים בישיבה שלא ע"מ לקבל פרס. כמה שנים הייתי עמו יחד ולא ראיתי בו שמץ של רוגז. עם כולם דיבר בסבר פנים יפות, לטוב לבו לא היה שיעור, ואין ערוך לגדולתו. כמה כואב הלב שכל אלה נלקחו מאתנו באופן אכזרי כ"כ!

כן כדאי לציין כאן את פעולתם הברוכה של מספר עסקנים שהקדישו זמנם מרצם וכספם להקמת הישיבה והחזקתה.

אלעזר מנחם שך
ר"מ ישיבת "אור ישראל" בלונינץ בעבר
כעת ר"מ של ישיבת פוניבז' בבני ברק

אברהם אלימלך
פערלאוו
קארלין, קארעלינסקא 13/18.

AM ELIMEŁECH
' E R ŁO W
n. Karolińska 13/18.

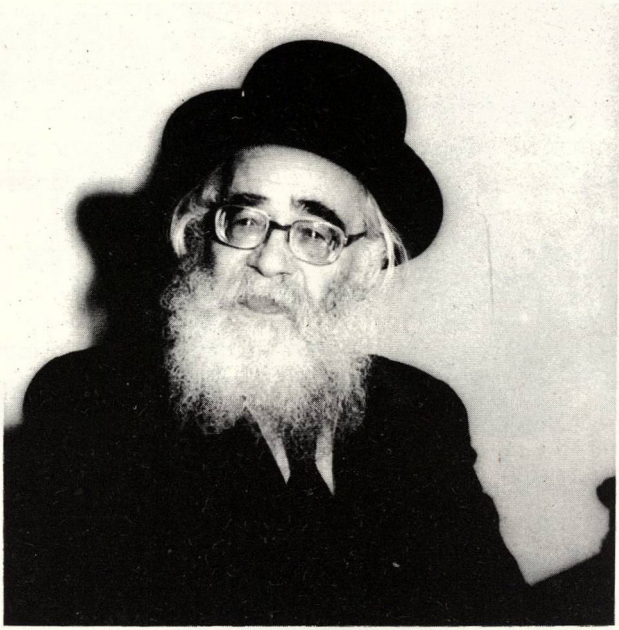
מכתב לוועד הישיבות בחתימת האדמו"ר רבי אברהם אלימלך מקארלין הי"ד
בבקשת סיוע לישיבת קארלין בלונינץ

בשולי המכתב תוספת מהג"ר רבי חיים מנדל קוסטרומצקי זצ"ל

מכתב להג"ר רבי חיים עוזר גרודזנסקי זצ"ל יו"ר וועד הישיבות בחתימת הרב זוליאר זצ"ל

ויבדלח"ט הגאון רבי אליעזר מנחם שך שליט"א ר"מ הישיבה

בבקשת סיוע למען הישיבה



הגאון רבי אליעזר מנחם שך שליט"א



רבי משה ברנשטיין זצ"ל

הישיבה היתה אחת הנקודות המפוארות ומגדל־אור של העיר כולה. היא נוסדה בשנת תרפ"ט ע"י האדמו"ר מקרלין זצ"ל כפי שהוזכר לעיל. ראשי הישיבה שהתמנו במשך זמן קיומה — מלבד הגאון ר' אלעזר שך שליט"א — היו: ר' משה ברנשטיין זז"ל חתנו של הגאון ר' ברוך בר לייבוביץ זצ"ל, ראש ישיבת קמיניץ; הרה"ג ר' יוסף קוסובר זצ"ל, חותנו של הרה"ג ר' חיים יעקב גולדויכט ראש ישיבת "כרם ביבנה" ומנהלה הרוחני היה הרה"ח ר' חיים מנדיל קוסטרמיצקי.

מוסדות הציבור

בלונינץ הוקמו מוסדות ציבור, תלמוד תורה, ישיבה, בית המרחץ, בית השחיטה, ובית הקברות, חברת לינת הצדק ועוד. עד עליית השלטון הפולני בשנת תר"פ (1920) באיזור לונינץ לא היו העסקנים נבחרים על פי בחירות אלא על פי רוב גבאי בתי הכנסת היו העסקנים הציבוריים והם היו באי כוחם של היהודים בכל עניני העיר.

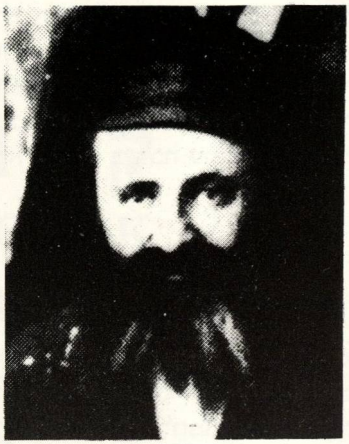
לקהילה היו הכנסות מבית המטבחיים וכן ממס ששולם על הבשר שבא מקוז'נהורודוק. בית הקברות בלונינץ הוקם בשנת תרס"ז (1907), עד אז לא היו קוברים בלונינץ אלא בקוזנהורודק שהיתה רחוקה כ־15 ק"מ מלונינץ ושם היה ביה"ק אשר שכנו כו גדולי עולם וצדיקים משך מאות בשנים. בגלל הטילטול הארוך הוחלט להקצות שטח חלקת אדמה מרחק 3 ק"מ מלונינץ ולקדשו לבית הקברות, מיד נתארגנה חברא קדישא וכמעט כל יהודי העיירה נימנו על חבריה, למצוה גדולה היתה נחשבת השתתפות כחבר כחברא קדישא. פעמיים בשנה היו עורכים מסיבות בחברא קדישא, סעודה אחת היתה נערכת בהושענא רבא אז היו בוחרים את שני הגבאים לשנה זו, באם זכו הגבאים ובשנה זו לא היו נפטרים הם היו ממשיכים בכהונתם שנה נוספת והיו עורכים קידוש בשמחת תורה. הסעודה השניה נערכה בכ"ד כסלו ערב חנוכה, היא נערכה בבית הגבאי השני, בסעודה זו רשמו דו"ח בפנקס וכן רשמו מאורעות שעברו במשך השנה, וכן חברים חדשים לחברא קדישא, בכדי להתקבל לחברא קדישא היו צריכים לשלם תשלום חד פעמי בין 25־10 רובל, כסף זה היה נחוץ לתיקון ושיפוץ בית הקברות וכן עבור השומר. מי שלא היה בידו לשלם סכום זה היה מתקבל בתפקיד "שמש", השמשים לא היה להם זכות להיבחר כגבאים לחברא קדישא. לאחר הרישומים היתה נערכת סעודה כיד המלך.

בשנים ההם נתארגנה בעיירה עוד חברה חשובה, חברת "לינת הצדק". חבריה היו הולכים לבקר ולסעוד את החולים, לשרת אותם בלילה מתוך התנדבות, אם היה החולה בעל אמצעים היה תורם לחברה לצרכי הוצאותיה. בחברת לינת הצדק ערכו סעודה בחנוכה ואז בחרו גבאים חדשים לחברה.

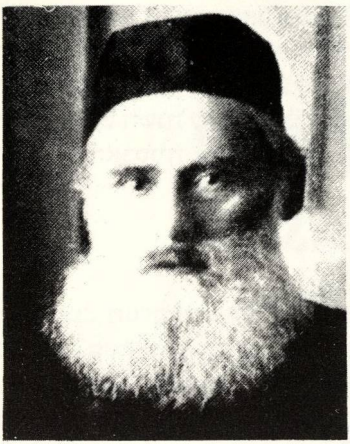
משמשים בקודש

כשוחטים בעיירה שימשו רבי משה טריגון ובנו ר' צבי מחסידי סטולין, וכן ר' אברהם רובין, חתנו של ר' משה שו"ב.

כמלמדים שימשו ר' יהודה ווולוול חיניץ מלמד דרדקי, ר' מרדכי מאיר מפוהוסט, ר' אשר ציפרשטיין, ר' אברהם צבי קוטניק, המלמד המפורסם ביותר היה ר' ישראל פרץ הולצמן המלמד גמרא לנערי בר מצוה.



ר׳ משה טריגון שו״ב



ר׳ ישראל פרץ הולצמן

מדמויות העיירה

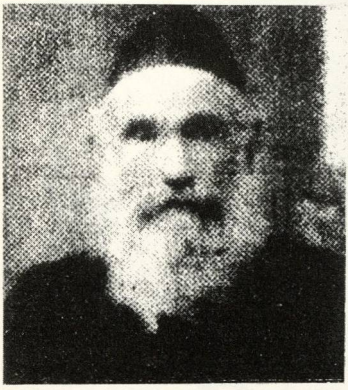
ר׳ שאול ווילק, מהתושבים הראשונים בעיירה, הוא בא מקוזנהורודוק ללוניניץ בשנת תרנ״ח (1898). ר׳ שאול היה מחסידי הורודוק מגבאי החברא קדישא, לעת זקנותו התמסר לאיסוף תרומות לישיבת ״אור ישראל״ בלוניניץ, הוא נפטר בגיטו לוניניץ.

ר׳ מרדכי פרפלוצ׳יק, שימש כמוהל בעיירה והזכיר לכל נימול את תאריך יום הולדתו, למד את מלאכת הבניה ובנה את בית המרחץ בעיירה וכן בנינים רבים, הוא עלה לא״י והיה גר בתל אביב, במלחמת העולם השניה כאשר ישב ולמד בבית המדרש נפל שם פגז ור׳ מרדכי נפגע ונהרג, הוא הובא לקבורה על הר הזיתים בירושלים.

דמות מיוחדת היתה מרת חיה הניה רובינראוט, היא באה מקוז׳נהורודוק ללוניניץ לאחר שנתאלמנה מבעלה ר׳ הרשל פלוטניצער, בלוניניץ היו לה שני בנים שהיו מעשירי העיירה, אך לא רצתה להיות סמוכה על שולחנם, בניה רכשו למענה בית מגורים מרווח ובו פתחה אכסניה שנוהלו על ידה ושני בנותיה, היא היתה אשה יראת ה׳, כל יום היתה הולכת לבית הכנסת להתפלל, מוניטין יצאו לה כמכניסת אורחים ובעלת צדקה.



ר׳ מרדכי פרפלויציק



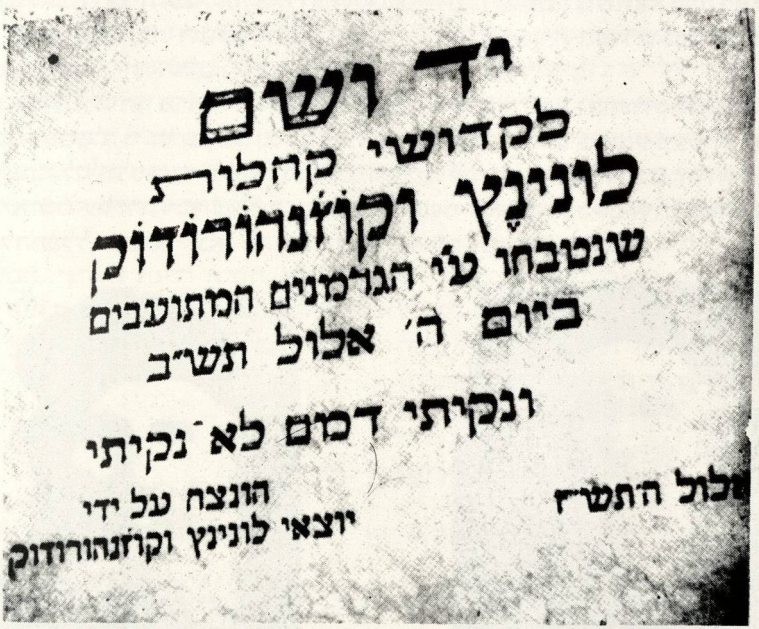
ר׳ שאול ווילק

באכסניה שלה היו מתאכסנים עוברי אורח במסחרם, וחסידים הנוסעים לרבי. הבריות בלונינץ היו אומרים "כי האכסניה שלה לא נפתחה לשם פרנסה אלא לשם הרבי מסטולין". היא היתה אחת החסידות הנלהבות ביותר של האדמו"ר רבי ישראל מסטולין, והיתה נוסעת לראש השנה לרבי וכן לכל השמחות, כאשר הרבי מסטולין היה מגיע ללונינץ היה קובע את האכסניה בביתה ולאשרה לא היה קץ. היא נפטרה בשיבה טובה לפני פרוץ השואה.

על קידוש השם

כשפרצה המלחמה בשנת תרצ"ט (1939) התחילה מיד שקיעתו של הישוב היהודי, הצבא האדום כבש את העיירה, היהודים נשמו לרווחה, אולם המשטר הסובייטי הפסיק את החיים היהודיים התוססים. ב־22 ביוני 1942 (כ"ז סיון תש"א) התחילה מלחמת הנאצים עם הרוסים. הנאצים נכנסו לעיירה והתחילו להשמיד את האוכלוסיה היהודית, והחלו לעשות גיטו בשביל הנשים והילדים, באלול תש"ב נלקחו למות כל יושבי הגיטו בקבר אחים גדול. כך נגדע הישוב היהודי בלונינץ.

ת.נ.צ.ב.ה.



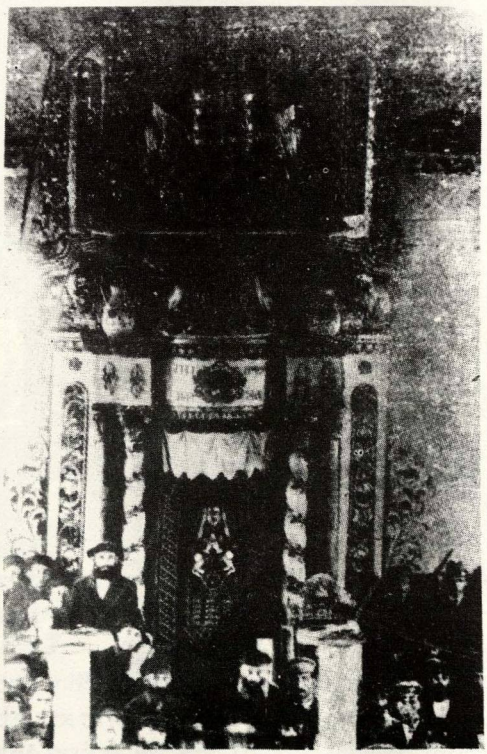
לוח שיש לזכר קדושי לונינץ בביהכ"נ דחסידי קרלין סטולין בת"א

קוז׳נהורודוק
KOZANHORODOK

קוז׳נהורודוק, עיירה עתיקה בת ארבע מאות שנה בפולסיה, מאוכלסת בכמאתיים משפחות יהודיות מוקפת מסביבה הרבה כפרי גויים, יהודי העיירה תמימים ושלימים ביראתם, עמלים לפרנסתם ושמחים בחלקם, חיים את חייהם בצניעות ובפשטות.

בתי הכנסת

בקוז׳נהורודוק היו שלושה בתי כנסת, בית הכנסת הראשון היה בית הכנסת ה״קר״, הוא היה בית כנסת עתיק יומין, לפי סגנון הבניה שלו הוא הזכיר את בתי הכנסת מימי הביניים, עם גגות כפולים ועליהם כיפה, הכניסה לבית הכנסת היתה נמוכה מאוד בכדי שמי שנכנס לבית הכנסת יכנס בקידה ובהשתחויה, אך בפנים היה גבוה מאוד, ארון הקודש בבית



ארון הקודש בביהכ״נ הקר

הכנסת לא היה כדוגמתו רבים במדינה. הוא היה מלאכת מחשבת שכדוגמתו היה רק בלחווא מרחק ששה ק"מ מקוז'נהורודוק, ועוד מקום אחד. בצמוד לבית הכנסת היה השטיבל בו התפללו בימות החול בעוד שבבית הכנסת הגדול התפללו רק בשבתות ובחגים.

סמוך לבית הכנסת היה בית המדרש של חסידי סטולין, ועוד בית כנסת של הרב יחיאל הלל גורליק.

רבנים

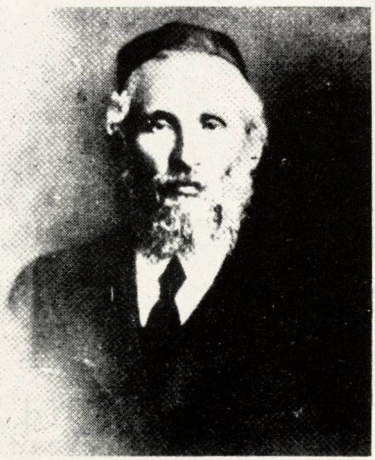
בקוז'נהורודוק כיהנו רבנים רבים, משנת תק"ס ועד שנת תש"ב כיהנו שתים עשרה רבנים ע"פ הרשימה שבידנו.

הרב הראשון היה רבי אליעזר מבלוהוש, לאחריו כיהן הרב ר' חיים יצחק מחסידי סטולין יליד קוז'נהורודוק, לאחריו כיהן הרב ר' ברוך מטורוב; לאחריו כיהן הרב ר' שמר"ל נכד הרבי מהורודוק.

לאחריו בזמן ה"בית אהרון" כיהן הרב ר' יחיאל יליד קוז'נהורודוק מחסידי קרלין, לאחר פטירת רבי אשר מסטולין עבר לכהן ברבנות בלכוביץ.

לאחריו עלה לכהן הרב ר' אהרן פרפלויציק הוא היה מחסידי סטולין ונתמנה ע"פ האדמו"ר ר' ישראל מסטולין, הוא נפטר בשנת תר"ס.

לאחריו כיהנו רבי יצחק ברקוביץ בנו של רבי אברהם דוב מלחווא ורבי יצחק מטרוינובקה ורבי יעקב רבינוביץ מרובלה.



הרב יחיאל גורליק זצ"ל

לאחריהם כיהן רבי יחיאל הלל גורליק, הוא בא לקוז'נהורודוק מהעיירה הקטנה לנין שבפולסיה, נודע כלמדן גדול ובעל מחשבה בהירה, דרשן מומחה, כמו"כ היה בעל תפילה נאה בעל קול ערב.

רבי יחיאל פתח בקוז'נהורודוק ישיבה לבחורים בכדי שלא יצטרכו לנדוד למקומות רחוקים, בעזרת שני בניו הוא ניהל את הישיבה, לאחר מלחמת העולם הראשונה נתדלדלה העיירה מיושביה, קיומו הכלכלי של הרב נתערער והישיבה נסגרה, הרב נסע עם בני משפחתו לאמריקה שם נתקבל בכבוד ע"י יוצאי קוז'נהורודוק, אך לא האריך ימים שם.

אחרי הרב גורליק כיהן תקופה קצרה חתנו ר׳ יעקב דנישבסקי, לאחר זמן קצר עזב אף הוא את המקום ונסע לאמריקה.

לאחריו כיהן רבי יוסף ברקוביץ נכדו של רבי אברהם דוב מלחווא. לאחר זמן קצר עבר לאיבניק. הרב האחרון של קוז׳נהורודוק היה הרב ברמן מנובוילנה, הוא כיהן ברבנות עד בוא השואה שבה נספה עם בני קהילתו.

משמשים בקודש

בקוז׳נהורודוק שימשו כשוחטים הרב ר׳ אהרון ובנו רבי יעקב פרפלויציק שעלה לארץ ישראל ונפטר בשנת תשי״ב.

בית העלמין

בית קברות עתיק יומין היה בקוז׳נהורודוק עם מצבות מעץ אשר העידו על מצבות של מאות שנים, ואשר שימשו עדות לעיירה על עתיקותה של העיירה. בית הקברות תפס מקום



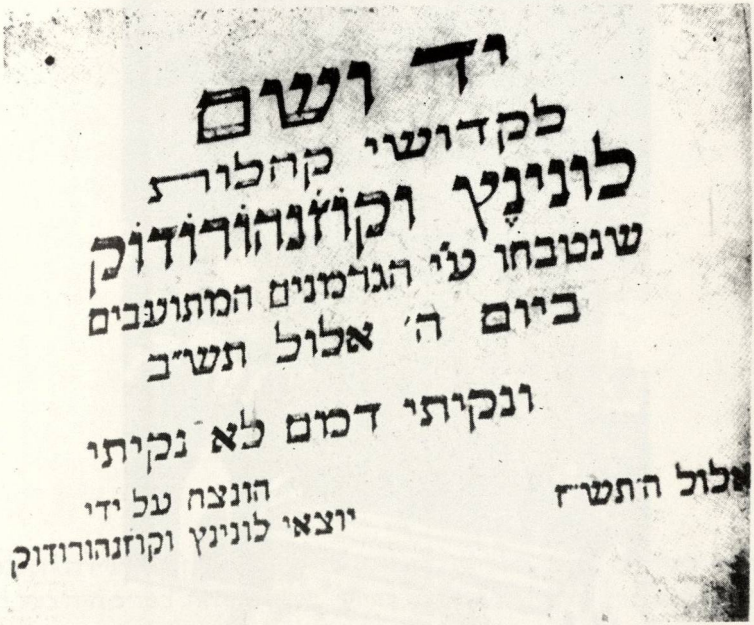
בית הקברות הישן של קוז׳נהורודוק

חשוב בחייהם של יהודי קוז'נהורודוק, תמיד אפשר היה למצוא יהודי משתטח על קבר בצר לו, רבים מהסיפורים על הרפואות שצמחו מהתחינות והתחנונים שנשפכו על קברות הצדיקים, יש לציין כי עד שנת תר"פ לא היה רופא בקוז'נהורודוק ואשר על כן רבים היו פונים בצר להם לשפוך שיח בבית הקברות.

על קידוש השם

יהודי קוז'נהורודוק נספו על קידוש השם יחד עם יהודי לונינץ ביום ה' אלול תש"ב 18.8.42, הי"ד.

ת.נ.צ.ב.ה.



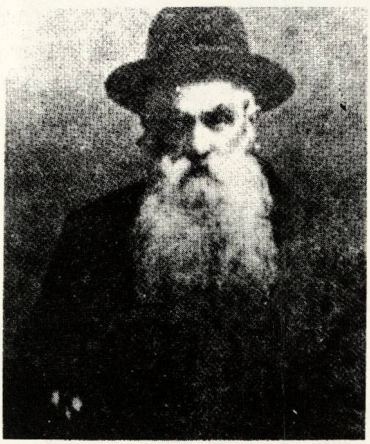
לוח שיש לזכר קדושי קוז'נהורודוק בביה"כ דחסידי קרלין סטולין בתל אביב

ויסוצק
WISOTSK

ויסוצק היא עיירה קטנה על הנהר הורין, בין העיירות דומברוביצה וסטולין, בתקופת השלטון הרוסי־הצארי השתייכה ויסוצק לוואהלין והיתה קשורה למחוז רובנה, עם כינון השלטון הפולני באיזור בשנת תר״פ (1920) סונפה ויסוצק למחוז סטולין בוויאוודסטבו של בריסק, חבל פולסיה, לאחר מלחמת העולם השניה, עם מפלת פולין וחלוקתה בין בריה״מ לגרמניה סופחה ויסוצק יחד עם האיזור כולו לברית המועצות.

הישוב היהודי החל להתרקם לפני 300 שנה, בשנת תרנ״ז (1897) נימנו יהודי ויסוצק ע״פ מפקד שנערך ע״י הרוסים, היו בה 800 יהודים ו־32 גוים. ב־25 השנים האחרונות לא גדל הישוב היחודי בהרבה אך מספר הגוים בעיירה עלה בהרבה.

יהודי העיירה היו ברובם חסידי סטולין ובחלקם חסידי ברזנה, ספוגים ברוח החסידות ובאמונת חכמים, עשירים לא היו בעיירה, יהודי העיירה התפרנסו בעמל כפיהם בדוחק, מסתפקים במועט ושמחים בחלקם, אך חזקים בשמירת המצוות ומנהגי המסורת מדור לדור.



רבי איצקיל מברז׳נה זצ״ל

בתי הכנסת

בויסוצק היו שלושה בתי כנסת, בית הכנסת הגדול המיועד לתפילה רק בימי שבת וחג, משני צידי הפרוזדור הארוך ״פוליש״ היו שני בתי כנסת קטנים, מימין היה בית כנסת לחסידי קרלין, ומשמאל היה של חסידי סטולין, בית הכנסת השלישי בעיירה היה משל חסידי ברזנה שם הנהיג האדמו״ר ר׳ יצחק מברזנה. כל התפילות בבתי הכנסת היו בנוסח ספרד.

רבנים

בויסוצק כיהן כרב הרב משה רבינוביץ זצ"ל, שנפטר בערך בשנת תרע"ח, הוא היה נערץ על יהודי העיירה ואף הגוים העריצוהו והיו פונים אליו.

לאחר פטירת הרב רבינוביץ זצ"ל הזמין האדמו"ר רבי ישראל מסטולין את הרב יהודה אבלסון, שכיהן כרבה של פטריקוב שיבוא לכהן כרב בויסוצק, רבי יהודה אבלסון היה אדם גדול בתורה וביראה, למדן מופלג, נוח לבריות ולא נמנה על חסידי סטולין, יהודי העיירה התקשרו אליו בעבותות אהבה ולמדו אצלו שיעורי תורה בימות החול ובשבתות, בנו רבי יהושע כיהן כרב בהומול שברוסיה, לאחר שבנו רבי יהושע נמלט מהומול ובא לויסוצק בשנת תרפ"ג (1923) העתיק רבי יהודה אבלסון את מקום כהונתו ועבר לפלוטניצה הקרובה ועל מקומו כיהן בנו רבי יהושע אבלסון, רבי יהושע כאביו אף הוא זכה להתחבב על בני הקהילה וכיהן כרב עד השואה שבה נספה עם בני קהילתו, הוא זכה לראות את בנו הבכור רבי אברהם אבלסון מוכתר כרבה של מניביץ'.



רבי יהודה אבלסון זצ"ל

משמשים בקודש

בויסוצק שימשו כשובי"ם ר' לייביש רבינוביץ בנו של רבי משה רבינוביץ שכיהן כרב, ר' יששכר טריגון כיהן כשו"ב וכמלמד עד שנת תרפ"ד (1924) שאז עבר לרוקיטנה, ר' ישכר השתייך לחסידי קרלין, כן כיהן ר' יקיר שיפמן כשו"ב עד שנת תרפ"ה ואז עבר לדומברוביצה ולאח"כ עלה לא"י וכיהן כשו"ב בנס ציונה. לאחר מכן נתמנו כשובי"ם ר' חיים שינבוים ור' יוסף ברל.



ר׳ ניסן לופאטין



ר׳ יצחק שבשי

כמלמדים שימשו ר׳ יצחק שבשי שהיה מלמד א־ב וכן היה בעל תפילה בבית המדרש של חסידי סטולין קרלין, מלמדים לחומש היו ר׳ יודל, ור׳ שמואל, ר׳ אשר לפינסקי, ר׳ חיים שליפק, ר׳ ישכר טריגון היה מלמד גמרא, מלמד נוסף שהקים ״חדר״ בביתו היה ר׳ אשר דער מגיד.

ר׳ אהרון חזנצ׳וק היה בעל תפילה בביהמ״ד דחסידי ברזנה, כן הוא היה הגבאי, ר׳ ניסן מאיר׳ס לופאטין היה מעורר יהודים לאמירת תהילים בשבת בבוקר.

כאכסניה לאדמו״ר רבי ישראל מסטולין שימש ביתו של ר׳ משה אייזנברג, וכאכסניה לאדמו״ר רבי אברהם אלימלך מקרלין שימש ביתו של ר׳ ניסן לופאטין (ניס׳ל לאה׳ס).

גבאי ביהמ״ד דחסידי קרלין היה ר׳ יודל שטופר, הודות ליושרו תמימותו וצניעותו סרו הכל למשמעתו, הוא גם היה דופק בערבי שבתות על פתחי הבתים להזכיר לכולם שהגיע זמן הדלקת הנרות.



ביתו של ר׳ ניסן לופאטין

תחת השלטון הסובייטי

ויסוצק, בהיותה שוכנת בצדי דרכים, הרחק ממסילת ברזל וכבישים, כמעט שלא הרגישה את המלחמה הגרמנית־פולנית בימיה הראשונים, החיים התנהלו להם כסדרם, אך כאשר עבר האיזור לשלטון הסובייטי־גרמני בסוף תרצ"ט (1939) נשתנה המצב בעיירה לגמרי. סדרי החיים השתנו, שפת הלימודים בבתי הספר שונתה לרוסית, מצב היהודים בעיירה היה די טוב, גלויי האנטישמיות שרבו בעיירה בשנים האחרונות נעלמו לגמרי, המסחר הזעיר אף שהופסק רשמית מפני שכל הרכוש נמסר לידי הממשלה וכולם נשארו כפקידים, בכ"ז המשיך להתקיים, בצורה חלקית.

מהאיזורים הכבושים על ידי הגרמנים הגיעו הרבה פליטים, שלטונות העיירה הסובייטים קיבלו אותם וטיפלו בהם יפה, אלא שכעבור תקופה קצרה הם הוגלו ונשלחו מתוך העיירה לפנים רוסיה, לאט לאט התייצבו החיים, נדמה היה שאפשר לחיות גם במשטר החדש תחת השלטון הסובייטי. מצב זה נמשך עד לכיבוש הנאצי.

על קידוש השם

ב־22 ביוני 1941 (כ"ז סיון תש"א) פרצה המלחמה בין בריה"מ וגרמניה. לא עברו ימים אחדים מיום פרוץ המלחמה, והרוסים החלו לעקור מהעיירה, הם ביקשו מהיהודים לבוא ולהצטרף אליהם, אך מעטים עשו זאת, רובם של תושבי העיירה נשארו במקומם. עם נסיגת הסובייטים נשארה העיירה ללא שלטון, האזור כולו היה כבר בידי הגרמנים וסטולין המשיכה להיות עיר המחוז, שבה כבר נתבסס שלטון מחוזי מטעם הגרמנים.

הכומר טרוז'ובסקי האוקראיני הפך להיות בחסות הגרמנים ראש המועצה ה"גמינע" ואליו פנו גם היהודים בעניני הצבור והקהילה היהודית.

פקודתו הראשונה היתה יצירת מועצה יהודית "יודנראט", נבחרו 12 אנשים למועצה היהודית, תפקיד היודנראט היה ליצור את הקשר בין היהודים לגרמנים.

בפגישה הראשונה של היודנראט עם המפקד הגרמני נדרשו היהודים להכניס לשלטונות סכום של 100.000 רובל תשלום כופר על אשר בגללם פרצה המלחמה... ליהודי ויסוצק היה זה סכום גדול מאוד שלא היה ביכולתם לאספו, בהשתדלותו של אותו כומר הורד הסכום ל־50.000 רובל.

היהודים אספו בקושי סכום זה ונתנו את הסכום ביום המיועד לכך.

הגזירות גדלו מיום ליום, בתי הכנסת נסגרו, אסור היה ליהודים להתאסף יחד. לאחר הכנסת ה־50.000 רובל לשלטונות חוייבו היהודים בעבודת חפירות תעלות וחפירות וכו'.

על הגיטו והסוף המר מספר אחד הניצולים:

ב־20 ליולי 1942 (ו' אב תש"ב) הגיעה פקודה ליסוד הגיטו היהודי.

כל היהודים גויסו לעבודות הגידור של הגיטו, הגיטו הקיף את הרחובות היהודיים הפנימיים. התחילו להגיע שמועות זוועה מן העיירות הסמוכות, סיפרו על הריגות ורצח המוני וכו', לא יכולנו להאמין בכך. שבוע לפני הרצח ההמוני בוויסוצק הגיע אלינו פליט נער מסארני וסיפר על הרצח שהיה בסארני, לא יכולנו להאמין, יהודי אחר פליט שהזדמן לגיטו סיפר, שעבר כפרים ועיירות ולא פגש ביהודים, היתה חרדה ומבוכה גדולה.

שלחנו גוי שליח לרובנה שיוודע מה נשמע שם אצל היהודים, הוא חזר ובפיו בשורת האימים: נרצחו היהודים ברובנה. לא יכולנו ולא רצינו להאמין. אמנם ליבנו ניבא את

הבאות, אך נחמנו את עצמנו שעלינו תפסח הרעה, הגרמנים בעצמם הרגיעו אותנו שפקודת החיסול מתכוונת רק ליהודי אוקראינה.

השלטונות התחילו לאסוף תכשיטים מידי היהודים, גזירה רודפת גזירה, הפקודה האחרונה של הגרמנים היתה להכניס אליהם כמות זהב, התאספו ראשי הקהילה בביתו של אשר חייט וטיכסו עצה איך לאסוף את הזהב, באסיפה זו הוכרז "חרם" על כל מי שלא יכניס את רכושו לפי פקודת הגרמנים. מעמד ה"חרם" היה מדכא מאוד, תקעו בשופרות הדליקו נרות והשביעו את כל היהודים למסור את כל הרכוש, הנוכחים געו בבכי, אחרי זה אספו ק"ג זהב שנמסר לגרמנים.

באמצע חודש אלול תש"ב, שבועיים לפני הרצח, נפוצה שמועה בעיירה: חופרים בורות גדולים מחוץ לעיירה בקצה רחוב פודווסצ'ה, ואז ראינו את השואה המתקרבת, אלו הם בורות בשבילנו, קמה בהלה בעיירה. ראש הקהילה נשלח לשלטונות לבירור פשר הדבר, ואלו בערמתם השטנית ידעו לבלבל ולהרגיע את הלבבות הנסערים "הבורות — אמרו — הן חפירות לצרכי המלחמה...." והרוחות שקטו, רצו להאמין כי אכן הדבר כך, אך בסתרי הלב ידענו: הקץ המר מתקרב ובא.

ואכן כעבור שבועיים — ביום כ"ז אלול תש"ב (9.9.42) — בא היום המר והנמהר, אותו לילה אור ליום רביעי הקיצונו למשמע יריות בלתי רגילות, אחזונו פחד ובהלה, עם שחר חשכו עינינו, כל הגיטו היה מוקף שוטרים מזויינים במרחק של 20 מטר אחד מהשני כשהם שומרים בקפדנות שבל יתחמק מישהו דרך גידרות התיל.

הוכרזה פקודה: על כולם להתאסף במרכז הגיטו. השוטרים שפקדו על המלאכה היו ברובם מחוץ לעיירה, הם התפרצו לבתים תוך יריות ממיתות, בעיקר על גברים ואנשים צעירים. במרכז הגיטו נתרכזו כולם וחולקו לשלושה קבוצות של 500 איש והחלו ללכת בכוון רחוב פודוויסוצ'ה מלווים גרמנים חמושים ברובים. כשהגיעה השיירה לקרבת הבורות פקדו על כולם להפשיט בגדיהם, ואז הם הוכנסו לתוך הבורות בשורות, וכך נורו כולם יחד. הרב יהושע אבלסון לא נשמע לפקודתם ונכנס לתוך הבור כשהוא בבגדיו והחל לקרוא בקול: שמע ישראל ה' א' ה' אחד, וכך כשהוא קורא את שמע יירו עליו ונפח את נשמתו הי"ד.

חלק קטן החל לברוח והחל לקפוץ לתוך הנהר, השוטרים החלו לרדוף אחריהם ולירות אחריהם, מעטים מאוד ניצלו מהטביעה ונשארו בחיים.

ת.נ.צ.ב.ה.



קבר האחים של יהודי ויסוצק

דומברוביצה
DOBROVITS

דומברוביצה נמצאת בחלק הצפוני־מערבי של פלך וואהלין סמוכה לקו מסילת הברזל רובנה־וילנה 28 ק״מ צפונית לסארני וכ־70 ק״מ דרומית מזרחית לכוון פינסק.

דומברוביצה היא עיירה עתיקה, הישוב היהודי החל להתרקם בדומברוביצה כבר לפני 400 שנה, על סף מלחמת העולם הראשונה בשנת תרע״ד (1914) חיו בעיירה כ־10.000 נפש מהם 4.000 יהודים. האוכלוסיה היהודית היתה מורכבת מכמה חוגים, חסידי סטולין, חסידי ברז׳נה, חסידי טריסק, מתנגדים ו״עמך״.

פרנסות היהודים היו מגוונות. יהודי דומברוביצה דיברו אידיש בניב ליטאי־וואהליני בניב זה השתמשו רק בסביבת דומברוביצה. בספרות הרבנית נקראת דומברוביצה דוברוביץ, דאמברוויץ.

בתי הכנסת

חמשה בתי כנסת היו בעיירה, בית הכנסת הראשון בעיר היה בית הכנסת הגדול ברחוב של בתי הכנסת, שם התפללו בנוסח אשכנז, משהלכה והתפשטה חסידות קרלין בפינסק הורגשה השפעתה גם בדומברוביצה, ואז נפתח ה״שטיבל״ של חסידי סטולין־קרלין, שם החלו להתפלל בנוסח ספרד, קהל המתפללים היו מגוון, חסידים ושאינם חסידים היו מתפללים שם. כשגדל הציבור הוקם על יד ה״שטיבל״ עוד שטיבל של מתפללים שרצו להתפלל מהר. לאחר מכן נתייסד בית הכנסת של חסידי ברז׳נה, שם התפללו בעלי המלאכה, אלו קיבלו עליהם את מרותו של האדמו״ר מברז׳נה שהיה קרוב לדומברוביצה ואשר קירב מאוד את האנשים הפשוטים ואת בעלי המלאכה.

מאוחר יותר נתאגדו קבוצת תושבים אמידים שקיבלו עליהם את מרותו של הרבי מטריסק ובנו לעצמם את ביהכ״נ דחסידי טריסק.

רבנים

הקהילה בדומברוביצה היתה קהילה עצמאית, אך בעניני רבנות היא היתה כפופה במשך עשרות בשנים לקהילת פינסק.

הרב הראשון שנתקבל בדומברוביצה היה הרב סנדר נתן הדיין זצ״ל, קהילת פינסק הסכימה לקבלו בתנאי שתהיה הגבלה בזכויותיו, אך הוא התנהג באופן עצמאי, הוא נפטר בשנת תק״פ.

לאחר הפסקה של עשרות שנים עלה על כסא הרבנות בשנת תרכ״ח הרב יעקב נתן ויסמן זצ״ל. בתקופת כהונתו השתחררה דומברוביצה מהתלות שלה לגבי פינסק ונעשתה עצמאית לחלוטין, לאחר שתים עשרה שנים בשנת תר״מ עבר רבי יעקב נתן ויסמן לטורוב,



רבי יעקב זלצמן עם גיסו ר' יעקב קלורמן

במקומו נתקבל כרב רבי יצחק שפירא זצ"ל שנקרא ר' איטשי דיין, הוא התבלט כאישיות דגולה וכמנהיג בעל השפעה עצומה, רבי יצחק שפירא נפטר בשנת תרס"ב.

לאחר פטירתו של הרב שפירא זצ"ל נתמנו ארבעה רבנים בעיירה, הרב יעקב הכהן זלצמן זצ"ל נתמנה לרבם של חסידי סטולין, הוא היה חתנו של הרב יעקב נתן ויסמן שעבר לטורוב, חסידי ברז'נה הביאו את הרב רבינוביץ זצ"ל שכיהן לפני כן בעיירה רובלה, חסידי טריסק קיבלו עליהם רב שנשלח מטעם הרבי מטריסק, מטעם המתנגדים נתמנה הרב לעווין זצ"ל וכך כיהנו ארבעה רבנים.

יהודי העיירה לא יכלו להחזיק ולכלכל ארבעה רבנים, לאחר זמן קצר עזב את העיירה הרב של חסידי טריסק ואחריו הרב של המתנגדים, נשארו איפוא שני רבנים בעיירה, הרב יעקב זלצמן רבם של חסידי סטולין והרב רבינוביץ רבם של חסידי ברזנה, לאחר כמה שנים עזב הרב רבינוביץ את דומברוביצה, ואז שלח האדמו"ר מברז'נה את בנו רבי נחום יהושע זצ"ל, שיכהן כרב בברז'נה בשנת תרע"ב.

שני הרבנים היו עוסקים יחדיו בעניני הציבור והיו משלימים אחד את השני. רבי יעקב זלצמן נודע כלמדן גדול ופוסק, מומחה גדול בתחום ההוראה, הוא פירסם את דומברוביצה בעולם הרבני, בפסקיו. היו באים להתדיין אצלו מכל החוגים בעיירה ואף ממקומות אחרים, בפקחותו והבנתו המעמיקה היה פותר בעיות סבוכות ביותר, הוא נפטר בשנת תרצ"ז, את מקומו מילא בנו הרב ר' אבא זלצמן.

הרב השני היה רבי נחום יהושע פצ'ניק בנו של האדמו"ר מברז'נה שכיהן כרבם של חסידי ברז'נה, בתקופת השלטון הפולני נתמנה כרב מטעם הממשלה בדומברוביצה ואח"כ בסארני, קהילת סארני כללה את ערי הסביבה: דומברוביצה, ברז'ניצה רוקיטנה, קולוסובה, טומשגרוד, אנטובקה וכל הסביבה, הוא היה גם עסקן ציבורי, ביזמתו הקים ת"ת וישיבת

בית־יוסף דנובהרדוק בעיר, וכן מפעלי חסד רבים. לאחר פטירתו של רבי יעקב זלצמן כיהנו יחדיו רבי נחום יהושע פצ׳ניק ורבי אבא זלצמן בדומברוביצה עד השואה.

משמשים בקודש

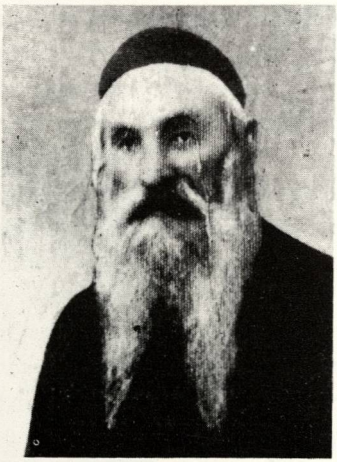
ארבעה שוחטים היו בעיירה, ר׳ דוד פיאלקוב, ר׳ טוביה טורושינסקי, ר׳ יקיר שיפמן, ור׳ מאיר פישבין, שכיהן גם כש״ץ של ביהכ״נ הגדול. ר׳ יקיר עלה בסוף לא״י.

המלמדים בכתות הנמוכות היו הערצלע מלמד, שמואל הקטן, הרבי קאליש, ור׳ ניסלה דער געלער (הצהוב).

מלמדים לחומש ורש״י היו: ר׳ חיים דער ספר׳ל, ר׳ שלמה חיים, אלעזר קירצעס.

מלמדים לגמרא היו: ר׳ פינייע מלמד, ר׳ אלתר פרץ, ר׳ ישראל איציקלעס.

החזן בעיירה היה ר׳ פינחס שליטא.



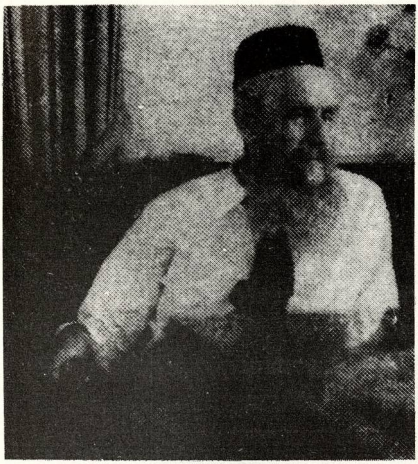
רבי נחום יהושע פצניק זצ״ל



רבי אבא זלצמן זצ״ל



ר' דוד פיאלקוב שו"ב



ר' יקיר שיפמן שו"ב

חסידות

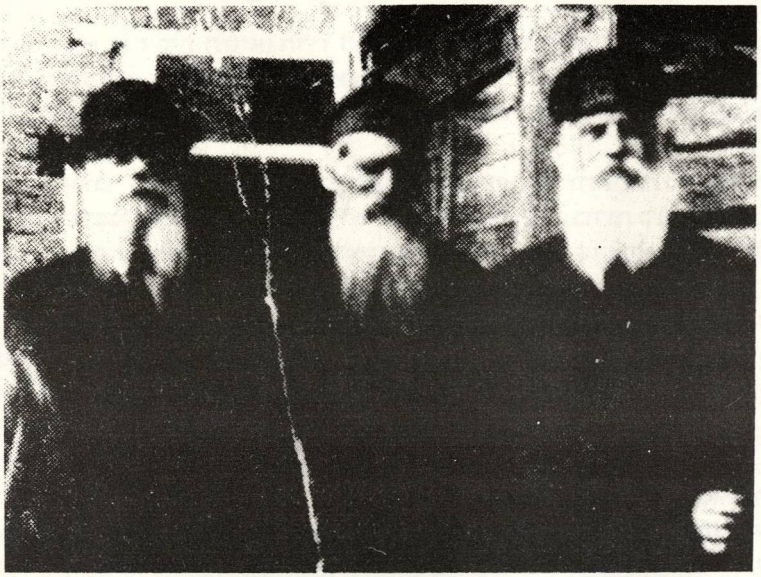
תנועת החסידות שכבשה בסערה את משכנות ישראל בכל אתר ואתר כבשה גם את יהודי דומברוביצה אשר הצטיינו באהבת הבריות וטוהר המידות, גם האיש הפשוט שהיה נמנה על אנשי החסידים הרגיש שהינו חלק חשוב מכל העדה, חסידי סטולין הצטיינו בלמדנותם ותפילתם, שם התרכזו התלמידי חכמים ואנשי צורה של העיירה.

כבעלי תפילה שימשו ר' מנחם החזן ור' ישראל זלצמן אחיו של הרב, ר' ישראל היה גם בעל קורא קבוע בשטיבל.

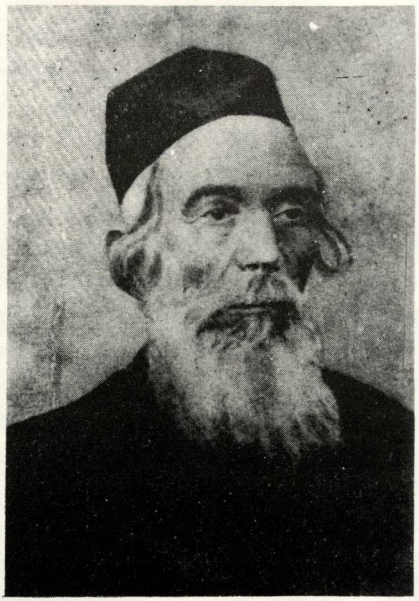
האדמו"ר רבי ישראל מסטולין זצ"ל ה"פרנקפורטר" היה רגיל לבוא לדומברוביצה כמעט כל שנה. אחד מבני העיירה נותן לנו תיאור מלבב על השבת ששהה במחיצתו של רבי ישראל, וכך הוא מספר: "השבת שרבי ישראל מסטולין שהה בעיירתנו חרותה עמוק בזכרוני, הרבי בהדרת פניו, בטוהר מבטו ובנועם קולו היה לוקח שבי את רואיו. בבואו לעיירתנו היה מתאכסן אצל רבי שלמה פוטרוך, בשבת זו היו ממלאים את הבתים וכן את בתי המלון האורחים הרבים שבאו לחסות בצל קדושתו של הרבי ולהנות מזיו אורו. הרבי היה עורך את ה"שולחן" לפני קהל חסידיו והיה יושב בראש השולחן ומראהו כפני השכינה, מסביבו יושבים ועומדים מאות חסידים ונדחפים לחטוף שיריים מידיו. ומי שזכה לחטוף את השיריים היה מאושר. עד לאור הבוקר היו יושבים בצוותא ושרים זמירות לכבוד שבת קודש, בין זמר לזמר היה הרבי מספר סיפורי צדיקים — החל מהבעש"ט, רבי נחום מטשרנוביל, רבי נחמן מברסלב, רבי אברהם יהושע השיל מאפטא, עד שהגיע לאדמו"י קארלין, שבת זו היתה התעוררות נפשית בשטיבל ובעיירה כולה".

לאחר פטירתו של רבי ישראל מסטולין זצ"ל המשיכו במנהג זה בניו, והיו באים מדי שנה לעיירה.

בביהמ"ד של חסידי ברז'נה שם התרכזו בעלי המלאכות וכו', גם אלה הרגישו עצמם מכובדים וחשובים. רבי שמואל מברז'נה היה אומר "מובטחני שבזמן קבלת פני משיח נהיה אני וחסידי הפשוטים והתמימים בשורות הראשונות, יותר מאלה שחושבים את עצמם למיוחסים".



האחים ביטשיק



ר׳ הירש לייב ביגל

על קידוש השם

בסוף יוני 1941 (כ"ז סיון תש"א) חדרו הגרמנים הפולשים לדומברוביצה, ביום הפלישה התנפלו הגרמנים על בתי היהודים, הוציאו את כל הגברים מבתיהם והובילום לככר השוק הנמצא במרכז העיר, שם שהו יום שלם. בהשתדלות נשי העצורים ואימותיהם שוחררו העצורים לפנות ערב.

בחודש אוקטובר 1941 (ו' תשרי תש"ב) הוכרז על הגיטו בעיר. נתארגנה מועצת היהודים "יודענראט", הגרמנים דרשו מהמועצה היהודית להוציא לפועל עבודות קשות שונות, בדרך כלל נענו היהודים לדרישותיו של ה"יודנראט", גם שילמו מיסים שהוטלו עליהם, ולעיתים נדרשו לתת את חפצי הערך שבידיהם. ב־15 לאוגוסט 1942 (ב' אלול תש"ב) פסקו הדרישות כי מאותו היום היו הגרמנים פוקדים בעצמם את הבתים ולוקחים כל מה שמצא חן בעיניהם.

מזמן לזמן נעשתה האוירה יותר ויותר מתוחה בגיטו, הגיעו שמועות על הריגת אלפי יהודי רובנה.

על היום האחרון בגיטו מספר אחד הניצולים:

"עוד ביום שלפני ההריגה המחרידה, כלומר ביום י"ג אלול תש"ב (26.8.42) כבר ריחף משהו מעיק בחלל, היתה הרגשה משונה כי יש להתכונן לקראת משהו נורא שהולך ומתקרב, הגיעה ידיעה יום לפני כן שצריך להתייצב, הכל התרוצצו נבוכים מבלי לדעת מה יש לעשות, היהודים פנו אל חברי ה"יודנראט" והללו השקיטו את הרוחות, הם טענו כי הידיעה על ההתיצבות אינה אלא לצורך ספירת תושבי הגיטו, לאמיתו של דבר גם אנשי היודנראט היו נבוכים אלא שרצו למנוע פאניקה כללית מתוך אמונה שהדברים יסתדרו איכשהו ללא הריגה המונית, הם העמידו פנים כלפי האוכלוסיה וניסו להשקיט את הרוחות הסוערות.

היהודים נהרו אל ביתו של הרב נחום יהושע פצ'ניק, אחד היהודים נכנס אל הרב ובפיו הבשורה: רבי, יהודי מורוטשינה כבר נרצחו ע"י הגרמנים, מה יהא עלינו?

הרב פצ'ניק בהבינו את הצפוי לעדתו ענה בשלוה: "אנו הולכים לקדש את השם, נהיה מוכנים וה' יעזור לנו"!...

למחרת בבוקר נצטוו היודנראט לכנס את כל היהודים בסביבת ביתו של איציק פלישן.

בשעה 7 בבוקר החלו חברי ה"יודנראט" לפקוד ולהוציא את האנשים אל המקום המיועד, שוטרים מזוינים הקיפו את הצועדים בסך, בקצוי הרחובות עמדו חיילים כשרוביהם מכוונים אל הצועדים, התהלוכה נמשכה, בכי תמרורים נישא למרומים מפיהם של אלפי היהודים, באמצע התהלוכה כשהגיעו לגשר עברה על ידם קבוצה של 30 שוטרים גרמנים כשהם דוהרים אל תחנת הרכבת, כעבור חמשה רגעים נשמע מתחנת הרכבת טירטור של מכונות יריה, וכל אלו שהלכו על הגשר ידעו מבלי ספק שהולכים למות, אז החלו להימלט 1.500 איש חזרה העירה, מטר של יריות מכל הצדדים ניתך לעבר הבורחים, באותם יריות נהרגו כמאתיים איש.

מתוך 1.500 איש שברחו הצליחו כ־800 איש להגיע לוויסוצק הסמוכה, אולם שבועים לאחר מכן ניספו בהריגה ההמונית בעיר הזו. הנשארים הובלו ברכבות דחוסים עם קרונות מועטים ללא אויר לנשימה לסארני, שם נהרגו ביחד עם קדושי סארני ביום י"ד אלול תש"ב 27.8.42.

ת.נ.צ.ב.ה.

סארני
SARNY

סארני, קהילה גדולה בת 7.500 תושבים יהודים, קהילה צעירה בת ארבעים שנה, אך גדלה והתפתחה בארבעים שנותיה כקהילה עתיקת יומין.

שטח סארני השתרע על שני חלקי ארץ פולסיה־וואהלין, היהודים התיישבו בה בשנת תרס"ג (1903), אחרי פרעות קישינוב ניתן רשות ע"י הממשלה הצארית ליהודים להתיישב בסארני.

מיקומו של סארני בין שני חלקי ארץ רוסיה ופולין תרם לשגשוג כלכלי. במשך עשר שנים עד למלחמת העולם הראשונה, גדלה והתפתחה העיירה סארני עד שעלתה על קהילות עתיקות יומין.

יהודי העיירה היו נודעים בטוב לבם ועזרתם לזולת, הדבר בא לידי ביטוי במלחמת העולם הראשונה בשעה שהרבה יהודים נפגעו ממלחמת העולם הראשונה. היו תושבי סארני כל אחד ללא יוצא מן הכלל עוסקים במעשי חסד ועזרה לכל יהודי ויהודי.

בעשרים השנים האחרונות היתה סארני קשורה למרכזים העירוניים של פולין־וורשה לודז', סארני גדלה והיתה לעיר מחוז בה היו 14.000 תושבים מהם כמחצית יהודים. עשרות ישובים השתייכו אליה והיו קשורות עמה.

בתי הכנסת

בסארני היו בתי כנסת רבים, תחילה נבנה בית הכנסת הגדול. שם התפללו הבעלי־בתים ובעלי מלאכה מכובדים. לפני התיבה היו עוברים בעלי תפילה טובים כר' זיסקינד השוחט, אחיו ר' שלמה גאמרמאן, ר' אלתר פיקמן ור' יהושע פיקמאן — שכונה ר' יהושע חזן.



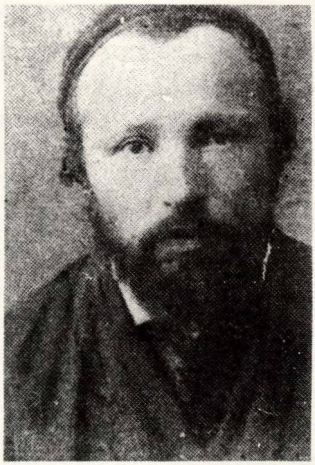
ר' שלמה גאמרמאן שו"ב



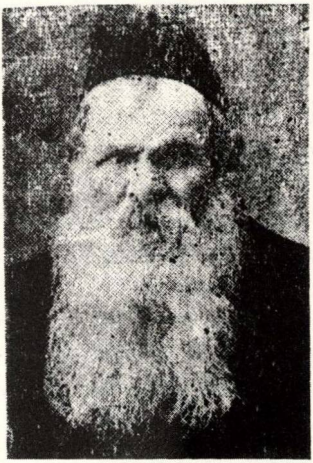
ר' יהושע פיקמאן

זמן קצר לאחר שנבנה בית הכנסת הגדול, נבנה בית הכנסת של חסידי סטולין "השטיבל". תחילה התפללו החסידים בביתו של ר' יוסף נאבוזניק. לאחר מכן נבנה ביהכ"נ של חסידי סטולין על מגרשו של ר' הרשל ברגמן, שם התפללו חסידי סטולין. בעלי תפילה מקרב חסידי סטולין היו עוברים לפני התיבה ומתפללים בהשתפכות הנפש בבחינת "כל עצמותי תאמרנה", בעל תפילה נודעים היו ר' צדוק ור' פנחס זאנדוויס, ר' משה יוסף קוטלצ'יק, לעתים היה בא ר' מנחם מדומברוביץ.

במשך ארבעים שנות הקהילה בסארני שימשו ב"שטיבל" שני בעלי קריאה ר' ישראל קולקובסקי והשוחט ר' פסח אליה כץ.



ר' פנחס אליה כץ שו"ב



ר' פנחס זאנדוויס

ביקורי האדמורי"ם מסטולין־קרלין בעיירה היו מאורעות שהותירו את רישומם לזמן ארוך בלבות החסידים שהתכוננו לכך מתוך אהבה ושמחה, האדמו"ר רבי ישראל מסטולין זצוק"ל היה רגיל לבקר בעיירה מדי שנה משך שבוע ימים. בשבוע זה התפשטו החסידים מכל דאגות הפרנסה והתמסרו כולם להקבלת פני הרבי וכדי לסדר מקומות אש"ל למאות החסידים שבאו מכל איזורי הסביבה. לאחר פטירתו היו באים לסארני בניו רבי משה מסטולין זצ"ל הי"ד ורבי אברהם אלימלך מקארלין זצ"ל הי"ד, מאות רבנים וחסידים מקרוב ומרחוק היו מתכנסים לשבות את השבת במחיצתם. מספר ר' אהרן מיאסניק: "כבר שבועות אחדים לפני בוא הרבי הורגשו בשטיבל ההכנות, תוכננו תוכניות מקיפות אצל מי יתאכסן הרבי בשנה זו, אצל מי יבקר וכו' וכו', וכשהרבי הגיע לעיירה כל החסידים שבעיירה היו באים לשטיבל שלנו, התפילות הנלהבות והשמחה חיממו את הלבבות ולא רק את החסידים אלא אף את לבם של אלו הרחוקים מתורה ויהדות ואף הגוים היו משוחחים ביניהם: "הרבי מסטולין הגיע"!

בזמן שהרבי היה שוהה בעיירה היו כל החסידים שוהים בצוותא בקירבת הרבי, אותם יהודים ידועי סבל מדאגות הפרנסה, הפכו עורם לבשו עוז וגדלות והופיעו כבעלי שמחה בראש חוצות, שבוע זה היה למקור של השראה ועידוד על כל ימות השנה, ולחיזוק הקשר של החסידים עם הרבי".

מוסדות הצדקה

בסארני היה מגוון של פעולות צדקה וחסד ביניהם חברת "לחם עניים" שהתנהלה ע"י השוחט ר' זיסקינד גאמרמאן ולאחר פטירתו ע"י בנו ר' שלמה גאמרמאן, חברה זו היתה מחלקת גם "מתן בסתר" וכן לפני פסח מעות חיטין, בראש החברה עמדו שני הרבנים של סארני, כן נאספו ביזמת הרבנים בגדים לעניים לחורף, תפוחי אדמה לחורף, ועצים להסקה.

בית היתומים בסארני נוסד בשנת תר"פ מיד לאחר הפרעות באוקראינה כאשר התחילו להגיע לפולין חבורות של יהודים ביניהם הרבה יתומים, נעשתה סארני למרכז, ביזמת ה"ג'וינט" נוסד בית יתומים בהשתתפותם של העסקנים מסארני, מאות ילדים חונכו בבית היתומים במשך שנות קיומו.

חברת "לינת הצדק" טיפלה בחולים עניים ושלחה להם תרופות, כמו"כ הקים הג'וינט בעיירה, בית חולים יהודי שהתקיים תקופה מסוימת. בסארני פעלה גם נציגות של "וועד הישיבות" שבפולין שבראשו עמד הגאון רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל. הישיבה והת"ת בסארני היו רשומים על שמו של וועד הישיבות. ראש הישיבה היה רבי חיים מנדל קוסטרומצקי. לאחר שעלה לארץ ישראל מילא את מקומו רבי ישראל מפינסק.



רבי חיים מנדל קוסטרימצקי זצ"ל

הקהילה

קהילת סארני כללה את העיר ואת העיירות הסמוכות נימוביץ ולוביקוביץ ועוד. הבחירות הראשונות לקהילה התקיימו בשנת תרפ"ז ונבחרו 12 חברים והנהלה בת 8 חברים, לקדנציה ראשונה למשך 4 שנים. הקהילה יחד עם הרבנים השתכנו בחדר אחד בביתה של הרבנית אלמנת רבי יוסף פצ'ניק, עד שנת תר"צ היו חיי הדת רשומים ומופקדים בידי אנשים פרטיים והשלטון דרש שכל חיי הדת יהיו מסודרים בקהילה.

בשנת תרצ"א (1931) התקיימו בחירות חדשות לקהילה. משרדי הקהילה שוכנו בדירה בת 4 חדרים מרווחים, ואושר תקציב בסך 30.000 זלוטי.

בית כנסת נוסף היה בית הכנסת של חסידי ברז'נה. שם התפללו חסידיו של רבי שמואל פצ'ניק מברז'נה זצ"ל חמיו של רבי ישכר דוב מבעלזא זצ"ל, בבית כנסת זה התפללו בעלי מלאכה חרוצים שעמלו ויגעו ובזיעת אפם בנו את בית הכנסת. כשרבי שמואל היה בא לסארני היתה ניכרת השמחה בעיירה. כעבור שנים אחדות בא בנו רבי יוסף לגור בסארני.

סארני היתה מחולקת לשני חלקי עיר, הצד של וואהלין והצד של פולסיה מצד אחד המרכז של העיר, של האוכלוסיה היהודית המסחר והמוסדות, מסילת הברזל היתה חוצה את סארני, מאחורי מסילת הברזל השתרע הצד הפולסי שם גרו לרוב גוים, אך גם היו שם כשלושים משפחות יהודים אמידים. הם בנו לעצמם בית כנסת מפואר, עם בנייתו הכניסו לשם יהודי המקום ספרי תורה וספרי קודש לפאר את בית הכנסת.

שנים אחדות לאחר מכן הוחל בבניית בית הכנסת של חסידי סטפן, ר' משה רוזנברג בנה את בית הכנסת. ליד בית הכנסת הוא בנה בריכה לדגים אשר שימשה כמקום לאמירת "תשליך".

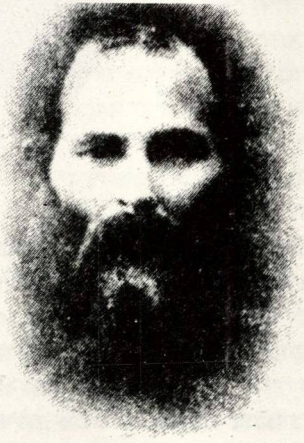
רבנים

הרב הראשון בסארני היה הרב מתתיהו קאבאצ'ניק זצ"ל מאיישישוק, הוא היה למדן מופלג, מעורב בין הבריות, בתבונה ודעת הנהיג את העיירה. יהודי העיירה רחשו לו חיבה והוקרה.

לאחר פטירתו בשנת תרע"ח (1918), לא היה רב בסארני עד תר"פ, למי שהיה שאלה באו"ה היה פונה אל ראש הישיבה רבי חיים מנדל קוסטרומצקי זצ"ל, אשר היה עמוד התווך של חסידי סטולין בסארני, בעלי הבתים פנו אליו שיקבל את הרבנות בעיירה, אך הוא סירב.

בשנת תר"פ (1920) באו לסארני פליטים רבים שנמלטו מפני הפורעים האוקראינים ואז בא לסארני הרב אהרן קונדא זצ"ל אשר שימש ברבנות באוליבסק והיה נודע כלמדן וירא שמים, הוא נתמנה כרבם של חסידי סטולין בעיירה. לרב הכללי של העיירה נתמנה אז הרב משה חיים הכטמן זצ"ל שכיהן עד אז ברובלה הסמוכה לסטולין, וכך שימשו שני הרבנים ביחד בסארני עד בוא השואה, הרב הכטמן נתמנה ע"י הרשות הפולנית כרב רשמי.

שני הרבנים הנהיגו את עדתם והתמסרו הרבה לעניני הכלל. שוחטים שימשו ר' שלמה גאמרמאן ור' פנחס אליהו כץ מחסידי סטולין.



רבי אהרן קונדא זצ"ל



רבי משה חיים הכטמן זצ"ל



רבי אלימלך מקארלין זצ"ל משמאלו רבי ישראל מפינסק ראש הישיבה
ור' נח סימנר מימינו ר' בנימין קאנטרוביץ ור' אהרון מיאסניק

הכנסות הקהילה היו מדמי שחיטה, וכן מרישום לידות ופטירות שנוהלו ע"י הרב נחום יהושע פצ'ניק מדומברוביץ. כן היו הכנסות מהחברא קדישא עבור הקרקע ה"חלקה" לנפטרים ומן המצבות ודמי חברות בקהילה.

הוצאות הקהילה היו עבור הוצאות ניהוליות של העיר, משכורות לרבנים. עבור כל מוסדות החינוך והחסד בעיר, כל עסקני הקהילה היו אנשים נודעים שעסקו שלא על מנת לקבל פרס.

השלטון הרוסי

בי"ז אלול תרצ"ט (1.8.39) החלו הגרמנים להלחם עם פולין. תחילה חשבו שהכל יבוא על מקומו בשלום. לאחר שהשלטונות צוו על האפלה — נתברר לכל שהמצב רציני מאוד, הימים הראשונים עברו פחות או יותר בסדר. אבל כעבור זמן מה התחיל להגיע זרם פליטים מהמחוזות המערביים והמרכזיים של פולין, ודווחו על המצב המתרחש ונתברר שגם סארני על אף היותה מרוחקת מן החזית בכ"ז עלולה להמצא בכיבוש הגרמני.

כשלושה שבועות לאחר מכן הגיעה ידיעה כי הצבא האדום חצה את גבול פולין ליד אוסטקי וכבש את רוקיטנה, לאחר שני ימים נכנסו הפלוגות הראשונות של הצבא האדום, מר זאנדווייס נקרא להעביר את כל הרכוש של הקהילה לידי העיריה. המצב הכלכלי שהחמיר איים על קיומם של המוני הסוחרים.

המשטר החדש של הסובייטים שינה את החיים הרוחניים והגשמיים כאחד. המקוה נסגר ע"פ השלטונות ובמקומו הוקם מקוה בחצר בית הכנסת של חסידי סטולין קרלין, החיים היהודיים התארגנו לאט לאט אך מצב היהדות אט אט התדרדר. מצב זה נמשך עד כ"ז סיון תש"א (22.6.41) שאז באה התקפה מצד הנאצים על שונאיהם הרוסים.

על קידוש השם

כאשר נכנסו הנאצים לסארני רצו רוב התושבים להמלט לרוסיה, אבל השלטונות העירוניים התנגדו לכך, וניסו להשיג רשיונות להיתר יציאה. כמובן שהיתר יציאה זכו לכך רק יחידים, ואחרים נמלטו על דעת עצמם. רוב היהודים נשארו בעיר והשלימו עם הגזירה.

ב־1 באוגוסט 1941 (ח' אב תש"א) כבשו הנאצים את סארני, מיד התחילו להגיע ידיעות מחרידות על הרג ורצח יהודים בין בידי הנאצים ובין בידי הנוצרים. מיד עם בוא הנאצים הקימו מועצה יהודית שתפקידה היה לבצע את גזירות הגרמנים. בידי הגרמנים היתה רשימה מדויקת של יהודי סארני. המועצה היהודית נדרשה להעמיד מידי יום 300 יהודים לעבודות כפיה, מגיל 65־12. מן היום הראשון אולצו היהודים לשאת סרט כחול לבן עם מגן דוד — כדי להבחין בין התושבים המקומיים. תמורת העבודה לא קיבלו היהודים שום פיצוי כספי או אחר. כל יהודי היה מקבל 80 גרם לחם. הישוב היהודי התחיל לסבול רעב והשכנים הנוצרים עמדו מנגד ונמנעו למכור לו מצרכי אוכל. הם ציפו להשמדת היהודים ולקבל את ביתם ורכושם.

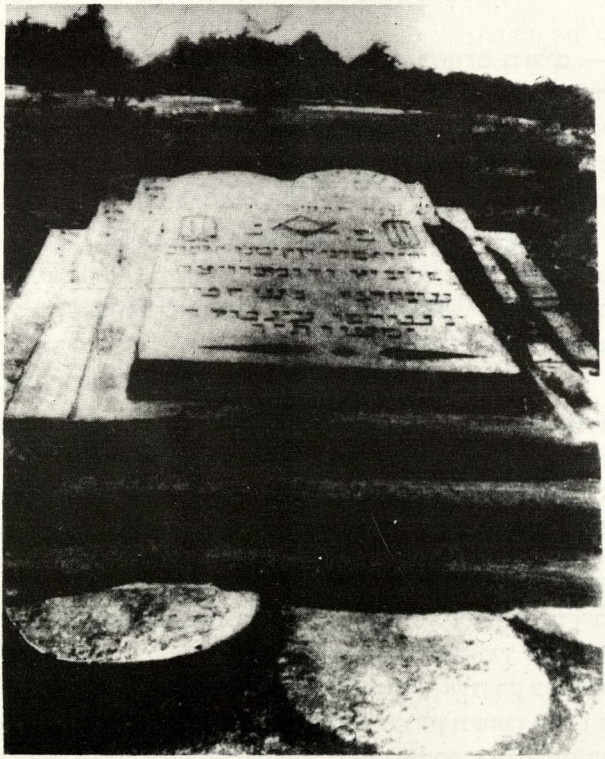
ב־3.3.42. הוקם הגיטו בסארני, סבל רב ועינויים סבלו היהודים שם. גם מי שהיה חולה, כמובן שלא היו תרופות עבורו.

על הימים האחרונים בגיטו מספר אחד הניצולים:

ב־25 לאוגוסט 1942 הקיפו משמרות של המשטרה האוקראינית את כל הגיטו, הם לא הוציאו את האנשים לעבודה, ומפי נוצרים הסתננו ידיעות שבחורשה בצד פולסיה נחפרו 4 בורות עמוקים ורחבים, שיערנו בלבנו למי נועדו הבורות, והבנו שהקץ המר והאומלל של יהדות סארני מתקרב ובא, לא ניתן לתאר כלל את הבהלה האיומה שקמה בעיר. יללות וזעקות בקעו עד לב השמים. רבים אמרו פרקי תהילים, ברחובות התחוללו מחזות זוועה. ב־27 לאוגוסט (י"ד אלול תש"ב) היה היום המר, לקחו קבוצה של 500 איש אל הבור כעבור דקות נשמעו יריות וצעקות, לאחר מכן נלקחה קבוצה שניה וכן הלאה, ואז נהרגו יהודי רוקיטנה קולוסבה וסארני באותו יום בתוך 4 בורות.

באותו יום מר נהרגו כ־15 אלף יהודים.

ת.נ.צ.ב.ה.



קבר האחים בסארני

זכרונות מתלמיד ישיבת "אור ישראל" קרלין-סטולין בסרני-לונינץ

החסיד והגאון ר' חיים מנדל קוסטרימצקי נתמנה כראש ישיבה כאשר האדמו"ר ר' ישראל זצ"ל יסד את הישיבה בסרני בשנת תר"פ.

בשנות תרפ"ו-תרפ"ז למדו בישיבה בסרני כ-30-40 בחורים גדולים — ובשנת (1929) תרפ"ט העביר האדמו"ר ר' אברהם אלימלך את הישיבה ללונינץ הסמוכה לקרלין. אז גם אני עברתי ללמוד שמה ומספר התלמידים גדל עד כ-130 תלמידים. בין הרמ"ים ששימשו בישיבה היו הר"ר ישראל פינסקר, ר' נח סימנר מביאליסטוק, ור' נח ולדימירסקי (בנו של הסופר ר' שלמה מסטולין). הלימודים בישיבה היו על רמה גבוה, בחורים מצוינים התחנכו בדרכי החסידות קרלין-סטולין, תחת השפעתו של האדמו"ר מקרלין.

בין התלמידים שלמדו אז בישיבה נמצאים כיום בארץ ישראל: הרב ר' אברהם כ"ץ מבני ברק, הרב ר' דוד בריסקמן מתל אביב, והר"ר יהושע ליכטנשטיין. בין התומכים של הישיבה שאני זוכר היו ר' מרדכי שוורצמן ומארה"ב ר' זליג דוב טרבילו מדיטרויט שהיה מסור בלב ונפש ושלח עזרה כספית כל חודש.

כאשר הגאון ר' חיים מנדל נסע לאר"י עפ"י עצתו של האדמו"ר אז מינה האדמו"ר לראש ישיבה את הגאון הגדול ר' אלעזר מן שאך שליט"א שהוא כיום ראש ישיבת פוניבז'.

בסרני היו גם חדרים עבור תלמידים צעירים, והמלמדים היו: ר' הערשל טורקניץ (מפלוטניצה), ר' שלמה מנדל רוזמן, ר' יוסף נבוז'ני, ור' אלתר פרץ גולובשה שלמד גמרא.

נזכרתי שבשנת תרפ"ט, לשבת חנוכה נסעו חסידי קרלין לאדמו"ר בקרלין. בדרך ירד שלג גדול של שני מטר גובה וזה עיכב את הרכבת מלהגיע לקרלין. החסידים מכל העיירות מרובנה, קובל, מנביץ, סרני, דוברוביץ, ברז'ניץ, אנטנבקה, נימוביץ, ויסוצק, דובה, רפליבקה ועוד יצאו בכל תחנה לנקות השלג. ובכל זאת לא הגיעו אלה רק עד ללוליניץ רק בכמה דקות לפני כניסת השבת וכמובן לא הספיקו להגיע לקרלין ונשארו כ-120 חסידים בישיבה לשבת, והיו צריכים להכין אש"ל עבור כולם ברגע האחרון. כמובן הם סידרו אותם לכל צרכיהם, ובמוצאי שבת קרא לי הרב ר' יעקב זלצמן ושלח אותי לרוץ ולעצור את הרכבת שנסעה לקרלין לכמה דקות וכמובן הצלחתי בשליחותי וכל החסידים הגיעו לסעודת מלוה מלכה אצל האדמו"ר בקרלין.

אשר בן החסיד ר' אהרן מיאסניק מסרני

אוהל קדושים

רשימת קדושי העיירות לונינץ,
סארני, ולדימרץ, קוז׳נהורודוק
שנספו על קידוש השם בשואה


יזכור



מנין תלמידי חכמים לומדים שיעור משניות בצוותא
בבית המדרש קרלין סטולין בירושלים



תְּפִלָּה

לְזֵכֶר קְדוֹשֵׁי הַשּׁוֹאָה

הַנֶּאֱמֶרֶת בְּסִיּוּם פֶּרֶק אוֹ מַסֶּכְתָּא וּבְאַזְכָּרוֹת

אָנָּא ד׳ מָלֵא רַחֲמִים

אֲשֶׁר בְּיָדְךָ נֶפֶשׁ כָּל חַי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ, יְהִי נָא לְרָצוֹן לְפָנֶיךָ תּוֹרָתֵנוּ וּתְפִלָּתֵנוּ בְּעָבוּר נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל מֵאוֹת רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל, זָקֵן וָנַעַר, אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְטַף שֶׁנֶּהֶרְגוּ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, נִשְׁחֲטוּ וְנֶחְנְקוּ וְנִשְׂרְפוּ לְאַפֶר עַל־יְדֵי הַצוֹרְרִים הַגֶּרְמָנִים יִמַּ״שׁ, בֵּינֵיהֶם אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן, אַדִּירֵי הַתּוֹרָה, קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים, רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת וְתַלְמִידֵיהֶן, תִּינוֹקוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא טָעֲמוּ טַעַם חֵטְא וְצַדִּיקֵי עוֹלָם – רַבָּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קְהִלָּתָם קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדֻּשַׁת הַשֵּׁם וְכֵן בְּעַד קְרוֹבֵינוּ שֶׁנִּסְפּוּ בְּתוֹכָם –

יִזְכְּרֵם אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה

עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם וְיִנָּקֵם נְקַמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים: הַרְנִינוּ גוֹיִים עַמּוֹ כִּי דַם עֲבָדָיו יִקּוֹם וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ. וְעַל־יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר: וְנִקֵּיתִי דָמָם לֹא נִקֵּיתִי וְד׳ שׁוֹכֵן בְּצִיּוֹן. וּבִכְתְבֵי הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם. יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ.

תְּהִי נַפְשָׁם צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים

לְהַחֲיוֹתָם בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים עִם כָּל מֵתֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, וְשָׁלַח לָנוּ אֶת מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ לִקְרוֹת אוֹתָנוּ מִגָּלוּתֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ וְנִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּמְהֵרָה, אָמֵן.

קדושי לונינץ הי"ד

MARTYRS OF LUNINETS

נספו על קידוש השם ביום ה' אלול תש"ב
(18 באוגוסט 1942)

(לפי רחובות המגורים)

רחוב שקולנה ("שול געסל")

הרב ר' אלתר יהודה זוליאר זצ"ל ואשתו הרבנית
ר' אשר ציפרשטיין, אשתו צביה ובתם בתיה
חנה ציפרשטיין, בעלה נחמיה גלוזמן ו־4 ילדיהם
חיים כהן, אשתו דינה ובתם
אשת מיירים סנדרוק ו־4 ילדיה
חשה פינקלשטיין, בתה ואחותה חאשה
ישראל קוציקוביץ, אשתו ובנותיהם פייגל ושרה
אסתר קוציקוביץ, בעלה יוסף יודוביץ ו־2 ילדיהם
חנה גינזבורג ובנותיה אלקה ורבקה
אברהם סנדרוק ובנו ברל
אסתר פלח, בנותיה שרה, גולדה, מלכה ורחל ובנה עקיבא
ברצ'ה ויינמן, אשתו ובנם
אברהם פלח, אשתו חוה ובניהם יהושע, משה, עקיבא ושמואל, ובנותיהם חיה, פייגל ושיינדל
אליהו קוזנץ, אשתו טייבל ובתם שרה'לה
גודל זולאר, אשתו חוה וילדיהם, איצה'לה וחוה
חיים קוזנץ, אשתו ו־2 ילדיהם
נחמה גורביץ ובניה ראובן ואיצ'ה
דוד ברודניצקי, אשתו צביה ובתם רבקה
פייגל ברודניצקי — שו"ב ו־2 ילדיה
שלום הולצמן, אשתו בתיה ובנם ברל'ה
שמואל־יעקב קובל, 4 בנותיו ובנו
אהרן לוצקי, אשתו, 3 בנותיהם ובנם
שלמה וינוגרד, אשתו ו־2 ילדיהם
חיים־משה טופצ'יק, אשתו ו־2 ילדיהם
אשר טופצ'יק, אשתו דבורה ו־2 ילדיהם
לייזר מוליאר, אשתו ובנם
ישראל גולדברג, אשתו ובתם
אחיות דיאטלוביצקי וחיים מולוצ'ניק

רחוב צרקובנה ("דער דארף")

לייבל ברבדה ואשתו לאה
חיים ברבדה ובתו
מרדכי ברבדה, אשתו ובתם
אברהם־מאיר ברבדה ואשתו בוניה
אשת זליג פיאלקוב ו־3 ילדיה

שמאי אוסטרינסקי, אשתו באשקה ובנם
אשת ר׳ לייבוש קוציקוביץ המנוח
איסר ציילינגולד, אשתו זלטה, בנם זאב
ובנותיהם ביילה ופרידה
קולודני יהודה־לייב, אשתו אסתר,
בנם ישעיהו ובתם רבקה
אלמנת מוצ׳ניק, בתה, בעלה וינשלבוים ובנם
אשר גולדשמיד, אשתו סוניה ובניהם יעקב
ואפרים
גרוניה גולדשמיד, בעלה שלמה בורוכין וילדם
פסיה גולדשמיד, בעלה לייבל צודיק וילדם
אשת ברל קודמן ו־4 ילדיה
דינה צ׳רטוק
מאיר צ׳רטוק, אשתו ו־4 ילדיהם
הרשל צ׳רטוק, אשתו ו־4 ילדיהם
חיים צ׳רטוק, אשתו ו־4 ילדיהם
סנדר גרשטיין, אשתו ו־2 ילדיהם
ישראל גרשטיין, אשתו ו־4 ילדיהם
שלמה גרשטיין, אשתו ו־3 ילדיהם
משה גרשטיין, אשתו ו־4 ילדיהם
בנימין סטולאר, אשתו שרה ו־3 ילדיהם
חנה דננברג ומשפחתה
ברל רזניק, אשתו וילדיהם דוברושקה,
מירה׳לה ואליהו

רחוב ניפודלגלושצי

יצחק דבורין, אשתו ו־3 ילדיהם
משה־יצחק לוצקי, אשתו אסתר ובניהם
אליעזר, אהרן, אלימלך ויעקב
לייבל פלוטניק, אשתו רישה ו־2 ילדיהם
חיים סרברובסקי ואשתו רבקה
יצחק גינזבורג, אשתו ו־4 ילדיהם
יצחק ניסמן, אשתו ובתם חיה
אהרן שולמן, אשתו וילדיהם
יחזקאל סטכובסקי ואשתו
בצלאל סטכובסקי אשתו ו־3 ילדיהם
יוסף פיטנר, אשתו שפרה ו־2 ילדיהם
אברהם־משה גלזרמן, אשתו אסתר
ו־3 ילדיהם

יצחק בסביץ, אשתו רחל וילדיהם שולמית,
ליובה ומוסיק
משה דווינסקי, אשתו, 2 בניהם ובתם שרה
חיה דווינסקי בעלה וורוביובסקי וילדם
יעקב קליינר ואשתו
ישראל רוזנקרנץ, אשתו דבושה ובנם אליעזר
יהודה קסלר, אשתו אסתר ובנותיהם רוניה
וחנה
יצחק כץ, אשתו מירל ובנותיהם מינצ׳ה
ודבורצ׳ה
ישראל כץ, אשתו ו־2 ילדיהם
שכנא בלושנסקי, אשתו אסתר ובנם
נחמה ביצ׳יק ובתה צפורה
גדליהו גולמבה, אשתו זלדה ובנם אלתר
אשר סנדרוק, אשתו קריינה וילדם
יוסף גנדלר, אשתו פרל ובנם יצחק
איסאק רובינשטיין, אשתו הדסה ושני ילדיהם
ינטה קפלן ובנה חיים
אברהם־אהרן זשוק, אשתו ובתם ינטל
מנדל זשוק, אשתו ו־2 ילדיהם
אסתר זשוק, בעלה ו־2 ילדיהם
רחל פקטור־בלוהוסקה ובתה טובה
יעקב זשוק, אשתו, בנם ובתם
אברהם שברצמן, אשתו באשקה ובתם
שמעון לוס ואשתו
מאיר פלושניק, אשתו חוה־רחל בניהם דב,
יעקב וזרח, בנותיהם אסתר ופרידה
מנחם לשצ׳ינסקי, אשתו ו־4 ילדיהם
ברכה הופשטיין ונכדה לוסיה אקסלרד
יחיאל הופשטיין ואשתו הלה
מתתיהו שטיינמן, אשתו גישה וילדם
ישראל דיאטלוביצקי ואשתו ברטה
דוד־ליטמן גרצולין
זלטקה באומן וילדיה אהרן, מרדכי וצבי
משה גרינשטיין ואשתו
דר יאשה גרינשטיין ואשתו רוזה
ביילה בודנקין
דן גרינשטיין אשתו מניה ו־2 ילדיהם

מאיר־אייזיק לוין, אשתו, 3 בנותיהם ובנם מרדכי
חיים שטיינמן אשתו רוזה ו־2 ילדיהם
פישקה מוליאר, אשתו וילדם
משפחת מאצ׳ולסקי
אייזיק גרניץ׳, אשתו ובתם
בר מרון, אשתו ליובה ובתם בליוסיה
קלמן לילנברג

רחוב סטרוסלסקה

השל הנגר מבודנובקה, אשתו, בנם ובתם
גלה בסביץ ובנותיה הינדה ופניה
זלמן בסביץ, אשתו רייזל וילדיהם
משה־ברוך כהן ואשתו חיה־רשה
חוה כהן, בעלה מאיר וילדם
משה שפירא ובנו
מאיר קוזנץ, אשתו שרה, בנם יוסף ובתם איטקה
חנה קוזנץ ובתה מלכה׳לה
אברהם קוניק (״משיח״) ואשתו
יהושע כצמן, אשתו פסל וילדיהם
מרדכי שולמן ואשתו
ליבה שולמן
יכנה שולמן, בעלה וילדם
הרשל טמרין, אשתו וילדיהם
רודל טמרין
איטקה היתומה ובעלה
אשת ברוך־גרשון לטוכה, בנה ו־2 בנותיה
יעקב שוחט, אשתו בתיה וילדיהם גישה, אליעזר ואסתר
האלמנה מוולקה, בתה וילדיה
מיכאל מזא״ה, אשתו חנה וילדיהם פרלה, פנינה, שולמית ומנחם׳קה
מכלה אלפינר וילדיה מרדכי, אלחנן ושרה
פרל אלפינר, בעלה יעקב גורפינקל ובתם שרה
רחל אלפינר, בעלה זאב לוין וילדם
הרשל קרופקה, אשתו ו־3 ילדיהם
יצחק־דוד קרוגלין ואשתו שיינדל
יעקב פיין, אשתו זלטה ו־3 ילדיהם
יעקב קוניק ואשתו שרה
ברוך דולגופיאטי, אשתו חנה ו־3 ילדיהם
יעקב־מרדכי שברצמן, אשתו גיטל ובנותיהם רבקה ופרל
לייבל הולצמן, אשתו אטל וילדיהם ביילה ומשה
ישראל־פרץ הולצמן ואשתו איטקה
רבקה רוסלבסקה ובתה מאשה הולצמן
אהרן־אשר כהן ואשתו מרקה
אברהם גלזרמן ואשתו
השו״ב הרשל טריגון, אשתו ביילה וילדיהם
חיה׳לה, שלמה׳לה, אשר׳קה ואברהם־יצחק צביה פלט ובנה
קלמן ריטרמן
שלמה ריטרמן, אשתו רחל ו־2 ילדיהם
מאיר שברצמן, אשתו חיה ו־2 ילדיהם
משה שולמן, אשתו הניה־רייזל ו־3 ילדיהם
רייצה שולמן, בעלה וילדם
יעקב שולמן, אשתו שרה וילדם
חיים גלזרמן, אשתו חיה־דבורה, בתם דינה ובנם זליג
אברהם־יוסף כהן, אשתו פרל וילדיהם שרה, שמואל ומרדכי
חישה זלוטניק, בתה מלכה ו־2 ילדיה
אשר מוצ׳ניק, אשתו פריידל וילדיהם גולדה, אלקה, דוברושקה ודניאל
יעקב ניסנביץ, אשתו אסתר ובתם לאה׳לה
מיכלה ניסנביץ־פיין וילדה
ישראל גלויבמן, אשתו ו־3 ילדיהם
דוד פיין ואשתו
ישראל בייגלמן, אשתו ו־2 בנותיהם
שלמה פלוטניצקי ו־2 בנותיו
אביגדור שטיינברג, אשתו ו־4 ילדיהם
אשתו של משה רייזן וילדה
בנימין פיין, אשתו איטקה, בתם חנה ובנם

יעקב פיין, אשתו וילדם
מאיר פיין, אשתו אסתר ובתם זלטה
נחמן פיאלקוב, אשתו חיה־טויבה, בנם ברוך־שלמה ובתם איטקה
אלתר פיאלקוב, אשתו רבקה ובתם סוניה׳לה
משה קופרמן, אשתו שיינדל ובנם ברוך־שלמה
האלמנה גולמן, בנה אפרים־משה ו־3 בנותיה
פייבל קולניק, אשתו צירל ו־3 ילדיהם
חיה־דבורה מוזיקנט
חיים־זיסל בלובשטיין, אשתו ו־5 ילדיהם
מרדכי בלובשטיין, אשתו ו־5 ילדיהם

רחוב בנקובה

אהרן צוקרמן, אשתו רסל וילדיהם דינה, חיה, ישראל וברכה
זאב צוקרמן ואשתו חיה ולישה
יעקב טילצין, אשתו פרומה, וילדיהם אביבה, עליזה ומנחם
דבורה פלדמן, בניה אשר,יצחק־דב ובנותיה סוניה, רוזה וברכה
אליעזר קופרמן, אשתו חוה ובנותיהם פריידל ונחמה
ראובן זמודיאק, אשתו יהודית וילדיהם ישראל, חסיה ולאה
בן־ציון פלקסמן
יעקב פלקסמן, אשתו וילדיהם

סימטת וונזקי

הניה הופשטיין
סוניה כצמן ובתה
יעקב הופשטיין ואשתו
פישל רבינוביץ ואשתו שרה פורז
פייגל פורז, בעלה וילדם
ישראל גוטליב, אשתו ו־5 ילדיהם
דוד ציון, אשתו וילדם
מנוחה דיכטיאר ובניה שלמה, ישעיהו ויצחק
האלמנה שלחוביץ
יצחק גורין, אשתו באשקה וילדם
יצחק קוניק, אשתו ו־3 ילדיהם
אשתו של המורה משה רוזן ו־3 ילדיה

רחוב 3 במאי

חנה רובינראוט, בתה גולדה ואחותה ביילה
משה׳ל רובינראוט ואשתו
זאב מרון, אשתו פרומה ובניהם יהושע ומשה׳לה ובתם
רחל־לאה (איליא) רובינראוט
זלמן זולוטורבסקי ואשתו חוה
משה רסקין ואשתו ינטל
ד״ר סוניה סינגלובסקי ובנה לזיק
מנדל טריביק, אשתו אסתר ו־2 בנותיהם
לייבל לבשיק, אשתו ו־4 בנותיהם
גרצקס, אשתו ו־2 ילדיהם
אלימלך ברבדה, אשתו מניה ו־2 ילדיהם
לאה בוברוב ומשפחתה
דוד בסביץ, אשתו ובתם
אברהם לוצקי, אשתו אסתר ובתם דובה
שמואל ציילינגולד, אשתו אסתר, בניהם זאב ויוסף ובנותיהם רחל וסוניה
לוכטן, אשתו וילדם
דב־אריה מוזיקנט ואשתו רבקה
שיינה־שרה מוזיקנט ובעלה בקר
חיה־מינה מוזיקנט וילדיה לאה ושמעון
עובדיה גקלמן, אשתו מניה ובניה פישקה, ויעקב
לייבה צוקרמן, אשתו, בתם רודל ועוד 2 בנות ובן
יהודית מילשטין ובנותיה
יוסף דיאטלוביצקי, אשתו פניה ו־2 ילדיהם
טוביה בסביץ, אשתו אסתר ו־2 ילדיהם
פנחס צבוביץ׳ אשתו ו־2 ילדיהם
לייבל פלמן, אשתו ו־3 ילדיהם
מיכאל ישפה, אשתו ו־4 ילדיהם
מנשה גלזרמן, אשתו ו־2 ילדיהם
מאיר־חיים צ׳רטוק ואשתו
אברהם צ׳רטוק, אשתו וילדם

לייזר קריקון, אשתו דבושה ו־3 ילדיהם
חיים לוצקי, אשתו באשה וילדיהם אלקה,
צביה, חיה, גולדה וזאב
נח כץ, אשתו רוזה ו־3 ילדיהם
ברל דיאטלוביצקי, אשתו ו־2 ילדיהם
שלמה כץ ואשתו לאה
אסתר לייזרובסקי ובתה סלדה
פייבל גקלמן, אשתו מרקה ו־2 בנותיהם
מיכל מובצ׳ן, אשתו ינטל ובנם

רחוב לגובה

יעקב־לייב רוזנקרנץ, אשתו שרה ובתם רייזל
ישעיהו רוזנקרנץ ואשתו ברכה
משה זרצקי, אשתו ו־3 ילדיהם
איצ׳קה מוליאר ואשתו
מרקה לכוביצקי ובתה באשקה
הרש לכוביצקי, אשתו ו־7 ילדיהם
ברוך וונדרוב, אשתו ו־2 ילדיהם
משה טריבוך, אשתו רחל ו־2 ילדיהם
יצחק סטאכובר
שלמה־יעקב קובל, אשתו ובנם
שמואל קובל, אשתו וילדם
דוד קובל, אשתו גיטל ו־4 ילדיהם
מרדכי ווילק ואשתו קונה־לאה
אסתר פלדמן־ווילק
פסח פרישמן, אשתו בתיה ו־3 ילדיהם
ברל כהן, אשתו שרה ובנותיהם פרל, קריינה
ואסתר
יצחק גולדמן, אשתו אלקה, בניהם לייבל
ואברהם ובתם נחמה
שמחה סימנובסקי, אשתו ביילה וילדיהם
לייבל וצביה
אבא פלט, אשתו מניה וילדיהם צ׳רנה,
זבולון, נחמן, חנה, יהודה, אליעזר ויוסף
אהרן קסלר, אשתו אסתר ומשפחתם
נח גנדלר, אשתו חנה ובנם ישראל
פשקה שיינבוים, בנה יצחק ובתה חנה
נחמה קסלר־גנדלר ובתה זלטה
יהודה קרוגלין, ואשתו לאה
דוד פצ׳ניק, אשתו חנה, בנם אבא ובתם
אסתר
משה פצ׳ניק ואשתו יכנה
מאיר פצ׳ניק, אשתו דבורה ובנם
נפתלי טריבוך, אשתו חיה ובנותיהם שרה
ואלקה ובניהם חיים ודוד
דוד זלוטניק, אשתו שרה ובנם דן
אברהם אלפינר, אשתו שרה ו־4 ילדיהם
יצחק ברודניצקי ואשתו
נטע מלמד, אשתו ו־2 ילדיהם
אהרן לוין, אשתו קריינה, בתם פניה ובנם
אלימלך
אלתר לוין
אברהם־יצחק שניידרמן, אשתו דבורה ובתם
תמר
משה שניידרמן ואשתו
ד״ר משה ליבמן, אשתו חיה ו־2 בנותיהם
יז׳ ואמה לנדאו

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הקדושים

ר' יצחק דוד קרוגלין הי"ד
ואשתו שיינדל הי"ד

מלונינץ

הורי הנדיבים הדגולים

ר' מאיר קרוגלין ז"ל
ואשתו אסתר ע"ה

תכתב זאת לדור אחרון מסירותם ומעשיהם וזכרם לא ישכח

ת.נ.צ.ב.ה.

יזכר לטוב ולחיים ארוכים
אחיו ר' איסר קרוגלין נ"י
ואשתו שרה תחי'

קדושי סארני הי"ד

MARTYRS OF SARNY

נספו על קידוש השם ביום י"ד־ט"ו אלול תש"ב
(27־28 באוגוסט 1942)

א

אאוסוואקס מוניק
אוורבוך נחום־ליפא, בן שלמה
אשתו רבקה בת יוסף וצפורה גולדמאן
ובתם צפורה
אוורבוך חנה, בת שלמה גליק וילדיה יוסף
זינה ופוליה בני יונה וחנה
אולשאנסקי שלמה, בן אברהם ומניה
אולשאנסקי פסל לבית ראטפאן
אולשאנסקי זלמן, בן אברהם ומניה
אולשאנסקי מרים לבית האלפרין
אולשאנסקי רוזה, נעמי
בתיה, שפרה, ושמרל
אוסטרובסקי ברוך־יעקב, בן ישראל־צבי
אשתו רחל בת חיים וחנה־שרה
ובניהם מיכאל וגד־אשר
אוסיפוב אביש, בן אלעזר וחנה
אשתו חיה בת אליעזר וחסיה למקוביץ
ובניהם: חנה, ואליעזר
אורנשטיין יוסף, בן לייב וביילה
אורנשטיין שמעון; אורנשטיין פייגה
אטשטיין דוד, בן ישראל ולאה
אשתו זלדה בת אברהם ומניה אולשאנסקי
ובנותיהם; לאה, רחל ושרה
אטשטיין יוסף, בן ישראל ולאה
אשתו פרל לבית כץ
ובניהם; בוזיה ומשה
אטשטיין יוסף, בן לייבל ובוילה
ואשתו הינדה בת מנדל ובינה זינדל
אטשטיין פאניה ושמעון בני לייבל ובוילה
איידלשטיין מרדכי וב"ב בנימין וחיה
בני מרדכי ולאה
אייזלאנד ליובה, בת משה ושיינדל קאמין
ובנה זאב בן מנדל וליובה
אייזמאן שמחה, ואשתו שרה בת יוסף
ומושקה בורקו
אייזנברג אליהו
אייזנברג לאה בת אשר ורבקה בליז'ובסקי
אייזנברג ליובה, מאניה, רבקה, נחמן
זיסל, דבוסיה, רוזה ומשה
אירלאכמאן רוזה
ובניה סוניה זאברהם
אקס יוכבד, בת ברוך ומרים גוניק

ובניה פייגלה ושמואליק בני מאקס ויוכבד
אקרמאן יהושע
אשתו אסתר בת יהודה־לייב ופרל לאנגר
וששת ילדיהם
ארדמאן אהרן
ואשתו מרים בת הרב ר׳ משה־חיים ושרה
הכטמאן

ב

באליאר משה
אשתו ריבה בת אליהו וחיה פייקוב
ובניהם: עזריאל ודוד
באליאר פנחס
אשתו שיינה־גיטל בת יוסף וסוסל ליפשיץ
ובניהם: יוסף וגדליה
באליק דבורה, בת ראובן וחנה דראגיף
ובנה חנן בן מרדכי ודבורה
באסוויץ מרים, בת יעקב וחיה בריק
באסטוס צבי, בן חיים־אריה וזלדה
אשתו שרה בת אלתר וגיטל קובאדלה
ובניהם גיטל, חנה, חיה־לאה, וחיים־אריה
באקאליאר משה, חיה, אריה ואסתר
בארַאל בתיה, ובתה בריינדל בת שמעון
ובתיה
בארזאם יוסף
אשתו מאניה לבית דורבסקי
וב״ב: בן־ציון, אשתו מרים בת בנימין ושרה
קאנטורוביץ ובתם מניה
בארמאן אשר, פראדל, פרומה והניה
בבצ׳וק ברוך, בן חנן
ואשתו הניה לבית רוזנפלד
בג שלום; בג הלה
בגון יוסף, ואשתו דבורה בת זליג ומניה בורקו
בגון שרה־גיטל לבית זינגרמאן
בגון צפורה
בוברוב אסתר, בת זליג ולאה־רחל טורקניץ
בודוני מניה, לבית רומברג
בודקר יוסף, אשתו שרה בת יצחק ובתיה גליק
ובניהם: רבקה, ברל וז׳ניה
בוקשטיין טויבה, בת חיים וחנה־שרה
ובנותיה: מאניה ורות בנות משה וטויבה
בורקו פסח, בן שמואל וחיה
אשתו שרה־לאה בת אבא ודבורה חניס
וב״ב: יהושע בן פסח ושרה־לאה אשתו עטל
בת יעקב ויינטל קלס, ובתם רייזל
בורקו לאה, בת שמואל
וב״ב: יצחק בן ברל ולאה, אשתו רחל
ובניהם: ברל ומשה: שיינדל בת ברל ולאה
בורקו אברהם, בן אהרן ואשתו בתיה
בורקו אברהם־הרש, בן ברל, אשתו שרה
ובנותיהם: לאה ובעלה שמואל עם בנם, חיה
ובעלה ראובן
בורקו חוה, בת פנחס וטויבה דיכטר
וב״ב: אברהם, בן אליעזר וחוה, אשתו חנה
ובנם אליעזר
מרים, בת אליעזר וחוה, בעלה משה בן וולפל
ודינה
ובניהם: לאה, טייבל ואליעזר
זלדה, בת אליעזר וחוה
בורקו מניה, בת שלום והודל ובעלה אהרן
חינוצ׳ר
מרים, בת שלום והודל בעלה יחיאל
בתם רייזל והנכדים שלום והודל
בורקו זליג, אשתו מניה
ובניהם: ישראל ואשתו ליובה, יעקב ואשתו
רבקה
בורקו וולפל, אשתו דינה
וב״ב: לייזר־ברל, בן וולפל ודינה, אשתו
סימה
ובניהם: שלמה, בן וולפל ודינה, אשתו פייגה
ובניהם וולפל וגוטיה

יעקב, בן וולפל ודינה
רחל־לאה, בת וולפל ודינה ובעלה דוד
בורקו מרים, בת משה ובאבל
בורקו רייזל, בת משה
בורקו מנחם, בן משה, אשתו יאחצה
ובנותיהם: אסתר ומוסיה
בורקו שלמה, מרים, בתיה ומשה, בני לייב
ורחל
בורקו ציפה, בת יונה, בעלה ובנם יונה
בורקו רבקה, בת יצחק ופסל
בורקו ליבה; בורקו אשר
בורקו זאב, בן אריה
אשתו חיה
ובניהם: שיינדל, פסיה ומאנס
בורקו שרה, בת גרשון ורחל וולף
ובניה: אברהם ומשה בני אליעזר ושרה
בידה אהרן
אשתו שפרה בת ברוך ומרים גוניק, ובתם
בוזיה׳לה
ביידר יוסף ואשתו רוזה בת יונה בורקו
בייזמאן הרש, בן משה
אשתו חסיה בת מאיר־הרש וברכה סטרלסקי
ובתם ברכה
בייזמאן יצחק־וולף, בן משה ומלכה
ואשתו רבקה בת מאיר־סנדר ורייזל גוטליב
בייטש יצחק
בינדר מרדכי, בן אברהם
אשתו רבקה בת יחיאל שץ ובנם צבי
ביק מרים, בת מרדכי ורבקה
וב״ב: מרדכי, בן אשר ומרים, אשתו רחל בת
שמואל
ומלכה, ובניהם: מלכה ורעיה; חיים, בן אשר
ומרים, אשתו הינדה בת וולפל בוראק
ובתם שרה; זלאטה, בת פסח וחנה גוניק
ובניה: משה, רעיה ושרה־בני ברל וזאלטה
ביק ברל, בן שמואל ומלכה
אשתו מאליה לבית צ׳ודלר ובנם שמואל
ביק יהושע, בן אבא׳ל ומלכה
אשתו שפרינצה, ובניהם: ישראל׳יק, חנה
ורעיה
ביק רעיה, בת שמואל־דוד ובוזיה
בירג דוד, בן פייבל
בירשטיין ישראל
אשתו פסל בת לייב וצ׳ארנה פינצ׳וק
והילדים
בלאנק יוסף, בן יהושע ואסתר
אשתו אסתר בת זיסקינד וחנה וולף
ובנותיהם: מינדל וטויבה
בליז׳ובסקי אשר, בן פרץ ומלכה
ואשתו רבקה בת יצחק ושרה־דבורה קריקון
וב״ב: אברהם, בן אשר ורבקה ואשתו חוה
לבית פרברודסקי
חיים, בן אשר ורבקה, אשתו חיה ובנם יהודה
בליז׳ובסקי נחמן, בן יהודה וליבקה
אשתו זיסל
ובנותיהם: דבוסיה ורוזה
בליז׳ובסקי שפרה; בליז׳ובסקי יהודה
בלכמאן מיכאל
בנדיק סוניה
ברגר בצלאל
ואשתו ינטל בת הרב ר׳ משה־חיים ושרה
הכטמאן
ברודר אסתר, בת חיים ואיידל ניסמאן
ברזין מיליה, בת איסר ופירה
בריצ׳קה ישראל, בן יוסף ורבקה
בריצ׳קה משה, בן ישראל ורחל
בריצ׳קה חוה
בריק יעקב, בן ישראל ושרה־ביילה
ואשתו חיה בת אברהם ופייגל טנדלר
ברלינסקי בתיה, בת זלמן ורחל יאגמאן
וב״ב: חיים, בן עזריאל־זליג ובתיה, אשתו
חסיה בת זיידל בינדר ובנם עזריאל; זלאטה,

בת עזריאל־זליג ובתיה
ברסלרמאן רוזה, בת משה וברריינדל

ג

גאלפרין צבי
אשתו רחל בת לייזר ומינדל ז׳וק
ובניהם: יצחק וצירל
גאמפל אברהם ופסח, בני אשר־אהרן
גאמרמאן שלמה, שו״ב, בן ר׳ זיסקינד שו״ב וגולדה
אשתו פסיה ובתם הדסה
מאיר, בן ר׳ זיסקינד שו״ב וגולדה
גאמרמאן אהרן, בן שלמה ובת־שבע
ישראל, בן שלמה ובת־שבע
ואשתו אסתר בת זאב וסימה פיקמאן
אריה, בן שלמה ובת־שבע
גארבאטי משה, אשתו אסתר
ובנם יהושע
גארצמאן שרה־לאה, לבית סוכאר
גוז דוד, בן אברהם וציפה
סימה בת משה־יצחק ואסתר נגל
שלמה, בן אברהם וציפה ואשתו גיטל בת לוי־יצחק וטויבה צירולניק
גוטליב יחיאל, בן אברהם ונחמה
אשתו הניה בת יחיאל ושרה טורוק
וב״ב: אברהם בן יחיאל והניה, אשתו ביילה בת מאיר ופייגה פרומין
ובניהם: אריה, נפתלי ושרה; שלמה, בן יחיאל והניה
גוטמאן ישראל, אשתו רייזל בת זאב גייפמאן
ובתם בתיה
גויזנשטיין יעקב
וב״ב: בנו אברהם עם אשתו בת־ציון (באבעלע) לבית גוטמאן ובתם: לאה
גויכמאן ברוך
אשתו מירל בת אייזיק ודבורה פרלשטיין
בתם רחל ועוד תינוקת
גולדברג פרץ, בן יעקב ומינדל
אשתו פריידל בת יחיאל ושרה טורוק
ובנם בן־ציון
גולדברג זוסיה
אשתו אלטה־פרל בת יחיאל וחסיה גרובר
ובניהם: ויטה, מוטל ושיינדל
גולדברגר פרץ ומשפחתו
גולדמאן אהרן־הרש
ובניו: מרים ולייבקה
גולדמאן זאב, בן לייב וברכה
אשתו בתיה בת ישעיהו ואסתר־איטה ליטוואק
ובניהם: גרשון, יעקב וברוך
גולדמאן יהושע, בן מאיר ובת־שבע
אשתו אלקה בת דוד וצביה טראכטנברג
ובנותיהם: רבקה ורייזל
גולדמאן משה, בן אפרים־יוסף
אשתו שרה בת חוה ברנשטיין ובתם צפורה
גולדמאן רוז׳ה, בת מאיר ומלכה
גולדמאן יו״ט־שמחה (סיומה), בן מאיר ומלכה
גולדמאן הרשל, סימה וישראל
גולדמאן צילה, צפורה, חיה
וברכה בנות שמחה ורחל
גולדמאן שרה, בת חיים ואיידל ניסמאן
גולדנר ד״ר זכריה, בן יעקב
אשתו ליאונטינה בת יואכים איבעראל
בנם ובנם
גולדשטיין לאון
אשתו גניה בת יעקב ומלכה קולודני
ובתם האלינקה
גולדשמיד רבקה לבית שפירא
ובנותיה: מינדל, מאשה ואלקה
גולוב ישראל, אשתו מלכה

ובניהם: יעקב, יוסף וזיסל
גולובשקה אלתר־פרץ, בן צבי
ואשתו גולדה
גולובשקה שלמה, בן אברהם וגולדה
ואשתו פייגל בת אריה וריקל וולקון
גולמבה חיה־לאה, בת ישראל ויוכבד־חנה
שוסטר
ובניה יוכבד ואליהו - בני אלתר וחיה־לאה
גולצמאן שרה, בת בנימין ומרים קאפשוק
גולצמאן גולדה
גולדשמיד רבקה לבית שפירא
ובנותיה: מינדל, מאשה ואלקה
גוניק ברוך, בן מאנס ושפרה
וב״ב: אשר, בן ברוך ומרים
אשתו חנה בת ר׳ זיסקינד שו״ב
וגולדה גאמרמאן ובנותיהם: רחל ובת־שבע
גוראלניק אשר
אשתו בריינדל בת בן־ציון ושרה דראך
ובניהם: שלמה, זלדה ואברהם
גורביץ בתיה־מלכה, בת ישאל ואסתר
גורנשטיין הרשל, בן יעקב ורחל
גורנשטיין חוה
גורפינקל שרה, בת משה ובריינדל ברסלרמאן
ובתה ברייגדל בת שלמה ושרה
גיבש שמאי, בן שמואל וחנה
אשתו שרה בת יצחק ואסתר־מרים
פינקלשטיין
ובניהם: יהושע ושמואל
בן־ציון בן שמואל וחנה ואשתו יהודית
גיבש רייזל, בת אברהם ורחל
גיטלמאן ראובן, בן מרדכי ומלכה
אשתו חיה בת ברל וברייגדל וולקון
ובנם ברל־בביק
גייפמאן אסתר־רייזל
וב״ב: ישראל ואברהם, בני זאב
אשר, בן זאב, אשתו שיינצה בת שמואל
ומרים ובנם זאב
גייפמאן יעקב, בן שמואל ומרים
ובנותיו: חוה ומרים־איטקה, בנות יעקב
וגולדה
גייפמאן משה, בן שמואל ומרים
גייפמאן צבי; גייפמאן מאליה
גילדנגורן אטל, בת אשר פייגלשטיין
וב״ב: אברהם, בן ברל ואטל
אשתו פאיה בת הרצל לוריא
ובניהם: ברוך־שמחה, ישראל ודוד
גילדנגורן בריינה, בת אברהם בער־ומרים
לאנגר
גילדנגורן יעקב, הניך, מרים, וולפל
גינזבורג יעקב, בן שמואל וברכה
ואשתו חוה בת יעקב וחנה־בלומה כץ
גיפשטיין מאיר
גלויברזון שמואל־חיים שו״ב
ואשתו רייזל בת וולפל ודינה בורקו
גלויברמאן יהושע, בן אפרים־גרשון ומלכה
אשתו רייזל בת יצחק וחנה ביצ׳יק
ובניהם: שמעון, אשר ובתיה
גלויברמאן חוה, בת יוסף וראדל סולצמאן
ובנה לייבקה בן גרשון וחוה
גלויברמאן נטע שו״ב
ואשתו פרל בת ר׳ פסח־אליה שו״ב כץ
גליק בתיה, בת שמואל־בר באבוך
גליק דוד, בן שלמה וגיטל
אשתו פריידל בת חיים וחנה
ובניהם: בת־שבע, אליהו, משה, לאה ולייבל
גליק יצחק, בן חיים וזלאטה
אשתו מלכה לבית נימוביצ׳ר
וילדיהם: חוה, חסיה, נח, ברל - בני חיים
וזלאטה ומשפחותיהם
גליק מלכה, בת זיידל ומרים
גליקסון פאולינה, בת חנא ולאה פוקרויסקי
גליקסון אלתר, בן זליג וסטירה

גלמאן הניה, בת אייזיק וחנה
גלקל בנימין (בני), בן מרדכי ומרים
אשתו רחל לבית רבי
וב"ב: יוסף (יוסקה), בן בני ורחל ואשתו ינטל
לבית סידלמאן: חיה, בת בני ורחל
גלקל מרדכי, בן יצחק ופייגה
אשתו חיה בת זרח וצפורה דננבורג
יעקב, בן יצחק ופייגה
ואשתו חנה בת ישששכר־וולפל ויהודית חקרן
גלר גולדה־בתיה
ובניה: ביניש, פסח ויהודה־ בני יצחק
וגולדה־בתיה
גנדלמאן אשר, בן אברהם־יצחק
אשתו מרים
וב"ב: יוסף, אשתו ברכה בת יצחק וחוה מושר
ובניהם זלמן וישראל
גנדלמאן רחל, חנה
גנדלר חיים, בן מיכל ואיטה
ואשתו רייזל בת משה־יצחק ואסתר נגל
גנדלר אסתר, שמחה
גרובר אברהם־מרדכי, בן אהרן ודראז'נה
אשתו פסיה בת יצחק־יעקב ואסתר
ובניהם: נחמיה, יהושע ואסתר
בנימין, בן אהרן ודראז'נה
אשתו מרים לבית בורקו
ובניהם: זלאטקה ושמואל: יהושע, בן אהרן
ודראז'נה, אשתו חיה בת יהודה ומניה
פרלשטיין ובניהם: פנחס ומניה
גרובר יחיאל, אשתו חסיה, ובתם שרה
גרוסמאן אברהם
גרושקו פסיה
וב"ב: אהרן־גודל, בן משה ופסיה
אשתו לאה בת משה־אשר ונחמה זינגרמאן
ובניהם: יונה, יצחק
ברוך בן משה ופסיה
אשתו ושלושת ילדיהם
ישעיהו, בן משה ופסיה, אשתו שרה
ובניהם: לאה, אהרן ויצחק
גרייבר מנחם, חנה, מלכה, שרה וחיה
גרינבלאט צבי; שיינדל
גרינברג טויבה, בת חיים פלהנדלר
ובניה: בוזיה ואלימלך־ בני יחיאל וטויבה
גרינברג זאב
גרינברג חייקל
גרינשפון לוי, אשתו מושקה בת יוסף וחיה־
שרה ליפשיץ
ובניהם: יואל ושושנה
גרצקס רייזל לבית טייך
ובתה ווציה בת משה ורייזל
גרשפלד מנדל, רבקה, יהודה ומניה

ד

דורפמאן משה
אשתו חיה־איטה בת חיים וזאלטה גליק
ובתם לאה
דיכטיאר שמואל, בן חיים־משה ואיטה
ואשתו חיה־שרה בת שבח ודבורה פלדלייט
ובניהם: גרשון, מרים, יהושע
דיכטיאר אברהם, בן שמואל וסטיסיה
אשתו רבקה ובניהם: יעקב ופסל
דיכטר רייכל לבית רבין
ובתה חיה בת אהרן ורייכל עם בעלה אהרן
ובנם ישראל־לוליק
דימרמאן קלארה, בת אברהם וביילה קאנטור
עם בעלה והילדים
דיק זאב ובניו
קריינצה ואברהם ־בני זאב ודבורה
דיקשטיין חיה, בת ראובן וחנה דראגיף
ובנה ראובן בן שבתי וחסיה
דננבורג זרח, אשתו צפורה
ובניהם: אברהם ויצחק

דראגיף חיים
ובניו: דוד וחאסל בני חיים ויינטה
דראגיף רבקה
ובנותיה: סוסל ושרה־ בנות וולפל ורבקה
דראגיף פייגל ומירל
דראך ברכה, בת פסח וסוסל קויפמאן
ובניה: פסח, משה ונחום בני חנינא וברכה עם
משפחותיהם
דראך בן־ציון, בן ראובן
דראך מלכה, בת גרשון וחוה גלויברמאן
דרלאכטר שבתי, ואשתו רחל

ה

האלפרין פנחס, בן יצחק ואיטה
ואשתו ביילה בת שלמה גינזבורג
האנדלמאן לייב, בן גרשון ושפרה
אשתו מלכה בת יהודה שיינטוך
וב״ב: יהודה, בן לייב ומלכה
אשתו חיה לבית גייפמאן
ובתם וואליה
יעקב, בן לייב ומלכה
אשתו סימה בת פנחס וביילה האלפרין
ובנם יוסף
האנדלמאן יעקב, בן יצחק
אשתו פסל בת אהרן וגיטל טורקוביץ
ובניהם: גיטל, יצחק, שמחה ואסתר
הולצמאן חאצקל, משה, לייזר, שרה
הוקיילו משה, בן נח
אשתו יפה מאיר וצפורה קלוץ
ובניהם: נחמה, צפורה ודובה
הינקדיקר משה
הכטמאן הרב ר׳ משה־חיים
אשתו שרה בת אהרן רייפס
ובניהם: גרשון ואסתר

ו

ואסרמאן וולפל
אשתו מירל בת יחיאל וחסיה גרובר
ובנותיהם: וויטה וצילה
ואקס ברל, אשתו מרים
וב״ב: הרשל, בן ברל ומרים
אשתו אטל בת שבתי ומרים
ובניהם: סוניה, רחל ויצחק
ואקס חנה בת יחזקאל וקרסל
וודיאנוי אהרן
ואשתו מניה לבית רומברג
וולף רחל, בת אלתר וחנה חסיד
וב״ב: אליעזר, בן גרשון ורחל
אשתו לאה בת אפרים ליברמאן
ובניהם: אריה, חיים ושמואל
פייביש, בן גרשון ורחל
וולף צבי, בן זיסקינד וחנה
אשתו ביילה ובנותיהם
וולף הודל, בת ברוך וחנה
ובנה זיסקינד ועוד בן ובת
וולק יצחק, בן פיניה
ואשתו דבורה בת ישששכר־וולפל ויהודית
חקרן
וולקון ריקל, בת מאיר־לייב ויינטל
וב״ב: שמואל, בן אריה וריקל
אשתו פרל לבית ארליך ובתם שרה
שלמה, בן אריה וריקל
אשתו גולדה לבית מושר
ובניהם: זלמן וחיים
שמשון, בן אריה וריקל
אשתו רבקה לבית קרפל
ובניהם: שרה, הרשל ויינטל
וולקון שלמה, בן שמואל וצפורה
אשתו פראדל בת נתן וגניה פרלשטיין
וב״ב: שמואל, בן שלמה ופראדל

אשתו שושנה בת בנימין ורחל גלקל
ובניהם: גניה וזלמן
נתן, בן שלמה ופראדל
וולקון פרל, בת מאיר וזיסיה־פייגה פרומין
וורונה אברהם־שמואל, בן הלל
וב״ב: חיים, בן אברהם־שמואל וגולדה
אשתו זלאטה
ובניהם: יוכבד ויוסף
מיכל, בן אברהם־שמואל וגולדה ואשתו טייבל
פריידל, בת אברהם־שמואל וגולדה
רבקה, בת אברהם־שמואל וגולדה
וורונה יצחק, בן אהרן־לייב ובתיה
אשתו פייגל בת ברל ובריינדל וולקון
ובניהם: מרים וברל־בביק
וורונה יהושע, בן אהרן
אשתו אטל בת אריה
ובניהם: אהרן, שרה, יוסף, וברכה
וושצ׳ינה חיה, בת זיסקינד ובריינדל
וייסבלאט מרים, בן שמעון וחיה מוראווינסקי
ובנותיה: שרה, לאה ואסתר־ בנות משה ומרים
וייסמאן פייגה, בת אברהם־חיים ואלטה
ויירני יוסף־שלום, בן משה־חיים ומאטל
אשתו מלכה בת אברהם ורבקה־לאה גילברט
וב״ב: ראובן, בן יוסף־שלום ומלכה
ואשתו אסתר בת בן־ציון ופסיה בבצ׳וק
אליעזר, בן יוסף־שלום ומלכה
שלמה, בן יוסף־שלום ומלכה
אשתו אסתר בת יעקב ויטס ובנם
וילנר אשר, בן פייגה
ויניק יוכבד, בת הרשל ומירל פישמאן
ובנה שלמה בן שמואל ויוכבד
ויניק שמחה, בן משה וצפורה
אשתו רחל בת יהושע ואסתר בלאנק
ובניהם: אייזיק מאטל וחיים

וינר רבקה, בת יהושע־שבח, ודבורה פלדלייט
וב״ב: מרדכי, בן דוד ורבקה
אשתו אסתר בת אהרן ודבורה זוליאר
ובתם חיה
וישניאק גצל
אשתו נח׳ה לבית פארפל
ובניהם: חוה, רבקה ופסל
ולדגוז משה, אשתו אלקה לבית גולדשמיד
ובתם לאה
ורבר דוד, בן יחיאל וצ׳ארנה

ז

זאברונסקי הרשל
ואשתו חיה לבית בק
אטל, מרדכי ברכה
זאלצמאן שיינדל לבית דיכטיאר
זאמורוצ׳נסקי יעקב, מרדכי, חנה, צבי
זאנדווייס פנחס, בן אשר ומושקה
אשתו ברייגדל
וב״ב: משה, בן פנחס וחוה
אשתו חיה בת מרדכי ואסתר־רייזל
ובניהם: מרדכי ואשר
דבורה, בת מרדכי ואסתר־רייזל עם בעלה וילדיהם
זאנדווייס דבורה־קרסל, בת משה־לייב וחיה וויסבלאט
וב״ב: יעקב, בן צדוק ודבורה־קרסל
אשתו מיכלה בת יוסך פולונסקי
ובתם רוזה
אהרן, בן צדוק ודבורה־קרסל
אשתו רבקה בת יצחק ופסיה ווייסמאן
ובניהם: קוקה וצדוק
זאנדווייס אסתר, בת ברל ואטל גילדנגורן
וב״ב: שמחה, בן שמריהו ואסתר
סוניה, בת שמריהו ואסתר

זאנדווייס מרים, בת לייב ושיינדל טייך
ובניה: ברכה, פנינה, אסתר ושמריהו, בני
זיסיה ומרים
זוו יוסף־אייזיק, בן משה־יונה וגליקל
אשתו יוכבד בת ישראל ואסתר פרישקולניק
וב״ב: ישעיה, בן יוסף־אייזיק ויוכבד
אשתו יוניה בת פרל פרנקל ובתם ליובה
יעקב בן יוסף־אייזיק ויוכבד
אשתו חנה בת יהושע ואסתר מיאסניק
ובנם נחמן
זולוטוב משה־לייב, בן פנחס וליבה
ואשתו שפרה בת משה וחסיה שיינמאן
זולוטוב צבי, בן פנחס וליבה ובנו אלתר
זולוטוב נחמן־זיידל, בן יעקב־מאיר ושרה
זולוטוב רבקה
ז׳ולטאק חוה, בת משה ופסיה
זוליאר יהודה, בן יואש
אשתו ברכה
וב״ב: הרשל, אשתו דוברושקה בת אייזיק
שבדיוק
ובניהם: איידל, אייזיק, פישל וחנה
אלקנה, בן יהודה וברכה, אשתו ובניהם
זוליאר פייגה, בת יוסף ורבקה בריצ׳קה
זוליאר יצחק, בן אהרן ודינה
ואשתו צביה בת אהרן־אשר ולאה
זוליאר דורה, צבי, שיינדל
ז׳וק לייזר
אשתו מינדל בת פנחס וטויבה דיכטר
וב״ב: וולפל, ואשתו רחל לבית גרש
ובנותיהם: שרה ויונה
זייגרמייסטר שרה ושתי בנותיה
זינגר איצל
אשתו חוה בת יוסף ודבורה בארש
וב״ב: יוסף ואשתו ברוניה
והילדים, פאניה, זוסיה, שמואל ובנימין־ בני
איצל וחוה
זינגר חיים, בן מאיר וחיה־שרה
אשתו שיינדל לבית וויבר
ובניהם: הרשל, אהרן וצפורה
זינגר וולפל, בן מאיר וחיה־שרה
זינגר חיה, סיומה, גיסיה, מאיר
זינגרמאן יוכבד, בת משה־אשר ונחמה
זינגרמן צבי, בן משה־אשר ונחמה, אשתו
אטל ובנם משה־אשר
זינדל מנדל, אשתו בינה
ובניהם: רחל, וולפל ויאשקה
זלינגר אברהם
אשתו פייגלה לבית פרברודסקי

ח

חארבאש גרשון
ואשתו מרים בת יצחק (איצל) זינגר
חובר אהרן
אשתו פריידל בת אלתר וחנה חסיד
ובניהם: חיים ורבקה
חובר יעקב ואשתו
חזן פסיה
וב״ב: מנדל, בן דוד ופסיה
אשתו גיטל בת אבא׳ל ומלכה ביק
ובניהם: שרה, לייבל וישראל
טייבל, בת דוד ופסיה
חזן משה, חיים
חזנצ׳וק משה, בן דוד
אשתו בריינדל בת משה־לייב ושפרה זולוטוב
ובניהם: שרה ונחמה
חיצקס אברהם
אשתו פריידל בת יעקב ורייזל
ובנותיהם: בתיה ואדל־איידל
חניס אריה, בן אבא ודבורה
אשתו חיה בת מאיר ואלקה פינקלשטיין
ובנם ישראל

חניס חיים, בן משה ורבקה
אשתו וויכנה בת אברהם ונחמה
וב״ב: אסתר, בת חיים ושפרה
סנדר, בן חיים ושפרה
ראובן, בן חיים וויכנה
חסיד רחל, בת הרש־לייב
וב״ב: יוסף בן בן־ציון ורחל
אשתו רייזל ובנם מאיר
חסיד לוי, בן בן־ציון ורחל ואשתו הניה בת שמואל
חקרן ישששכר־וולפל ובני ביתו
חרפק אביגדור, בן יעקב ושרה
ואשתו שיינדל בת שניאור־זלמן ופייגה ניסמאן
חרפק ישראל, בן יעקב ושרה
אשתו חיה בת שלמה ופסיה קולודני ובתם פינה

ט

טאניס משה, אשתו והילדים
טאנצמאן אשר
וב״ב: פסיה, רבקה, משה וחיה בני אשר ואסתר־לאה
טויזנר אברהם
אשתו שפרה בת יהודה וברכה זוליאר
ובניהם: פישל, יאכנה וזהבה
טולצ׳ין זלאטה, בת שמעיה ורבקה
שטיינוורצל עם בעלה ובנם אריה
טופור שמואל, מרים, מלכה
טופור משה ואשתו איטקה בת משה ופסיה גרושקו
טופור בנימין, אשתו פסל
ובניהם: יעקב ומיכאל
טורוק יחיאל, בן נפתלי
וב״ב: ברל, בן יחיאל ושרה, אשתו חיה
ובניהם: שרה ובנימין
טורוק נח, בן יחיאל ושרה
אשתו יוכבד לבית רבין ובתם שרה
טורוק וולפל, בן הרשל וגיטל
אשתו פייגל בת מאיר וחיה
ובתם חיה
טורוק פסח, בן מאיר ואסתר
אשתו לאה בת חיים ובריינדל לאנגר
ובניהם: פריידל יוסף ואסתר
טורוק פריידל וגולדה־בנות מאיר ואסתר־ עם משפחותיהן
טורוק ישעיה־דוד, בן שלמה
טורקוביץ אהרן, בן שמעון ובתיה
ואשתו חנה בת אברהם נאבוז׳ני
טורקניץ הרשל, בן יואל ודינה
אשתו רחל־לאה בת אפרים־יוסף ושרה גולדמאן
וב״ב: אברהם, בן הרשל ורחל־לאה
מרדכי, בן הרשל ורחל־לאה
אשתו ברכה בת יחיאל ביילה רוזאנסקי
ובניהם: יוסף ובלה
טורקניץ בצלאל
אשתו לאה בת מנדל והסיה גורנשטיין
ובנם ברל
טייטלבוים בלה, בת אליהו וחיה
ובניה: זאב, רבקה ויצחק־ בני יעקב ובלה
טייטלבוים גדליהו
טייך אהרן, בן אריה ונחמה
ואשתו רבקה בת איסר ופנינה אוקיט
טייך שמעון
טייך מניה
טנדלר יששכר, יהודה, ברל, רבקה, יוסף
טנדלר רייזל, בת יוסף ומושקה בורקו
טנדלר טייבל, בת אברהם־יצחק ומניה
טנדלר רחל, בת יוסף־לייב וציפה גייכמאן
ובניה: אברהם־יצחק ולייבל בני יוסל ורחל

טראכטר חנינא, אשתו בוניה
ובניהם: יוסף, דוד, מאיר, חוה, חיה ואסתר
טרגר משה
אשתו שרה בת מנדל והסיה גורנשטיין
ובניהם: ברל והסיה
טרילסקי ביילה, בת צדוק ודבורה־קרסל זאנדווייס
טרילסקי יעקב, בן פסח והודל
ואשתו טוניה בת מוניק אאוסוואקס

י

יאדושליווי פסל, בת אשר ורבקה דקלבוים
וב״ב: יהושע, בן פנחס ופסל
ואשתו שיינדל בת משה־מרדכי ודינה מודריק
יאדושליווי לאה, בת לוי ודבורה ברנשטיין
ובניה: לוי ורבקה בני יעקב ולאה
יאכניוק יוסף
אשתו מניה בת חיים וחנה־שרה
ובניהם: דבורה ורחל
יוז מיכל ורייזל - בני מאיר וריבה
יוז שלמה, בן יעקב ומינדל
אשתו שרה לבית גורנשטיין
ובניהם: צפורה ונפתלי
ירושלימסקי שמואל, בן האדמו״ר ר׳ לייזרקה מקורץ
אשתו חיה בת הרב ר׳ משה־חיים ושרה הכטמאן וילדיהם

כ

כהנא בן־ציון, בן אפרים
אשתו מלכה בת לוי ונחמה
ובניהם: מינה, זיסיה ולייב
כץ ר׳ פסח־אליהו שו״ב ובנו יוחנן
כץ מרים
כשר לייזר, בן ברוך וחנה
אשתו אסתר־לאה בת יוסף ורבקה לוצקי
ובניהם נפתלי,דוד ומשה

ל

לאנגר לייזר, בן יהודה־לייב ופרל
אשתו שיינדל בת לייזר וחנה שוואַרץ
ובנותיהם: פרל עם בעלה ובתם חנה, שרה׳ל ואסתר
משה, בן יהודה־לייב ופרל
לאנגר ברריינדל, בת אברהם־בר ומרים גילדנגורן
לאנגר יחיאל, יונה, חיה, דובה, חנה, מירל
לוטינסקי יצחק, בן ליפא וביילה
אשתו גולדה בת יואל ודינה זוליאר
ובניהם: ליובה, שפרה, דינה והניה
לוייבסקי גרישה, אשתו פאנציה, בת שמעון ופרל
ובנם סיומה ואשתו
לוין זלמן
אשתו אטל בת שמחה וחנה ספיוואק
ובנותיהם: נחמה ושולמית
לופאטה יצחק, בן ניסן ובת־שבע
אשתו חיה לבית גוניק
ובניהם: מאיר ושפרה
לופאטה יעקב
אשתו פייגה בת אליעזר וברכה רוזנשטיין
בניהם: הדסה, יוסף
חיה, בת אהרן ופרומה מיאסניק
לופאטין חנה, מניה, אברהם
לוצקי אהרן, בן יוסף ורבקה
אשתו מרים
ובניהם: ישראל, חיה־לאה, לייזר־ברל ושרה
ליברמאן דוד
אשתו דבורה בת יצחק ובתיה גליק

ובניהם: רוזה, משה, לאה ויצחק
ליברמאן ישראל ולייבל
לייקין דוד
אשתו פוליה בת אהרן ושרה פליישון
ובתם זיטה
לין רבקה
ליניק חנה, בת יעקב וחיה בריק
לינר פנחס
ליפשיץ אלימלך (מלך), בן אברהם ומלכה
אשתו רבקה בת הרש שפירא
ליפשיץ שמואל, ברכה, חיים, רבקה
ליפשיץ בתיה, בת יוסף וסוסל
ליפשיץ חיה־שרה, בת נחום־ליפא וגולדה מרגלית
ובנה גרשון בן אהרן וחיה־שרה
ליפשיץ הרשל ואשתו חנה בת יעקב ורחל גורנשטיין
בניהם: אטל, לייזר
לפידות גיטל, בת יוסף ומושקה בורקו

לרמאן אהרן, בן משה
אשתו צייטל בת יעקב ושרה חרפק
ובניהם: משה, שרה ויעקב
לרנר שמחה וגולדה - בני אפרים וחנה
לשץ מאיר, אשתו לאה
ובנותיהם: חנה ויינטה

מ

מאטורין ישעיה, בן אייזיק ואסתר
ואשתו אטל בת הרב ר׳ אפרים גוברמאן
מאטורין בצלאל, בן אייזיק ואסתר
אשתו חייצ׳ה
וב״ב: יהושע־יצחק, בן בצלאל וחייצ׳ה
ואשתו צילה לבית שקליאר
איסר , בן בצלאל וחייצ׳ה
ואשתו סוניה בת מנדל ובינה זינדל
ישראל, בן בצלאל וחייצ׳ה
ואשתו איטקה בת משה־איציק ואסתר נגל
רחל, בת בצלאל וחייצ׳ה ובעלה יעקב
מאטורין זיסל
ובנותיה: רוליה ואסנה־ בנות מאיר וזיסל
מאטורין שמאי
אשתו יוכבד בת גרשון וחוה גלויברמאן
מאך פנחס, בן אברהם
אשתו בריינדל לבית גילדווארג
ובניהם: חסיה וזליג
מארדר משה־מאיר, בן יהודה
אשתו שפרה
ובניהם: בבה ויהודה
מארדר הרשל ובנו
מארשלמאן הלל
אשתו אסתר בת יוסף־אייזיק ויוכבד זוו
ובניהם: משה וישראל
מוצ׳ניק יצחק, בן אהרן וצירל
אשתו אסתר בת יהודה וליבשה קולודני
ובתם רחל. לייבל. בן אהרן וצירל, אשתו ובנם אהרן
ברייגדל, בת אהרן וצירל
מוצ׳ניק דוד, בן מרדכי
אשתו שיינדל בת הרשל ופראד[illegible]ארמאן
ובניהם: טייבל ומרדכי
מוצ׳ניק חיה
מוראווינסקי חיה, בת הרש וגולדה־לאה
וב״ב: הרשל, בן שמעון וחיה, אשתו חנה
ובניהם: חיים, רחל, זלאטקה ושמעון
ניסל, בן שמעון וחיה, אשתו גיטל ובנם שמעון
מוריק מניה, בת יעקב ושרה חרפק
וב״ב: שלמה, בן גדליה ומניה
אשתו רייזל בת יצחק ורבקה בבצ׳וק
בתם ליולה ובנם שנולד בגיטו
בן־ציון, בן גדליה ומניה

אשתו מאריקה בת יעקב ומלכה קולודני
ובתם ליוסיה
שמחה, בן גדליה ומניה
אשתו צוניה בת פישל וחיה נוסוביץ
ובנם גדאליק
מוריק חיים־משה בן שאלתיאל־אייזיק ולאה
אשתו בת־שבע בת יצחק ומלכה שטרנשוס
ובתם חוה־שיינדל
מושר יצחק ואשתו חוה
מיאסניק אהרן, בן נחמן ויהודית
אשתו פרומה בת מרדכי וחיה צופריק
וב״ב: מרדכי, בן אהרן ופרומה
אשתו אלטה־פרומה בת הרב ר׳ חיים־מנדל
וגולדה קוסטרומצקי
ובנותיהם: שפרה ופייגה
חנה, בת אהרן ופרומה
מיאסניק יהושע, בן נחמן וטובה
אשתו אסתר בת טובה שטילמאן
ובניהם: ישראל, יעקב
מיאסניק חיה
מילר ברוך
מילשטיין (האם)
וב״ב: יאשה עם אשתו וילדם
סיומה; ליזה ועוד בת אחת
מישנה חאשקה; דוד־משה
מלמד לייבל, בן יצחק
אשתו ראסל בת משה וחנה גרינבלאט
ובתם מרים
מלמד משה, בן אהרן
אשתו שפרה בת שמריהו ופראדל שפירא
ובנם יואש
מלמד אברהם
אשתו רייזל בת בנימין ומרים קאפשוק
ובתם בינה
מלמד זלאטה
מרגלית יוסף, בן נחום־ליפא וגולדה
אשתו יהודית בת משה ורבקה ליפשיץ
ובתם גולדה

נ

נאבוז׳ני ישראל ואשתו פסיה
נאבוז׳ני ביילה, בת וולף ושרה־פראדל
וב״ב: יצחק, בן יוסף וביילה
אשתו צפורה בת מנדל סאמסון ובנם ראובן
פסיה, בת יוסף וביילה ובנה
נאבוז׳ני איטה, בת חיים וחיה שמוקלר
ובנותיה: רייזל ומלכה בנות ברל ואיטה
נאבוז׳ני ינטל, לבית צודיק
נגל אהרן, בן יצחק
אשתו מרים בת אשר־חיים וגיסיה
פרברודסקי
ובניהם: בוזיה, ישראל ושמואל
נגל יוסף, בן מרדכי־לייב
אשתו פייגל בת נח גולדפארב
ובנם משה־איציק
נגל מאנציה, בן משה־איציק ואסתר
נגל חנה, בת מנחם־זלמן ופייגה בריסקמאן
ובתה שפרה־בוניה בת שמואל וחנה
נויברג פאליק
אשתו שרה בת משה וגולדה שיינטוך
ובתם ינטל
נוימאן ישראל־בר, בן יצחק ורחל
אשתו בתיה בת דוד וזלדה אטשטיין
ובנותיהם: מניה ולאה
נידרהופר פרדק
אשתו מניה בת יעקב ויינטל קלס
ובניהם: שלמה, רייזל ורוניה
ניימאן מרים, לבית גולדמאן
נימוי שמעון, אשתו גיטל ובתם אסנה
ניסמאן אטל, בת משה וסוסיה גוז
וב״ב: נחמיה בן משה ואטל

אשתו רבקה (פיפל) בת אברהם ופייגל
וואלדמאן
ובניהם: סוסל ומאיר־חיים
יהושע, בן משה ואטל
ואשתו טויבה לבית אוקושקין
אשר, בן משה ואטל
אשתו חיה לבית שקאליוק ובתם מאשה
אסתר, שרה, אברהם וחיים ־בני משה ואטל
ניסמאן איידל ובנה יהושע בן חיים ואיידל

ס

סאמשטיין סוניה ובנה
סאנדברג יצחק
אשתו איטה בת שמואל וברכה ליפשיץ
ובניהם: צבי ויעקב
סאנדברג איידל, בת איצל זינגר ומשפחתה
סודגאלטר יוסף
אשתו לאה, בת יעקב ומיכלה זאנדווייס
ובתם רייזל
סוואריגסקי ברל, בן יעקב וחיה־רייזל
אשתו פסיה בת משה ואסתר שר
ובנם שמעון
סוואריגסקי זיידל
סוואריגסקי יעקב
סווצ׳ניק חיים, אשתו רחל־לאה
ובניהם: מניה ודוד
סווצ׳ניק פסל, בת יעקב וחוה גינזבורג
ובניה: דובה, חלאוונה וילד שנולד בגיטו־ בני
יוסף ופסל
סווצ׳ניק שלמה
אשתו בושקה בת חיים ושיינדל זינגר
ובניהם: מאיר וחלאוונה
סוכאר־רוזמאן ינטל, הרשל, יוקל ושרה ־בני
שלמה
סוכאר־רוזמאן מלכה
סולומיאניק ואשתו לאה בת שמעיה ורבקה
שטיינוורצל
סוסניק אליעזר, אשתו פייגה
וב״ב: מאנס בן אליעזר ופייגה
אשתו אסתר בת אפרים יוסף וצפורה
גולדמאן
ובניהם: יוסף ויעקב
גדליה, בן אליעזר ופייגה
אשתו נחמה בת משה ומרים
ובתם מרים
סוסניק נח, ופסח
סורוקה חנה־שרה, בת גד־אשר ומניה
סורוקה פריידה, בת סנדר ורבקה־ לאה
ובניה: גד־אשר ומרדכי־זאב ־בני פנחס
ופריידה
סטוליאר משה, בן חיים ומירקה
ואשתו ביילה בת ברל ובריינדל וולקון
סטרלובסקי זליג
אשתו מאליה בת נפתלי ושרה־איידל
גולדמאן
ובנם נפתלי
סטרלסקי מאיר־הירש, בן לוי
וב״ב: יקותיאל־זלמן, בן מאיר־הרש וברכה
אשתו צייטל בת חוה זוליאר
ובנותיהם: רבקה, אסתר וברכה
לוי בן מאיר־ הרש וברכה
אשתו הניה לבית ליסאק ובתם ברכה
יוסף, בן מאיר־הרש וברכה
אשתו שרה לבית קיכל ובתם ברכה
סיגאן אהרן ואשתו פייגה לבית אפשטיין
סימנר נח שו״ב, ואשתו איטה בת השו״ב ר׳
פסח־אליהו כץ
סלוצקי שיינה־שרה, לבית גרובר
וב״ב: ברוך בן מרדכי ושיינה־שרה
אשתו מרים בת פנחס ורחל־לאה גורז׳יק
ובניהם: מלכה ויעקב

סלוצקי הרשל, בן מרדכי ושיינה־שרה
סלוצקי חיה
סמוליאר לאה
ספיוואק חנה, בת יוסף ויוכבד ווושצ׳ינה
וב״ב: יוסף, בן שמחה וחנה
אשתו נחמה לבית טנדלר ובנם יחזקאל
ספיוואק חיים
ואשתו חאסל בת אברהם־יעקב ואטל פייגל

פ

פאבריקאנט מירל
פאטוקה ישעיה וישראל ומשפחותיהם
פאטוקה משה־אברהם, בן שמאי
אשתו שרה־רבקה בת משה בידרמאן
ובנם יצחק
פאסמאן אלתר ואשתו חנה
פארדמאן יעקב, בן יוסף ובוניה
אשתו חינקה בת יעקב ושרה חרפק
ובנותיהם: פייגלה ובוניה
פארפל אסתר ובתה דבוסיה
פארפל שיינדל לבית וודיאנוי
ובניה: רבקה ויחיאל
פארקר בועז
אשתו פריידל בת יצחק ושרה שץ
ובנם זאב
פודיסק מנשה ואשתו פסל בת זליג ומניה בורקו
פוקס טייבל, בת לוי ולאה
פוראז׳ דוד
ואשתו גולדה בת יהודה וברכה זוליאר
פורטנוי הרש־לייב, בן אהרן והניה
אשתו בתיה בת שמריהו ופראדל שפירא
וב״ב: אשר, בן הרש־לייב ובתיה ובנו יואש
חיים, בן הרש־לייב ובתיה
אשתו פאניה לבית גולדמאן ובנם אהרן
פורטנוי פראדל, שפרה
פוטנוי יהושע
אשתו נאדיה בת נח (נאחה) ובתיה קויפמאן
ובתם בוזיה
פורמאן יהודית, בר, בלה בת דב ואסתר־רחל
קליימאן, פריידל, פסל, נחמה, מאטל, אברהם, אייזיק, לאה
פייגל אברהם־יעקב
וב״ב: אליהו בן אברהם־יעקב ואטל
אשתו הינדה־לאה בת יוסף ופראדל גלויברמאן
ובנותיהם: שרה ואסתר
פייגל יוכבד בת אברהם־יעקב ואטל
עם בעלה אברהם׳ל ובתם שרה ועוד בן
וולפל בן אברהם־יעקב ואטל
אשתו שרה בת יעקב וחוה גינזבורג ובנם שמואל
פייגלמאן ישראל, אשתו שרה
בנם אליושה ואשתו ליולה בת ברוך־מרדכי ורבקה קווייטני
פייגלשטיין שלמה, בן משה והודל
ואשתו ציפה בת יוסף ופייגל נגל
פיין רבקה, בת מאיר ואלקה פינקלשטיין
פיינשטיין איינשל; רחל
פייקוב חיה, לבית טראכטנברג
וב״ב: אשר, בן אליהו וחיה
אשתו שפרה בת ישעיהו ופסיה
ובניהם: יהושע ויקותיאל
יוסף, בן אליהו וחיה
אשתו מלכה בת מאיר־אייזיק קראצמאן
ובניהם: משה ועוד שני ילדים
פייקוב פסיה, בת גוטיה ובוניה פרלמוטר
וב״ב: יקותיאל, בן ישעיהו ופסיה
אשתו חיה בת אברהם שטרנשוס
ובניהם: רעיה ומשה
פינסקי פרל, דוד

פינצ׳וק ברוך, בן יוסף ונחמה
ואשתו הודל
לייב, בן יוסף ונחמה ובתו יהודית בת לייב
וצ׳ארנה
פינקלשטיין מאיר, בן נתן
פינקלשטיין רחל, בת מרדכי ואסתר־רייזל
זאנדווייס
פינקלשטיין משה
פינקלשטיין וולף
אשתו חיה בת אברהם ושיינדל רוזנברג
ובניהם: צבי ושפירא
פיק ביילה: סוניה
פיק אברהם, בן בנימין וברכה
פיקמאן וולפל, בן אליעזר
אשתו סימה בת משה־לייב וחיה ווייסבלאט
וב״ב: משה בן זאב וסימה
אשתו נחמה לבית שמואלביץ
ובניהם: אברהם ואשתו חייקה בת מנדל
ובינה זינדל: רייזל, חיה, זיסקינד וצירל
פיקמאן וולפל, בן יהושע ואשתו רוזה
פיש מנדל
ואשתו בוזיה בת לייביש ורבקה פרימר
פישמאן שמחה, בן זלמן וחיה־שרה
אשתו פריידל בת אהרן ורבקה טייך
ובנם שלמה׳לה
פישמאן פייגל, בת שמחה ורחל ויניק
פישמאן חיה
פישמאן פייגל, בת שמואל ויוכבד ויניק
פלד שפרה, בת קלמן ושרה
פלג חנה, בת שלמה ושולמית גולדזון
פלדמאן יעקב, בן משה וביילה־מירל
אשתו סימה בת יוסף פיבובז
ובניהם: מאיר ואלה
חיים, בן משה וביילה־מירל
אשתו לאה בת חיים וזלאטה גליק ובניהם:
בלה ואברהם
פלדמאן לולה, בן אברהם ויינטה
אשתו אסתר בת שמחה וחנה ספיוואק
ובנם אברהם
פלדמאן סוסל, בת חנינא וברכה דראך
פלדמאן נתן; שמואל־יוסף; אליהו
פלהנדלר חיים, בן ישעיהו
אשתו צפורה לבית חזן
ובניהם: סוניה, רוזה, פייגה
פלהנדלר מאלה
פלהנדלר בוזיה
פלוטניק הרשל, אשתו חיה
ובניהם: אברהם וחינקה
פלוטניק ניסן, בן יהושע־ברוך ויינטה
פלוטניק חאסל, בת זלמן וביילה זאלצמאן
ובניה: גניה וזלמן ־בני יוסף וחאסל
פלוטניק הניך, בן זלמן וחנה
פלוטניק בת זאב דיק
פלוטניק רחל, בת מנדל והסיה גורנשטיין
פלוטניק ויכנה
פלוטניצקי משה
אשתו אסתר בת בן־ציון ושרה דראך
ובנם שלמה
פלייש ביילה, בת שמואל ומרים גייפמאן
ובתה מאניה בת יצחק וביילה
פליישון שרה
פליישון נחמן
פצ׳ניק תרצה, בת האדמו״ר ר׳ שלום
מקוידאנוב
ובנותיה: פרל ומילכה ־בני האדמו״ר ר׳ יוסף
ותרצה
פרבוזניק אלעזר
אשתו חיה לבית ברנשטיין
ובניהם: לאה, הינדה וברוך
פרברודסקי אשר־חיים, בן יהודה
ואשתו גיסיה לבית כץ
פרומין מאיר, בן יהודה־לייב

ואשתו זיסיה־פייגה בת אליהו ריזי
פרומין מרדכי, בן יהודה־לייב ובני ביתו
פרומין דוד, בן ישראל ואשתו יהודית
ובניהם: אליעזר, בן ישראל ובני־ביתו
פריד הרשל, בן אשר
ואשתו חוה לבית פרלוב
פרידזון יעקב
פרידמאן ברוך, בן מרדכי ושרה
פרייס אברהם־יצחק, בן גדליהו ורחל
אשתו גיטל בת יצחק וחנה
ובניהם: שמואל ומישקה
פרימאן יצחק, בן צבי וקריינה
אשתו סוניה בת ברוך וצ׳ארנה פרידמאן
ובניהם: צבי ואטיה
פרימאק אלתר, בן יהושע ורחל
ואשתו גיטל
פרימר לייביש, בן שמעון ומרים
ואשתו רבקה בת ברוך וחיה־פייגה באלאבאן
פרישקולניק גדליה ומשפחתו
פרישקולניק רחל, בת הרש־לייב ורבקה
פרל מרים, לבית שרשבסקי
וב״ב: יצחק, בן מאיר ומרים
אשתו זלאטקה בת לייב שרשבסקי
ובניהם: מניה, מאיר ויוסף
פרל אהרן, בן מאיר ומרים
ואשתו בת־שבע בת דוד ודוסל זונדר
פרלוב שרה, בת האדמו״ר ר׳ שלמה־חיים מקוידאנוב
ובתה בגיל חצי שנה
פרלוב חיה־שרה, בת לוי ומושקה גרינשפון
פרלמוטר אבא׳ל, בן משה
אשתו רבקה
ובניהם: דבורה, ינטל ושמואל
פרלמוטר ביילה, בת משה ואטל ניסמאן
ובתה פייגלה בת ישעיה וביילה
פרלשטיין דבורה, בת שלום־זיסיה ופייגה מילשטיין
וב״ב: אברהם, בן אייזיק ודבורה
אשתו פריידל ובתם פייגלה
גולדה, בת אייזיק ודבורה
פייביש, בן אייזיק ודבורה
אשתו הדסה לבית דרוזדינסקי
בנם אייזיק ועוד ילדים
משה, בן אייזיק ודבורה
אשתו פריידל וילדיהם
יששכר, בן אייזיק ודבורה אשתו וילדיהם
פרלשטיין נחום, אשתו טייבל
וב״ב: חיים, אשתו ליובה לבית צ׳רניאק; עזל
פרלשטיין נח, יעקב, הינדה, חיה, ביילה ורבקה־בני יהודה ומניה
פרלשטיין שמואל, אשתו קריינצה
ובניהם: משה ומירל
פרלשטיין מרדכי, בן יוסף
אשתו יהודית בת לייב ומניה צ׳צ׳יק
שרה וטייבל בנות יוסף
פרלשטיין מרים, בת שמואל ופייגל ויזלאק
פרלשטיין רייזל, בת יהושע וצפורה
פרלשטיין לאה, פנחס ויצחק
פרלשטיין משה, בן נח ונחמה
אשתו באבל לבית בליז׳ובסקי
ובנם שמואל
חנינא, בן נח ונחמה ואשתו דינה
יהודה, בן נח ונחמה עם אשתו וילדיהם
פרנקל פרל, פראדל מרים
שרה; דב; מאיר

צ

צודיק ראובן, אשתו לאה ובנם לייבל
צ׳ודלר ישראל, שלמה, איידל, פרל, מלכה
צופריק פסח, אטל, ברל, דובה
תמה לבית שטופר

אהרן, מנוחה, פסיה־רחל, יחיאל
ציטרין הרשל, בן אברהם
אשתו שרה בת אייויק וחנה גלמאן ובתם חנה
ציילר זאב, אשתו שרה בת זאב וסימה פיקמאן
ובנם ישראל
צימרמאן ישעיהו
ציפורין מאניה (אשת יעקב ציפורין)
ציפורין מאטל
צירולניק טויבה, בת יעקב ושרה דוידיוק
ובניה: גרשון, מאיר, שמואל ודב־ בני לוי וטויבה־ עם משפחותיהם
צירולניק משה׳ל, בן מנחם־מנדל
צ׳ציק לייב
אשתו מניה בת יהודה שיינטוך ובתם הינדה
צ׳ציק פייגל, בת אברהם וגולדה וורונה
צ׳ציק חיה, בת יעקב ורייזל חובר
צירנוטה יצחק
אשתו טייבל בת אברהם־שמואל וגולדה וורונה
ובניהם: חנה, עקיבא וגולדה
צ׳רפיצ׳ניק יצחק, בן ישעיהו ואיטה
ואשתו חנה בת אהרן ודבורה זוליאר

ק

קאגאן קיילה, בת חיים ולאה
ובניה: חיה, נחום ושלמה ־ בני אהרן וקיילה
קאגאן חיים
אשתו חנה בת אהרן וצירל מוצ׳ניק
ובנם אהרן
קאגאן משה, בן נחום ודובה
ואשתו חיה־שרה לבית ויגלין
קאהן (כהן) ד״ר זיגמונט
אשתו סטפה ובתם אביבה
קאליקה לוי ולאה ־ בני דוד ורחל
קאליקה רבקה, בת יוסף־שלום ומלכה ויירני חיים; טייבל
קאמין משה, בן אפרים וצפורה
ואשתו שיינדל בת זאב ורייזל צירולניק
קאמין חיים; אשתו חיה
וב״ב: הרשל, בן חיים וחיה
אשתו שרה בת טוביה סוסניק
ובניהם: פישל וברושקה
עזריאל, בן חיים וחיה
אשתו נחמה ובתם ברכה
קאמין בנימין
ואשתו גולדה בת יוסף ודינה קולודני
קאמין ינטל, מרים, רחל, דוד, פרל, צפורה
קאנדל אהרן; משה
קאנוניץ לייזר
אשתו בת־שבע בת אהרן ורייכל דיכטר
ובנם לוליק
קאנטור מנדל, בן אברהם וביילה
אשתו סוניה לבית קאנוניץ
ובנם יאשה
קאנטורוביץ בנימין, בן לייב ודבוסיה
אשתו צביה בת יעקב ונחמה־נישקה פליישון
וב״ב: ישראל, בן אשר וטויבה
אשתו רוזה בת בנימין ושרה
ובניהם: שרה ולוליק
מרדכי, בן בנימין ושרה
אשתו ניוסיה לבית ראדומישלסקי
ובנם לייב
בתיה, בת בנימין ושרה
קאפטאן משה־חיים, בן נחום
אשתו צ׳ארנה בת שמריהו ופריידל שפירא
ובניהם: נחום ופראדל
קאפלאן מאקס ואשתו דבורה
קאפשוק מרים, לבית לאנגר
קאפשוק נחמה
קאראס אשר

קארלינר באשקה
קארלינסקי אהרן
קווייטני ברוך־מרדכי
אשתו רבקה בת דוד ודוסל זונדר
ובנם דוד
קוזה אהרן, בן הרש־לייב ופסיה־רבקה
אשתו חסיה, בת שמואל ודובה טרגר
וב״ב: יצחק, בן אהרן וחסיה
ואשתו חיה לבית ראוף
ליובה, לייב, ינטל ומאלה - בני אהרן וחסיה
קוזה אברהם
קוזה הרש
קוזלוב קופל, בן אהרן וסימה
אשתו צביה בת אליהו ויהודית גריבר
ובניהם: יהודית, סימה, מיכלה ואהרן
קוטליאר אריה, בן פנחס
ובנו אליעזר
קוטליאר נחמה
קוטלצ׳וק מרים, בת חייקל ובתיה גוזמאן
ובתה מאשה בת משה־יוסל ומרים
קויפמאן ישעיה, בן מיכל והינדה
ואשתו בריינדל בת משה־אהרן ורחל גאמפל
קויפמאן טייבל, בת שלמה ורבקה קאליקה
קויפמאן אהרן
קולודני ליבשה
וב״ב: גדליהו בן יהודה וליבשה, אשתו ושני ילדיהם
קולודני יצחק־אייזיק, בן שמשון ויהודית
קולודני יעקב בן שמשון ויהודית
אשתו מלכה
ובנם יואל עם אשתו ובנם
קולינר חוה, בת הרב ר׳ חיים־מנדל וגולדה
קוסטרומצקי
ובניה: נתן וביילקה - בני מרדכי וחוה
קולקובסקי ישראל, בן אברהם־יחיאל וביילה
אשתו איטה
ובניהם: שמואל ובלהה
משה, בן אברהם־יחיאל וביילה
אשתו חסיה
ובניהם: חיים וחוה׳לה
יעקב, בן אברהם־יחיאל וביילה
אשתו לאה
ובניהם: דבורה, חיה, שלמה, זלאטה ואברהם
הרשל, בן אברהם־יחיאל וביילה
אשתו מרים בת ראובן וצירל לופטין
וב״ב: ראובן, בן הרשל ומרים
אשתו אסתר בת וולפל ופייגל טורוק
ובניהם: מאיר ואברהם
ביילה, יוסף ויהושע בני הרשל ומרים
קוסטרומצקי יצחק, בן הרב ר׳ חיים־מנדל וגולדה
קוץ מאיר בן אברהם
אשתו פרל בת משה ובלהה
ובנם ברוך
קוקלס חיה
קורובוצ׳קה חנה, בת נחמה ורייזל בליז׳ובסקי
וב״ב: פייגל, בת אייזיק ואסתר מאטורין
אברהם־משה, בן נתנאל וחנה
ואשתו חוה בת יהודה וליבה בליז׳ובסקי
קושקו אסתר ובתה צביה בת לייבל ואסתר
קייזר משה
אשתו פוליה בת גדליה ואסתר קולודני
ובנם אמנון
קימלמאן ישראל
אשתו סוניה בת אהרן ואלטה ברזוביץ
ובנם אהרן
קיפרווייס רחל, לבית בידה
קליגר זליג, בן שמואל־חיים
אשתו פייגה בת אייזיק ודבורה פרלשטיין
ובניהם: שמואל ושלום
קלייד פסח, אשתו חסיה

וב״ב: דניאל, בן פסח ולאה
אשתו רייזל בת משה ומרים וולקון
ובנותיהם: לאה, שרה וחיה
גיטל, בת פסח ולאה
דינה, בתיה ורחל־ בנות פסח וחסיה
קלייד שרה, ברל, בלה, מלכה, מילכה
קליין מנדל, בן מנחם וחיה
אשתו פרידה בת דוד וליבה
ובניהם: אברהם וחיה
ליובה, בן מנחם וחיה ואשתו קלארה
קלס אברהם, בן דוד־בר ומניה
וב״ב: יעקב, בן אברהם ורייזל
אשתו ינטל בת אליעזר וחיה שפילשר
ובתם שיינדל
ברל, בן יעקב ויינטל
אשתו בוזיה לבית פייקוב
ובנם ישעיה
חיים, בן אברהם ואסתר־מינדל
אשתו ביילה בת יצחק ורבקה גלפאנד
ובתם מינה
קלס שרה, בת משה־חיים ומאטל ויירני
קלפקה אייזיק, אסתר, חיה
קרימסקי אטל, בת זלמן ורחל שיינמאן

ר

ראטפאן אפרים
ראטפאן יצחק
ראכמאן יעקב
אשתו חיה בת מלך ורבקה ליפשיץ
ובנם דוד
ראסיס נחמה, בת בנימין ומרים קאפשוק
ובנותיה: מלכה ואסתר
רבי יהודה
ובניו: אליהו, משה וישראל - בני יהודה וריסל
רבינוביץ ברוך ואחיו וולף
רובינשטיין יצחק
אשתו פייגל בת אלתר וחנה חסיד
ובניהם: יעקב ויוסף־יוניה
רודיאק פרץ ואשתו חיה־מירל
רודיאק איטקה ותמר
רודר בן־ציון
אשתו אסתר־מלכה לבית קוגוט
ובניהם: רחל, סימה ומינדל
רוזמאן־סוכאר זאב, בן לוי ויינטה
ואשתו ינטה בת ישראל גאסמיר
רוזן שרה
רוזנברג יעקב, בן יהודה לייב ושרה
אשתו פייגל
וב״ב: זלמן, בן יעקב ופייגל
אשתו לאה־איידל בת אברהם ושיינדל
ובניהם: שיינדל, אליעזר וברוך
פינקל ושרה - בנות יעקב פייגל
רוזנברג אהרן, בן יהודה־לייב ושרה
אשתו שיינדל בת יוסף ואסתר גולומבוביץ
ובנותיהם: רבקה ופאניה
רוזנברג אברהם, בן יהודה־לייב ושרה
אשתו טילה
ובניהם: דוד, רבקה ובת־שבע
רוזנברג מרים, אשת ברוך־שמחה רוזנברג
רוזנפלד שפרינצה
וב״ב: ראסל, בת אברהם ושפרינצה
רבקה, בת אברהם ושפרינצה
ובניה: מרים ואברהם
רוזנפלד ישראל, בן שמעון
אשתו חיה בת אשר ורבקה דקלבוים
ובנותיהם: צפורה ובאבל
רוזנשטיין אליעזר, בן אברהם־יצחק
ואשתו ברכה בת ראובן
רוזנשטיין אשר
אשתו פראדל בת אביגדור ושיינדל חרפק

ובנותיהם: פוליה ואמא
רויזנקריין יוסף ואשתו שיינדל בת אברהם
ואסתר־מינדל קלס
רויטלמאן יוסף ואשתו רבקה
רוכמאן משה
אשתו חנה בת יצחק ובתיה גליק
ובניהם: פסיה, יצחק ושמואל
רוכמאן יוכבד; רוכמאן אברהם
רומייקר שמריהו, אברהם, רוניה, יוסף
פרומה בת שמואל ויוכבד ויניק
רופפה יצחק
אשתו פאניה, בת שמחה וחנה ספיוואק
ובניהם: יעקב ובבה
ריצמאן ברכה, בת אייזיק ופסיה
ובתה אטל בת אהרן וברכה
רקס יצחק, בן יהושע
וב״ב: ברל, בן יצחק ומרים
אשתו פרל ובתם מירל
פנחס בן יצחק ומרים ומשפחתו
נפתלי, בן יצחק ומרים
אשתו לאה ובנם מוניק
אפרים, בן יצחק ומרים ומשפחתו
משה ודבורה - בני יצחק ומרים

ש

שאמשטיין סוניה, לבית פוטרוך
ובנה יוסף בן וולפל וסוניה
שוואַרץ אסתר
וב״ב: יהודה, בן יצחק ואסתר
אברהם, בן יצחק ואסתר
אשתו ובניהם: פנחס, חנה, פינקל
בלה, אשת יוסף בן יצחק ואסתר
שוורצטוך אברהם, בן אריה
אשתו אלטה
ובניהם: ליובה, אליעזר, ניסל וחיה
שוחט דוד, אשתו ברכה ובתם אסתר
שוסטר מארל, בת דוד שוואַרץ
ובניה: דוד ויצחק בני אשר ומארל
שוסטר הינדה לבית פראפל
ובנה יחיאל
שוסטר הניה, חיה, שרה״ל
שור שפרה
שטופריאכנה בת משה ובלהה
שטיין אלקנה
אשתו הינדה בת אייזיק ואלקה מאטורין
שטיין שלמה ופסל
שטיינברג משה, רייסל, מיכאל
יצחק
אשתו אסתר בת משה ופסיה גרושקו
ושני הילדים
שטיינברג מארק, בן בוריס וסוניה
שטיינוורצל רבקה
וב״ב: לייבל בן שמעיה ורבקה
ואשתו צילה לבית פרברודסקי
שטיינשנייד אהרן
שטרן חוה, בת חיים וקיילה
שטרנפלד עקיבא
אשתו רוזה בת אברהם־משה וחוה
קורובוצ׳קה
ובנם יהודה
שטרנשיס מרדכי, אשתו סוניה
וב״ב: אברהם בן מרדכי וסוניה
ואשתו גיסיה לבית שטרנברג
שטרנשיס הרשל, בן יצחק ומלכה
שיבוביץ מאיר
שיינבוים דוד, בן ישראל ודינה
אשתו אסתר בת זלמן וחסיה גאלפרין
ובניהם: יעקב־צבי ויצחק
שיינטוך גולדה, בת אהרן ופייגה
וב״ב: יהודה, בן משה וגולדה
דבורה, בת אברהם ברודצקי, אשתו מיכל

שיינטוך ובנם משה
דינה ופייגל - בנות משה וגולדה
שיינטוך מנחם־מנדל, בן יהודה
אשתו חסיה בת אליהו בוראק
ובניהם: יהודה, מרדכי, משה, מאשה ושרה
שיר זיסקינד, בן מיכל ומאטל
ובנו דוד בן זיסקינד ושיינדל
שיר לאה, בת דוד וברריינדל
שיר שמואל
שיר יוסף, בן יעקב
ואשתו גיסיה בת זרח וצפורה דננבורג
שכטר משה
אשתו פוליה בת שמואל ויינצוייג
ובניהם: יודל, חיים ופריידל
שליפאק זיסל, בת לוי ולאה קאליקה
שמולקין בתיה, בת ישעיהו
שמוקלר חיים, בן שלמה
אשתו חוה
ובניהם: דבורה, מרדכי ולאה
שניידר אברהם־חיים, בן זאב וסלאווה
שניידר אשר, בן הרצל ויהודית
אשתו רבקה בת אפרים וורבר
ובנותיהם: צירל, שושנה, ליובה ורחל
שניידר משה וחנה - בני הרצל ויהודית
שניפר הרשל
אשתו אסתר־רחל בת שמעון וחיה מוראווינסקי
וב״ב: בנימין (בונה), בן הרשל ואסתר־רחל עם אשתו צפורה וילדם
פייגל, בת הרשל ואסתר־רחל עם בעלה וילדם
אייזיק, גולדה־לאה ושמעון - בני הרשל ואסתר־רחל
שנקר זיידל
אשתו פייגל בת אברהם־שמואל וגולדה וורונה
ובתם יוכבד
שפאנרפליג דב־בריש, בן שמואל ובלה
אשתו רבקה בת שמעון ובלומה באשט
וב״ב: משה בן דב־בעריש ורבקה, אשתו חוה בת מאיר ואלקה פינקלשטיין
ובניהם: שמואל ולאה
שפיל גבריאל, טויבה, משה, ינטל
שפילשר הרשל
אשתו ביילה בת זאב וסימה פיקמאן
ובניהם: חיה וצדוק
שפין אברהם אשתו גיטל בת אהרן ורייכל דיכטר
ובנותיהם
שפירא ברל
אשתו אסתר־חיה בת לייב
ובנותיהם: מינדל ודינה
שפירא שמרל, בן אשר
שפירא פרומה, סוסל
שפירא שיינדל, בת יהודה וברכה זוליאר
שפירא זלמן, בן יהושע ובתיה
שץ יצחק, בן מיכאל ודינה
ואשתו שרה בת ברוך וגיטה
שץ נחמה, בת זלמן ובת־שבע פישמאן
ובתה גיטל בת בריש ונחמה
שץ חוה, בת חיים וקיילה
שרמט משה
אשתו ניוסיה לבית מאטוסוב ובתם

ת.נ.צ.ב.ה.

קדושי ולדימרץ הי"ד

MARTYRS OF WLODZIMIERZ

נספו על קידוש השם ביום ט"ז אלול תש"ב
(18 באוגוסט 1942)

א

אוליאר משה, נחמה וילדיהם
אוליאר רחל, מרדכי, לאה
אוליאר צבי, ריזל וילדיהם
אוליאר הלל, איטה, בתיה, שבע
אונו יחיאל, רחל וילדיהם
אוסטר דוד, פיגה, לאה, דב, אליהו
אוסטר משה, צביה, דבורה, רוזקה, שפרה, שלמה
אוקוט חסיה, חיה־לאה, שפרה
אידלשטין גרשון, זלטה, רוזה
אידלשטין חנה, בתיה
אייזנברג אברהם (מבורוואי), דבורה וילדיהם
אייזנברג אהרן, (מבורוואי), נחמה, ושני ילדים
אייזנברג גיטל (מבורוואי), חיים־יהושע, אלחנן, חנה
אייזנברג זאב (מבורוואי), ליבה, שני ילדים, אסתר לבית אייזנברג, בעלה, שלושה ילדים
אייזנברג זאב (בן משה), חוה, רחל, משה, דוד, ריזל
אייזנברג יעקב
אייזנברג שמואל, פרידל ובתם
אנטל דוד, ברכה, חיים, רחל, גולדה, שמואל, יוסף
אפלבוים סנדר, בריינדל, יהודה, גדליהו, חנה, שרה
אפלבוים שרה־ריזל, יעקב־אשר, אסתר

ב

באטר אריה, פיגל, צבי, חנה
באריל אברהם־אהרן, צירל, ציפה
באריל אייזיק, גיטל, מיכאל, יוסף, רבקה
באריל אליהו, מלכה, פראדל, זלטה, דובה, מרים
באריל חנינא, בריינדל, מרדכי, מאיר, רבקה
באריל משה, חיה־שרה, מלכה, פיגל, יעקב, ראובן
באריל אייזיק (מראדיז'וב), ומשפחתו

באריל אליעזר ומשפחתו
באריל זאב ומשפחתו
באריל זאב (בן יעקב), ומשפחתו
באריל זאב (מז׳ולקין), אשתו, פייבוש, פראדל
באריל יצחק (בן יעקב), ומשפחתו
באריל יצחק (בן בנדט), ומשפחתו
באריל שלמה, פסח, פיגל
באריל יוסף, פניה ובתם
באריל שמואל (מז׳ולקין), חיה ומשפחתם
בוקסר אברהם (בן משה־פנחס), פיגל, פנחס, שפרה, אסתר,יוסף, ישראל
בוקסר צבי־אריה, (בן חיים־שלום), אברהם (בן חיים־שלום), רחל וואווא (לבית בוקסר)
בורק דוד, טייבל, שמואל, שרה, אסתר
בורק שלום, מלכה־ריזה, דבורה
בורק זאב, לאה, גיטל
בורק יעקב
בורק יוסף ומשפחתו
בורק יעקב־דב, ינטה, ישראל, אריה, מיכאל, ניסן, אידל,חנה
בורק מנדל ומשפחתו, שמואל
בורקו זאב ומשפחתו
בורקו סוסיל
בורקו יהושע, ברריינדל
בורקו שרה־רבקה, יעקב, גולדה, יוסף, פסיה
בורקו מנדל, (מלוקה), ומשפחתו
בורקו מרדכי, חיה, טייבל (בת מנדל), מאטל (בת מנדל), רוזה (בת מנדל)
בורקו יוסף, אסתר, ינטה, יצחק
בידא אברהם־אריה, אסתר, שינדל, נחמה
בידא אהרן (מדובובקה), ריזל ובעלה, פסיה
בידא צבי ומשפחתו, וחמישה ילדים
בידא יצחק, רבקה, וחמישה ילדים
ביידר ישראל, שינציה, יוסף
ביידר יעקב, בילה, יוסף, פסיה, אברהם, ינטה, לאה, ליבה
ביידר משה, גולדה, לאה
ביידר ראובן, ינטה, קופל, ברכה
ביק אלתר, דוברושקה, דוד
ביק יהושע (בן יעקב), ומשפחתו
ביק ניסן, אסתר
ביק חיה, יצחק, אשר
בליזניוק דוד־דב, גיסיה, מאיר, ישראל
בליזניוק יוסף ומשפחתו
בליזניוק רבקה, דב, לאה, (לבית בוראק)
בס גולדה, פינה־ריזל
בס בנימין, חנה, נחמה, מרדכי, ברריינדל, חוה
בס זלדה, נתן
בס ירחמיאל, פוליה ובתם
ברא שלמה, לאה, ישראל, שרה, מלכה, מינדל ומשפחתה
ברא פייבוש ומשפחתו
ברזניאק מתתיהו, ציפה (לבית בורקו) וילדיהם
בריק יהודה, אסתר־רחל, משה
בריק חיה, ינטה, יעקב
בריק יעקב, חינקה, הניה, אטיל, אלימלך
ברמן אריה, מייקה (לבית שליפאק), פנחס, יעקב, רחל

ג

גאנז ליב, ברכה ומשפחתם
גוז מנחם, פסיה, פריידל, וילדיה
גוז אהרן ומשפחתו
גוז יעקב, לאה, אשר, ריזל ושני ילדים
גוז משה, גולדה
גוז מנשה, גולדה, שינדל, שרה, טמה
גוז מרים־דבורה, (לבית ז׳וק), חיה
גוטמן דוד, אשתו, וחמישה ילדים
גולדברג שלמה, חנה, אלקה, טוביה
גולדמן שמואל (מז׳ולקין), ריזל

גולוב ישראל, מלכה, יעקב, יוסף, גינסל
גורזיק יוסף, חוה, אהרן
גילדנגורן יוסף (מאוזירו), סינוה, אברהם־דב, אסתר, רחל
גילדנגורן משה (מאוזירו), שרה, יוסף, אייזיק, יהושע
גילדנגורן סנדר (מאוזירו), פריל, יהושע, צבי, אסתר, שושנה
גילדנגורן שמואל (מאוזירו), שרה, יחיאל, אסתר, רבקה, מרים, דבורה
גילדנגורן ליפשה (לבית ז׳וק), חיה, דבורה
גלרשטין רחל, משה, אלחנן, שלום
גרובר שמואל, פיגל
גרושקו יצחק־יעקב, ברכה
גרושקו ברוך, סוניה, מרדכי
גרושקו יהושע, מרים, אליעזר, חנה
גרושקו שלמה, פנחס, מרים, רחל
גרמרניק אברהם, חוה, בתיה, ליפשה, רבקה
גרמרניק פסיה־רבקה, יוסף, בילה

ד

דובלין מרדכי, חיה, ליפשה, אליעזר, טמה, פייגל, בתיה ושני ילדיה
דובלין מנדל ומשפחתו
דובלין זליג ומשפחתו
דייטשמן בנימין, דבורה (לבית שוחט)
דיכטר רייכל ומשפחתה (מאדנרויא)
דיק חשקה, חיים ,אליעזר (נהרג בצבא האדום)
דיק מרדכי, ריזל, אריה
דיק ליפמן, דבורה, שמריהו, זיסל, יוסף
דיק ישראל, בתיה, חיה
דיק אליעזר (מקרוצ׳ומקה), אשתו, מנדל, פסח, יוסף, רייזל, חנה
דיק ישראל ומשפחתו (מפולובלה)
דיק פסח (מפולובלה), מרים, ושני ילדים
דיק חנה ומשפחתה (מפלובלה)

ה

הנדלר נחום, פריל (לבית ויסבלאט), שמעון

ו

וולוק אברהם־יוסף, צפורה
וולוק זליג, חסיה, ושני ילדיהם
וולוק ליפמן, אסתר
וליכובר שרה
וליכובר אברהם ומשפחתו
וליכובר חיים־מאיר ומשפחתו
וורונא בתיה ומשפחתה
וורונא שמואל ומשפחתו
וורצל מנדל, ריזל, ושלושת ילדיהם
וידלגוז משה, פסיה, מנשה, אריה, טמה, שרה
וינברג יוסף־חיים, ינטה־ברכה
וינברג אברהם, הניה, וילדיהם
וינברג ברוך, פריידל, זליג
וינברג יוחנן, פסיה ובנם
וינברג מאיר ומשפחתו
וינברג פנחס ומשפחתו
וינברג טייבל (לבית נובק), טמה
ויניצר משה, בלומה
וינר בתיה, מרדכי, רוזה, שיינדל, ינטה
וינר צבי, זליג, שיינדל
ויינר יוסף־אריה, חיה, שבע, אהרן, מרים־לאה
ויינר רבקה
ויינר ליפא, חוה, שמואל, שניידל
ויסבלט אפרים ואשתו, פרל, חיה, שמעון
ויסבלט יוסף
ויסבלט מרדכי ואשתו

ויסמן שלמה, רחל, אשר, יעקב, אסתר
ויסמן סוסיל, דבורה, חיה
וישניא אהרן, מינדל, לאה, פנחס־דוד
וישניא אריה, דובה, ליפמן, רודיה, מיכאל
וישניא בצלאל, ריסל, סוסיה, יעקב
וישניא בילה, אליעזר, אודל, יעקב
וישניא יצחק, מינדל, ריזל, יהושע
וישניא ניסן, חוה, חנה, סוניה, צ׳רנה
וסרטרגר יהודה, חנה, מלכה
וקס שלמה, שרה, מיכלא, שינדל, חיים, משה, ירחמיאל, מושקה
וקס שמואל, פייגל, שינדל, זלמן, יהושע

ז

זוליאר נח, טייבל
ז׳וק אליעזר, פרל, פנחס, שלמה, צפורה
ז׳וק בן־ציון, טייבל, רבקה, דבורה, משה
ז׳וק הינדה
ז׳וק סנדר, סוניה, גרשון, פרל
זינגר ישעיהו, בילה, מרדכי, ינטה
זלזניק בנימין (מז׳ולקין), פסיה
זלישניק גיסיה
זלישניק רחל, שמואל, יצחק
זלצמן בתיה, שמואל, רוניה, רייזל, אריה, יצחק, חנה־לאה, משה, יעקב־דב
זמדוייס יצחק, חיה, ברכה, בילה, חוה

ח

חיזי ישראל, מנוחה, ושני ילדים

ט

טופור בתיה, משה
טופור זאב ומשפחתו
טונקל חיים ואשתו, שרה־פיגל, יוסף
טונקל אריה, רבקה, ריזל, מרים, יהושע
טונקל מרדכי, ליבה
טיטלבוים משה, אשתו והילדים
טיטלבוים גרשון, אלקה, ושני ילדיה
טיטלבוים גדליהו, אטל והילדים
טיטלבוים גולדה־לאה
טיטלבוים נתן, ליבה ובתם
טיטלבוים דוד ומשפחתו (מקאנאניץ)
טיטלבוים חיה ומשפחתה (מקאנאניץ)
טיטלבוים יצחק ומשפחתו (מקאנאניץ)

כ

כץ יחיאל, גולדה (לבית רזניק)

ל

לאנגר שמאי, שרה, חיה, מרים, אריה, אהרן, דובה
לוין סימה, משה
לופאטא אהרן־זאב, ריזל, צבי, אריה
לופאטא זלטה, יוסף, צבי, שפרה
לייז׳ין אייזיק, חנה
לייז׳ין משה, אטל, ישראל
לייז׳ין קופל, הינדה, צביה
ליזרוב אליעזר, פריל, ובניהם
ליזרוב אריה (בן יחיאל) ומשפחתו
ליזרוב אריה (בן מרדכי) ומשפחתו
ליזרוב יוסף, טמה, מרדכי
ליזרוב ליפא, דרוז׳נה
ליזרוב שפרה, משה
ליזרוב שמחה ומשפחתו
לייניץ משה, רבקה, חיה, שרה, גיטל, יהודית, חיים, יעקב
לויפר מנדל, ברריינדל, אריה, אלחנן, יצחק, גרשון

לייפר מרדכי־יעקב, אטל, אידל
ליפשיץ יעקב, גיטל, חנוך, לאה, בנימין
ליפשיץ נפתלי, רבקה
לקס בת־שבע, (לבית קוזיול), נתן
לשץ משה, הינדה
לשץ זאב, גיטה, בצלאל, יעקב, יהודית
לשץ מאיר, מרים, חיה, זיינבל, ברכה

מ

מגיד אלתר־יעקב (מקאנאניץ), טייבל, זלדה, ריזל, שלמה
מוריק אבא, רחל
מוריק דב, דברושקה
מוצ׳ניק חוה, רבקה, רודיה
מילשטין בתיה־פרל, משה, אהרן, יעקב
מילשטין שמעון, רבקה, בן־ציון
מלמד שמחה, שמשון, יהושע, דבורה, רחל
מלניצקי חנה, חיה־שרה, איטקה, דבורה
מנישין מניה
מסליוק דב, בתיה, יעקב, משה, אברהם
מסליוק צבי, פריידל, ושני ילדים
מסליוק שלמה, סוסיה ומשפחתם
מקלר אייזיק ומשפחתו
מרקיליוק אהרן, חוה ובנם

נ

נובק רבקה, יעקב, ירחמיאל, אברהם
נובק שרה, פסיה, טייבל
ניסמן יעקב, מלכה, פייגל
ניסמן טייבל

ס

סוארינסקי שמעון, רבקה, יעקב, שלמה
סובא נחמיה ומשפחתו
סוסל אלתר (מדלוגובולה), נחמה
סוסל אשר־אהרן (מדלוגובולה), דובה, ומשפחתם
סוסל יוסף ומשפחתו (מדלוגובולה)
סוסל יעקב (מלופיסוקי), יהודית, ומשפחתם
סוסל יצחק ומשפחתו (מלופיסוקי)
סוסל זאב ומשפחתו (מלופיסוקי)
סוסל שיינדל (מלופיסוקי), צביה, יונה, אברהם
סוסל יצחק (בן אליהו), אלטה, יעקב, חיה, דובה, אברהם, ראובן ,אהרן
סוסל יצחק (מדלוגובולה), ברריינדל, מנחם, משה, מרדכי, מניה, נחמה, ינטה
סורינסקי צבי, פיגל (לבית לופאטא), אריה משה
סלבוטיצקי שבע
סליבקין זליג ומשפחתו
סליבקין חיים־מאיר (מאנדרויה), בתו בלומה
סליבקין יעקב, מלכה, מייקה
סליבקין יצחק, סימה, אריה
סליבקין לאה, פיגל, רחל, חיה
סליבקין משה, חוה, חינקה, שיינדל, פנחס
סליבקין נחמה, טייבל
סמולא בצלאל, ריסל, יעקב, פרידה
סמולא ישעיהו, ינטה, יצחק, שיינדל, בינה, חיה, זלדה, יוסף, דב, יעקב, ראובן
סמולא נתן, יוסף
סמולא פסיה
סמוליאר ירחמיאל, בילה, יוסף, גיטל
סמוליאר גד, טמה (לבית שליפאק)
סמוליאר ראובן, חיניה (לבית רזניק)
סמוליאר משה, ליבה
סמוליאר צבי ומשפחתו
סמוליאר יצחק ומשפחתו
סנדברג הרשל וזליג
סקורי צבי, בלומה

סקורי ישעיהו־אריה, פרומה, מאשא, פסח

פ

פורטנוי לייבוש (מז׳ולקין), טודיה, לאה, נפתלי, אבא, חיה
פורטנוי פייבוש (מז׳ולקין), אסתר, ישראל, חיים, רבקה, חיה, רייזל
פייגל פסח, שרה, דב
פייגל יוסף, חסיה, וילדיהם
פייגלשטין אהרן (מדובה), הינדה, מאיר־זיסא, חינקה, ובנותיה, אסתר, ושרה, שרה־רבקה ובעלה צבי כצנלנבויגן
פייגלשטין מרדכי ומשפחתו
פייגלשטין רחל
פיטרמן דב ומשפחתו
פינסקי רבקה ושתי ילדות
פינצ׳וק ברוך, רחל, וארבעה ילדים
פינצ׳וק גרשון, שרה, אברהם, יעקב, צ׳רנה
פינצ׳וק־שולנר
פינצ׳וק שלמה, חנה
פינצ׳וק שניאור, מלכה, יעקב, אסנת
פיינהויז רחל

פיש צפורה, דוד, בילה
פישבין אשר, בילה, אברהם, פרומה, רחל, אפרים
פישבין אריה ומשפחתו
פלדמן מאיר, מייקה, שינדל, ובנם
פלדמן משה־זלמן, ומשפחתו (מוורונקי)
פרידמן אהרן, ציפה (לבית בס), אברהם־דב
פרידמן אהרן (בן זלמן), פראדיל, צבי, איסר
פרידמן פיגה, בתה אסתר
פרידמן מיכאל, אודל, רוזה
פרידמן נחמן (מדלוגובולה), ברכה, פרידה
פרלשטין דוד, ציפה (לבית בורקו), וילדיהם
פרלשטין שרה
פרפל יעקב (מנוטרבא), הניה, שלמה־ חיים, יוסף, נחמיה, לאה, סוניה, צירל
פרצ׳יק יעקב, הינדה, שולמית

צ

צר שרה רבקה, אטל (צר־ריינר)
צסס אהרן־צבי, זיסל, גיטל, רחל, דובה
צ׳רניאק מלכה, חיה, פסיה
צ׳רניאק פנחס־זליג, יעקב
צ׳רניאק נתן, נחמה, ליפשה, יעקב־אשר
צ׳רניאק פסח, רחל, צבי

ק

קגן יוסף, ריסל, בילה, חיה, רוניה, פיגל
קמין אשר, צ׳רנה, פנחס
קמין זיסל
קמין חיה, מלכה
קמין יעקב, בתיה, צבי
קמין יצחק, בנימין, זלטה, ינטה, מרים, יהודה
קמין לאה ובתה
קמין עזריאל, נחמה, ברכה
קמין שרה, ברושקה, פישל
קנוניץ אסתר־רחל
קנוניץ אליעזר, שבע ושלושה ילדים
קנוניץ חיים־מאיר (בן זאב) ומשפחתו
קנוניץ חיים־מאיר (בן אפרים) ומשפחתו
קנוניץ יעקב, אלקה, וילדיהם
קנוניץ פראדל
קוזאק זאב
קוזאק חיה, גרשון, חסיה, לאה
קוזיול מנחם־מנדל
קוזיול רייכל, ובנה משה
קוט פסיה, יעקב־דוד ומשפחתו
קויפמן זאב, גולדה, יעקב, פיגה־בריינדל

קויפמן חיה, ובנה אברהם
קויפמן יוסף, טמה, אריה, יעקב, רבקה
קולודני יצחק, מלכה (לבית שליטא)
קולודני ליפשה, גדליהו, אסתר, רחל
קולודני רבקה ובתה
קומיסר ברריינדל, מרים, זאב
קומיסר יוסף, אשתו ושלושה ילדים
קומיסר ירחמיאל ומשפחתו
קומיסר משה ומשפחתו
קומיסר שמואל, אשתו וחמישה ילדים
קומיסר שמעון, דוברושקה וילדיהם
קומיסר ריזל, וארבעה ילדים
קונדס אריה, ישראל, יוסף
קופרואסר שמחה, אלקה
קוץ מלכה, אריה, ישראל, חנה
קורן פסח, בתיה, וחמישה ילדים
קורנבליט פייבל, בוניה
קושניר יהושע, בילה
קושניר ינטה, ריזל, יעקב, ישראל
קושניר ליובה, הניה, ישראל, רבקה
קושניר משה, חיה
קטן הרב שלמה־יעקב, בילה־דבורה, טייבל
קנטור חיים, נחמה, לאה, אריה, צבי
קפלן אהרן, ליבה, זליג, סטיסיה
קפלן אלטה, ישעיהו, חיה
קרסטיאנר אברהם, זלדה (לבית גורזיק), נחמה, משה, דוד, מנדל

ר

ראבין סניה (מז׳ולקין), שרה־רבקה, אלחנן, פרידל
רבינוביץ מרדכי, חיה־שרה, (לבית רזניק), בילה, נחמה
רבן אהרן, שרה ובנם
רבן יהודה, שרה, בתיה, בנימין, זליג
רבן ישעיהו ומשפחתו
רדיז׳בסקי זליג, חנה, ינטה, ציפה, נח, חיים
רדיז׳בסקי נחמה, ישראל, אייזיק, הניה
רובינשטין יהודה, רבקה (לבית קוץ), טהילה
רודי מנדל (מקרוצ׳ומקי), דבורה, מייקה, פסיה, מיכלא, ליבוש, רחל
רודי זכריה ומשפחתו
רודי יוסף ומשפחתו
רודי מיכלא
רוזנברג שמואל, הניה, יצחק, יוסף
רוזנפלד אליעזר אריה, רבקה, פסיה
רוזנפלד גיטל, אליעזר
רוזנפלד משה, מלכה, חיה, שמואל, אייזיק
רוזנפלד שמשון, גיטל, חיה
רוזין דב, אסתר (לבית שליטא)
רוטנשטין אשר, הניה, יצחק־אהרן, חנה, פנחס (בן גרשון־זאב ופיגה) רזניק אלקה, יצחק, מרדכי, פייגל, טייבל
רזניק חיים־שמואל, אסתר, מינדל, טייבל, חנה, שינדל
רזניק יעקב שו״ב, גיטל, פייגל, אסתר, יהודה־ליב, ישעיהו, בתיה לבית רזניק, בעלה ומשפחתה
רזניק שמואל־יצחק, ומשפחתו
רזניק יעקב (בן יוסף־חיים), אשתו ובתם רבקה
רזניק מרדכי (בן יוסף־חיים), פליא, מינה, רבקה, צבי
ריז׳י שמואל, רודיא, יהושע, וישראל ,שרה, שפרה, ראובן
ריידר יצחק, ריקל (לבית רזניק), ברוך, רבקה

ש

שוך צבי, זלטה
שוסטק לאה, שמואל, אסתר־רייזל

שוסטק דב, רבקה, יוכבד
שוסטק סימה, ינטה, בן־ציון, זלדה
שורץ יקותיאל, שפרה
שורצבלט אברהם, ומשפחתו (מקנוניץ)
שורצבלט דב (מאוזירו), ברריינדל, חנה
שורצבלט דוד, אסתר־גולדה, פרידל, רבקה, אייזיק
שורצבלט יעקב־דב, גיטל
שורצבלט זכריה, אהרן־ברוך
שורצבלט יצחק־צבי, חוה (לבית קוזיול), מרדכי, דבורה, פרידל
שורצבלט שכנא, טמה
שושקין אלחנן ומשפחתו (מחינוצ׳ה)
שינמן יקיר, פיגה (לבית סמולא), ובניהם
שינפלד נח (מגורודץ), רבקה
שליפאק שמואל־אלימלך, צ׳רנה, פייגל
שליפאק מנשה, ומשפחתו
שליפאק יעקב, פסיה, אודל, אלקה, הלל, טמה, חיה
שליפאק אברהם שו״ב, פרומה , אריה, דב, יעקב, מרים
שליפאק חנוך, שבע, פנחס (נפל כפרטיזן), יעקב, שלום־אשר, טמה, ליפשה, צפורה
שליומפר יצחק (מדובא), רחל ומשפחתם
שליומפר זליג (מדובא), אשתו, מיכל, ירוחם, ושני ילדים
שליטא הרב שלמה־יעקב, חנה
שליטא פנחס, שרה, חנה־לאה, יצחק־אליהו
שליטא גדליהו, ינטה, משה, חיה, אסתר, מינה
שר ליפמן ומשפחתו (מחינוצ׳ה)
שר שלום, אשתו, לייבוש, מאיר
שפין אברהם, גיטל
שפין חנה ומשפחתה
שפין מלכה, רחל, ישראל, שבע
שקאליוק מנדל, לאה (לבית ביידר), מוניק
שקלאר מיכל, שרה, שינדל, יהושע
שריימן משה־אהרן (זיידל), בתיה, רייצה, שרה
שרפשטין הלל, חיה, רחל, שינדל, ישעיהו
שרפשטין אריה, מאטל, רחל, חנינא, הלל, צ׳רנה, שינדל, אסתר

ת.נ.צ.ב.ה.

קדושי קוז׳נהורודוק הי״ד

MARTYRS OF KAZAN-HORODOK

נספו על קידוש השם ביום ה׳ אלול תש״ב
(18 באוגוסט 1942)

(לפי רחובות המגורים)

רח׳ החול (זַמד)

הרב ברמן, הרבנית ו־3 ילדיהם
שלמה קובל ואשתו חנה
רחל גוטליב ו־3 ילדיה
ליבקה לוצקי ואשתו שיינה חיה
רוזה גזונטרמן ו־2 ילדיה
פיגה גלמן, אשתו חישה ו־4 ילדיהם
אהרן גלמן, אשתו חיה־טובה ובתם שיינדל
עזריאל גלמן, אשתו שיינדל,
בתם ביילה ו־3 ילדיה
ליבה לטוכה, אשו אטל, בנם מנשה ובתם שיינה־חיה
אליעזר פלוטניק, אשתו חנה, בנם שלום ובנותיה ביילה ושושקה
רבקה קרופצ׳יק
רבקה קושניר ובעלה
חישה ואלקה יודיביץ
נחמיה קוסובסקי, אשתו חיה, בתם פשה, בנם זבולון ו־2 ילדים קטנים
אשר ליפשיץ, אשתו סוניה ובנם ברוך
דרייפוס, אשתו פאיה ו־2 ילדיהם
נח גולדמן, אשתו רחל, בנותיהם רבקה ומלכה, בנם איסר ו־2 ילדים קטנים
אלמנת ברל לוצקי
איצל לוצקי, אשתו חוה, בנם אברהם, בתם פרל ו־3 ילדים קטנים
משה גינזבורג ואשתו ליבה
סימקה זלוטניק ובנותיה חנה ולאה
חשקה יכניוק, בניה וולף ובר, בתה בשקה ו־2 ילדים קטנים
ביילה גלמן, בנה אברהם ובתה באשה
יעקב גלמן, אשתו איטקה ו־3 ילדיה
נחמה זלוטניק
אריה פלוטניק, אשתו חאשה ובנותיהם חיה ולאה
ישראל גלמן, אשתו חוה־צירל ובנותיהם חיה, לאה ורשקה

האחיות פרומה ומרים גאם
נפתלי קלנצ׳יק, אשתו רבקה ובנותיהם
ראובן גלמן, אשתו חשקה ובניהם לייב־זלמן ודוד
גולדה גאס, בנותיה חיה וחוה ובניה אברהם, דב ויעקב
נח קלנצ׳יק ואשתו חוה
צבי גאם, אשתו ביילה, בנותיה יהודית ודובה ובניהם דניאל וזוסמן
חנה גלמן, בנותיה מרים וחינה ובנה יעקב
מרדכי לוצקי, אשתו חיה־איידל, בנם משה ובת קטנה
ראובן טופצ׳יק, אשתו חנה־רחל ובתם
שמואל קולניק ובניו יצחק־מאיר ויונה
משה יעקב גולדמן ואשתו בלומה
נפתלי ציפרשטיין ואשתו, בתם חיה־מלכה ובנם אברהם
מיכל ציפרשטיין ואשתו חיה
מרדכי ציפרשטיין ואשתו דובה
יוסף שמיד, אשתו שרה־דינה, בנם יעקב ו־4 ילדים קטנים
זליג זקלמן, אשתו חיה־גיטל, בתם רחל ו־4 ילדים
ברל ודינה לוין
פייבל שולמן, בנו משה ובתו מרים
נחמן דרבסקי, אשתו מאשה וילדם
אברהם גלמן, אשתו צביה ואחותו ביילקה
זוול גלמן ואשתו ברכה
יעקב שפירא, אשתו דינה ו־2 ילדיהם
מאיר שפירא
טויבה הולמן ו־3 ילדיה
הרשל כהן, אשתו חנה ו־3 ילדיהם
לאה כהן ו־2 ילדיה
הרשל סוסניק, אשתו צביה וילדם
יוסף הולמן, אשתו שרה, בנם איצה־בר ו־4 ילדים קטנים

איציק סוסניק אשתו חנה ו־4 ילדיהם
הרשל סוסניק ואשתו רבקה
אזיזיק סוסניק אשתו ציפה וילדם
ינקל (הסולטיס) ואשתו נחמה
מיכל גולין, אשתו חוה, בניהם אהרן־אייזיק ומשה־אריה ובנותיהם חיה וברכה
לייב־וולף קנטור, אשתו דבושה ו־3 ילדיהם
אברהם זקלמן, אשתו, בנם דב ו־2 בנותיהם חיה זקלמן
האלמנה נחמה, אשתו של יצחק־מיכל ה״זגר״
יעקב, בנו של יצחק־מיכל, אשתו ו־2 בנותיהם
יוסף גינזבורג, אשתו שרה־פייגל ו־2 ילדיהם
ביינה שוסטרמן ואשתו פייגל
באשה־איידל טופצ׳יק, בנה בן־ציון ובתה חיה
שמואל טופצ׳יק, אשתו חיה ו־2 ילדיהם
משה־יוסף שולמן, אשתו פריידל ו־2 ילדיהם
אהרן פלדמן, אשתו אסתר, בנם גצל ובתם
משה־לייב קנטור, אשתו פייגל, בנותיהם
שרה־רבקה ובאשה, ובנם דב
פרץ (״דער דייטש״), אשתו חיה וילדם
פנחס קולודני, אשתו פייגל ובנם צבי
דוד קולודני, אשתו זלדה ובנם יוסף
נתן טופצ׳יק, אשתו ו־2 ילדיהם
נתן זרצקי, אשתו חיה ו־3 ילדיהם
משה קולודני, אשתו חנה ובתם צביה
חיים ציפרשטיין, אשתו אלישבע, בתם ריזל וילד קטן
ביינוש ציפרשטיין
לייבל טופצ׳יק, אשתו קריינה, בתם צירל ובניהם: אהרן־שמואל ויוסף
זלמן קירזנר, אשתו רבקה ובנותיהם גולדה ושרה
לאה אוסובסקי, בנה יעקב ובתה

משה־לייב קובל, ואשתו אסתר
מאיר קובל, אשתו סימה ו־4 ילדיהם
מנדל שולמן, אשתו באשקה, בנם הרצל ו־3 ילדים קטנים
אהרן פרלמן, אשתו, בניהם ברוך ואברהם, בתם ביילה וילדה קטנה
מרדכי קלינקובסקי, אשתו טויבה ובתם חנה
זליג פישמן, אשתו ו־3 ילדיהם
שמרל פישמן ואשתו חיה
ישראל פישמן, אשתו ו־2 ילדיהם
דוד פישמן, אשתו מיכלה ובניהם מאיר ואיציק
משה פישמן, אשתו רחל ו־2 ילדיהם
מלכה מרגולין
יעקב מרגולין, אשתו מרים וילדם
דוד גלינסון, אשתו חיה ו־4 ילדיהם
ירחמיאל בן מנדל הקצב, אשתו אטקה ו־2 ילדיהם
שושקה טופצ'יק ובנה זליג
יוסף איצלס, אשתו חיה, 2 ילדיהם ואחותו שיינדל
ברוך־נח שפירא, אשתו איטקה ו־4 ילדיהם

רחוב השוק (מארק)

אהרן בלובשטיין, אשתו רחל ו־4 ילדיהם
יוסף לוצקי, אשתו רחל־איידל ובתם חיה
מרדכי־ניסל קולניק, אשתו חנה ו־5 ילדיהם
אריה שברצמן ואשתו סלויקה
משה־יהודה שולמן, אשתו יהודית ובתם חיה
אלתר פישמן ואשתו ינטל
פרץ שולמן, אשתו רחל ו־2 ילדיהם
ברל שולמן, אשתו חנה ו־2 ילדיהם
אברהמל גלמן, אשתו איידל ובנותיהם רחל וחאשה
משה לוצקי, אשתו מרים וילדם
יוסף, אחיו של חיים־זליג המלמד, אשתו לאה ובנם משה
אליעזר שולמן, אשתו רבקה, בנותיהם מאשה, חישה ופייגל, וילדה קטנה
דב יודוביץ, אשתו וילדם
מרדכי פורטנוי, אשתו סוניה ובתם גישה
אלתר ווילק, אשתו חנה ובנותיהם רחל וחיה שינדל
יוסף ווילק ואשתו באשקה
משה דרבסקי אשתו ביילה וילדם
נחמן שולמן, אשתו נחמה ו־2 ילדיהם
אלתר (חתן ה"פאנס") אשתו לאה ו־3 ילדיהם
נחמן לוצקי, אשתו ומשפחתם
מאיר יסטרובלסקי ואשתו באשקה
מרדכי אולייניק ובנותיו באשה וביילה
נחמה אולייניק, בתה באשקה ועוד בת
מנשה לטוכה, אשתו גישנה ו־5 ילדיהם
וולף לטוכה אשתו רחל ובתם שרה
יוסף לוצקי, אשתו רחל־איידל ובתם חיה
אלקה לוצקי, בנה משה ו־3 ילדותיה
זליג לוצקי ואשתו
ירחמיאל לוצקי ואשתו
משה־לייב קובל, אשתו אלקה־רושה ובנותיהם חוה־צירל, מיכלה וחיה
רייזל ברודניצקי
יעקב ווילק ו־2 ילדיו
הרשל קולניק ואשתו
ברוך שפירא, אשתו איטקה ו־3 ילדיהם
מנשה שבץ ואשתו דובה
לייבל שבץ. אשתו רבקה ו־3 ילדיהם
אשקה בייגלמן, בניה לייבל ודוד ו־3 בנותיה
מרדכי שבץ ואשתו ברוינה
שמואל גלמן, אשתו צ'רנה ו־4 ילדיהם
יהושע לטוכה ואשתו פריידל
נוטקה קושינר ואשתו פריידל
יודל קושניר, אשתו חישקה, בתם באשקה ו־4 ילדיהם

הרשל שברצמן, אשתו נחמה, בנם יעקב ו־4 ילדיהם
מנדל הקצב, אשתו וילדיהם
אברהם־צבי לפצקי, אשתו לאה, בנם נחמן ובנותיהם אלקה, טייבל ושרה
ישראל גלמן, אשתו נחמה ו־4 ילדיהם
אליעזר שבורין, אשתו רבקה ו־5 ילדיהם
יעקב כצמן, אשתו ליבה־חיה וילדם
שמואל טופצ׳יק, אשתו רייזל, בתם באשקה, בנם חיים ו־3 ילדים קטנים
משה כהן, אשתו צירל וילדם
ברל הולמן, אשתו מרים ו־2 ילדיהם
צביה דרבסקי
משה דרבסקי ואשתו גולדה
נחמן בייגלמן, אשתו שרה ו־2 ילדיהם
יעקב כהן, אשתו פייגל ובנם יצחק
חנה בכובציק, בנותיה באשקה ורחל ובנם יצחק
בן־ציון שו״ב רודמן, אשתו רחל ו־2 ילדיהם
שרה רודמן ובתה חוה

רחוב לאכבה

ירחמיאל דרבסקי, אשתו אסתר ובתם ינטל
הרשל ליכטשטיין ואשתו גולדה
ראשה היתומה
אביגדור קורובוצ׳קו, אשתו באשקה ו־2 ילדיהם
דבושה קורובוצ׳קו
אליעזר הולמן, אשתו פייגל ו־3 ילדיהם
אברהם הולמן
דניאל הולמן, אשתו ו־2 ילדיהם
יוסף גאם, אשתו באשקה וילדם
חיים ליפשיץ, אשתו דבורה ו־2 ילדיהם
נחום קולניק, בניו נפתלי ופייבל ובנותיו לאה וצירל

רחוב מאידאן

שמעון פלוטניק ואשתו טויבה
פייגל דרבסקי בנותיה דובה ושרה
שמשון לפצקי ואשתו שרה
חיים מילמן, אשתו אסתר ובנם עקיבא הקצב, אשתו וילדם
אבא קנטור, אשתו ו־3 ילדיהם
מאיר קריקון, אשתו סימה ו־5 ילדיהם

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

הר״ר **יהודה** ב״ר גרונם סלוצקי

מלחווא

אשתו **בת שבע** בת ר׳ ליפא

בנם **שלמה זלמן** מלונינץ

בנם **גרשון** נפטר ברובנה

בנם הבחור **בערל** נפטר בלחווא

בנם **אברהם** ומשפחתו נפטר בגיטו פינסק

בתם **יענטע רחל** שוואָרעם

בתם **ליפע** פולסקי

בתם **שרה ביילע** קולודני

היארצייט כ״א אלול

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע״י בנם ר׳ **אשר זליג סלוצקי** — חולון

Therefore it is *now* our sacred obligation and challenge to expand and replace — for our present and future — the beautiful Torah and Hasidic institutions which we lost — to continue the forging of our glorious and eternal "way of life" — the work which we began forty years ago.

Through the profound study of their community life, we should be strongly motivated to style our lives in a similar measure of faith, dedication and adherence to the sanctity of Israel, like their generations preceding us.

This publication, which cost thousands, is only a sample of a series of additional memorial books, which we hope to publish in the future. This series aims at perpetuating the memory of the villages and towns, which inspired all towards a life of Torah and Mitzvos, which is the *only* way of ensuring the continued existence of the Jewish people and achieving the fulfillment of the promise, that Torah will never be forgotten by the descendants of Israel.

We ask for the cooperation of all who are able to supply our Archives with information regarding their localities: descriptions, pictures or documents on the pre-Holocaust era, to send them to the Archives for publication and they shall later be returned to the sender.

We also have a *Memorial Book*, in which the families, and Martyrs are recorded and their yahrzeit observed by Torah study of ten scholars and recital of Kaddish, as well as an inscription on a Martyrs Memorial Tablet. For further details regarding the various types of perpetuation apply to our office.

Since this work is extraordinarily important to many, the public is requested to participate with their material and financial assistance — to make possible the publication of the vast amount of information and data now available. We express our sincerest thanks to R. Asher Miasnik formerly of Sarny and R. Asher Zelig Slutsky of Lachva, who contributed financial assistance and effort towards the publication of this book.

The Publishers.

MEMORIAL COMMITTEE FOR KEDOSHEI POLESIE AND VOLIN
P.O.B. 5624, Jerusalem 91056
Tel. 02-829693 03-845724

PREFACE

We herewith present to the broad public the pamphlet "His faith extends from generation to generation" ("Ve'ad Dor Vador Emunato"), the purpose of which is to give descriptions of the milieu of traditional Jewish life that existed in Eastern Europe before the Holocaust — for generations to come.

It is our hope, that this material will serve as an educational means for our generation to strengthen its ties with the past. From our demolished cities and "shtetlach" we can learn to take from them a shining example for a life of heroism and pride in Jewishness in spite of the hardships they had to endure.

As we look at the Jews of the cities and centers, villages and towns in the diaspora, we find them sanctifying G-d's name by their daily deeds and behavior. Even during the Holocaust, under the most horrifying and life-threatening dangers, they preserved the Jewish "spirit" (the "Pintele Yid"), lest the glowing ember of the Jewish soul be extinguished. They did so by observing the Torah and Mitzvos, by doing good deeds, adhering to the righteous Torah life style among them. Often they renounced all the benefits and comforts of this world to observe even the smallest Mitzvos, demonstrating a life of loving G-d "with all their heart, with all their soul and with all their fortune". The sparkling image of those Jews serve for us as an inspiration and guidance for a true Jewish life, encouraging us to dedicate ourselves to our great goal, to serve as His *Chosen People*.

Such descriptions should arouse the heart of every Jew to appreciate his great role as a believer in, and worshipper of G-d. Like a sweet melody, arousing and enhancing the feelings of everyone, those good deeds and memories of former generations awake within us a yearning and drive to emulate their dedication and the holiness prevailing in their daily lives, no less than in their death for the sanctification of His name.

The Karlin Stolin hasidic dynasty had established in Europe over the past two hundred years about two hundred locations, cities, towns and villages where they maintained synagogues, yeshivos, Torah schools, etc. comprising a broad network of holy institutions. All this has been destroyed!



EWISH EASTERN EUROPE
1830-1914

HIS FAITH EXTENDS FROM GENERATION TO GENERATION

Description of Jewish life that existed in Eastern European Commmunities before the Holocaust

Published by:
The Memorial Committee for Kedoshei Polesie and Volin
P.O.B. 5624, Jerusalem 91056
Tel. 02-829693 03-854724